

Bundel van de VV - commissie Voldoende Water van 7 juni 2017

1.09.30	OPENING <u>Agenda Cie Voldoende Water van 7 juni 2017 docx</u>
2	SPREEKRECHT
3	NOTULEN VAN DE COMMISSIEVERGADERING VW van 19 april 2017 / TOEZEGGINGENLIJST <u>Cie VW notulen 2017-04-19</u> <u>Toezeggingenlijst Cie VW</u>
4	MEDEDELINGEN - Mondeling
5.09.40	VV-BESLUITVORMINGSNOTA'S
5.a.09.40	BURAP I 2017 <u>Voorstel_5644.docx</u> <u>Burap 1 2017</u>
5.b.10.05	Kredietaanvraag watergebiedsplan Zuid <u>Voorstel_5812.docx</u> <u>kaart 1 WGP Zuid</u>
5.c.10.25	Vorbereidingskrediet baggeren Regulier 2018 <u>Voorstel_6498.docx</u>
5.d.10.40	Actualisatie legger-oppervlaktewateren <u>Voorstel_6704.docx</u> <u>Bijlage 4: Legger oppervlaktewateren - toelichting</u>
6.11.05	RONDVRAAG
7.11.15	SLUITING

VV - commissie Voldoende Water

Datum 7 juni 2017
Aanvang 09.30 uur
Eindtijd 12.30 uur
Locatie VV zaal
Voorzitter E.J. de Vries
Secretaris C. van Rietschoten

Nr.	Tijd	Onderwerp	PFH
1.	9.30	OPENING	
2.		SPREEKRECHT	
3.		NOTULEN VAN DE COMMISSIEVERGADERING VW van 19 april 2017 en TOEZEGGINGENLIJST	
4.		MEDEDELINGEN - Mondeling	
5.	9.40	VV-BESLUITVORMINGSNOTA'S	
5.a.		1 ^e BURAP 2017	Pluckel
5.b.	10.05	Kredietaanvraag watergebiedsplan Zuid	Langeslag
5c.	10.25	Vorbereidingskrediet baggeren Regulier 2018	Langeslag
5d.	10.40	Actualisatie legger-oppervlaktewateren	Langeslag
6.	11.05	RONDVRAAG	
7.	11.15	SLUITING	

BESPREKINGSVERSLAG

Reg.nr.: 17.039509

Afdeling Bestuursondersteuning

Betreft: Commissie Voldoende Water	Datum bespreking: Woensdag 19 april 2017 Plaats: VV-zaal Opgesteld door: Dorothé Wijnen, V.i.a.Vi Office Management
<u>Aanwezigen</u> • H.A. Meerman (plv. voorzitter, A&B) • J.J. Bakker (VVD) • E. de Meijer (Water Natuurlijk) • J.W.N. van de Nes (A&B) • Mw. J.M. Stoop (Natuurterreinen) • R. F. Schols (50Plus) • J.M. Spendel (PvdA) • H. van der Kaap (PvdD) • H.J. Oostwouder (CDA) • Mw. D.L. van Woerden-Kerssen (CU-SGP) • N.J.W. Thijssen • J.J.J. Langeslag (hoogheemraad) • Mw. M.E.F. Leewis (hoogheemraad) • J.C. van Geen (secretaris) <u>Afwezigen</u> Mw. E.J. de Vries (vz, CDA). <u>Overige aanwezigen</u> A. Bol, mw. M. van Keulen, mw. M. Desmense	Verslag zenden aan: VV

VERSLAG		ACTIE
1.	OPENING - Opening De heer <u>Meerman</u> opent de vergadering om 13.30 uur. - Vaststellen agenda De agenda wordt vastgesteld conform voorstel.	
2.	SPREEKRECHT Er zijn geen insprekers.	
3.	NOTULEN VAN DE COMMISSIEVERGADERING VW van 12 oktober 2016 en TOEZEGGINGENLIJST <u>Tekstueel en naar aanleiding van</u> Het verslag is vastgesteld. <u>Toezeeggingslijst</u> Er zijn geen opmerkingen of toelichtingen bij de lijst.	
4.	MEDEDELINGEN - mondeling De heer <u>Langeslag</u> meldt dat er in de commissie BOD, die is voorafgegaan aan deze vergadering, vragen zijn gesteld ten aanzien van de drainoplossing in Noordwijk. Inmiddels	

VERSLAG	ACTIE
heeft hij de verantwoordelijke ambtenaren geraadpleegd zodat hij nu de meest recente update kan geven. De laatste formele update is de brief van 3 april jl. Daarna is het overleg gestart met het adviesbureau, de aannemer, gemeente en Rijnland met als resultaat dat een externe expert wordt aangetrokken. Hij/zij krijgt de opdracht een audit uit te voeren die er toe moet leiden dat er zicht ontstaat op wat er precies is gebeurd en wat oplossingen zijn voor het probleem dat er nu ligt, praktisch en financieel. Het streven is dat de expert voor de start van de zomer zijn conclusies presenteert, zodat meteen na de zomer gestart kan worden met het uitvoeren van de oplossingen. Aanvullend meldt hij dat de huidige noodvoorziening nog steeds draait en voldoet. Daarmee is er geen sprake meer van wateroverlast voor de bewoners. Ook het afwikkelen van de schadeclaims door de speciaal hiervoor ingestelde commissie verloopt goed en de verwachting is dat dat goed blijft gaan. Over de sluisjes bij Halfweg meldt hij dat na het besluit, dat de VV daarover recent heeft genomen, intensief overleg met de gemeente Amsterdam is geweest. De uitkomst is dat Amsterdam bereid is het bedrag van 4 miljoen euro dat zij had toegezegd gereserveerd houdt tot uiterlijk 1 januari 2023. Daarmee ontstaat ruimte voor verdere bespreking en uitwerking van het verbeterde plan, zoals dat door Rijnland is opgesteld. Eerste 'struikelblok' dat daarvoor uit de weg moet worden geruimd is dat de Monumentencommissie zich ook positief opstelt tegenover het plan dat nu voorligt. Het streven blijft dat het project eind 2018 is afgerond, maar als blijkt dat meer tijd nodig is, is die er nu.	
5. <u>VV-BESLUITVORMINGSNOTA'S</u>	
5.a Kredietaanvraag watergebiedsplan Noord / Haarlem 023 De heer <u>Spendel</u> is akkoord met de kredietaanvraag omdat daarmee een watergebiedsplan mogelijk wordt dat zijn steun heeft. Pluspunten zullen zijn dat er een alternatief watersysteem komt tegen lagere beheer- en onderhoudskosten, en dat ook nog eens leidt tot een betere waterkwaliteit, natuurlijke oevers, enzovoorts. Als pluspunt ziet hij ook dat sprake is van private en publieke samenwerking zodat de kosten niet alleen voor Rijnland zijn. Hij geeft mee deze aanpak voor meer gebieden te volgen. Vraag: hoelang is de terugverdientijd voor de kosten van het plan? Hoeveel wordt de uiteindelijke bijdrage van de projectontwikkelaar? De heer <u>De Meijer</u> had graag gezien dat het voorstel was voorzien van de stukken die hebben gediend als achtergrondinformatie. Nu mist hij bijvoorbeeld het inzicht of in de afspraken tussen Rijnland en de projectontwikkelaar/gemeente veranderingen zijn aangebracht. Destijds is daar veel over te doen geweest. Hij wil weten in hoeverre die afspraken overeind zijn gebleven. De heer <u>Van de Nes</u> is blij met de constructieve instelling waarmee Rijnland een oplossing heeft nagestreefd voor een gerezen probleem. Toch verbaast het hem dat die oplossing een extra krediet vanuit Rijnland noodzakelijk maakt. Normaal gesproken hoort de ontwikkelaar zelf de kosten op zich te nemen voor inrichtingsmaatregelen en aangepaste peilbesluiten die bij nader inzien noodzakelijk blijken. Hij erkent dat met dit voorstel zicht ontstaat op een lange termijn oplossing die ook voor Rijnland beter is, maar dat had dan wel duidelijk moeten worden uit het voorstel dat nu voorligt. Hij vraagt de onderbouwing voor het voorstel alsnog aan te leveren. Wellicht toont dat dan tevens aan dat het gaat om een investering die eerder thuishoort bij het Verzamelkrediet gemalen. De heer <u>Langeslag</u> bevestigt dat lering uit dit project wordt getrokken bij andere projecten. Omdat hij niet zelf de basis kent om tot de ontwikkeling van dit gebiedsplan te komen zal mevrouw Van Keulen daar toelichting over geven. Mevrouw Van Keulen kent het dossier en op basis daarvan beantwoordt zij de (technische) vragen als volgt.	

VERSLAG	ACTIE
Met het terugverdienen van de totaalinvestering van 1 miljoen euro zal – grofweg – 10 tot 15 jaar zijn gemoeid. Het terugverdienen gebeurt voornamelijk via het terugbrengen van de exploitatiekosten en de onderhoud- en beheerkosten van de gemalen. Nu zijn er nog vier gemalen nodig, maar met het nieuwe plan zijn dat er nog maar twee met daarbij de kanttekening dat één gemaal een grotere capaciteit moet krijgen. Hoe de nieuwe kostenverdeling wordt tussen Rijnland en de projectontwikkelaar moet blijken op basis van het onderzoek waarvoor in deze kredietaanvraag een bedrag wordt aangevraagd. Op basis van de uitkomsten van het onderzoek volgt de definitieve uitwerking van het watergebiedsplan. De investeringen die daarmee gemoeid zijn, worden te zijner tijd voorgelegd aan de VV. De afspraak dat de projectontwikkelaar alle kosten op zich neemt die voortvloeien uit de bebouwing blijft overeind, maar het is nodig een en ander opnieuw met elkaar te bespreken omdat Rijnland, op basis van voortschrijdend inzicht, heeft vastgesteld dat vier gemalen niet meer nodig zijn. In de onderhandelingen die nu gaande zijn, wordt gekeken of het geld dat is gereserveerd voor compenserende maatregelen besteed kan worden aan de verbreding van een watergang of iets dergelijks. De <u>voorzitter</u> concludeert dat het voorstel als hamerstuk doorgaat naar de verenigde vergadering	
5.b Vaststellen vier peilbesluiten Velsen-Haarlem-Spaarnwoude De heer <u>Van de Nes</u> leest dat er geen zienswijzen zijn ingediend. Daaruit kan worden afgeleid dat de voorliggende peilbesluiten worden gedragen door de belanghebbenden. Toch heeft hij daarbij wel twijfel. Zo leest hij in de toelichting bij het peilbesluit Oude Spaarndammer en Verdolven Landen dat voor Rijnland de functies zoals beschreven in het bestemmingsplan leidend zijn geweest. Maar, rijmt dat wel met de informatie in tabel 5? Vraagt het vasthouden aan functies niet om meer doortastendheid dan hier wordt gepresenteerd? Wat is er gedaan met de brief van de LTO? De heer <u>Bakker</u> vindt het opvallend dat er geen zienswijzen zijn ingediend, terwijl de uitkomst is dat er gedetailleerde, kleinschalige peilbesluiten komen. Zijn veronderstelling is dan dat er uitgebreid overleg met de belanghebbenden heeft plaatsgevonden. Kan de portefeuillehouder een toelichting geven op het proces? De heer <u>Oostwouder</u> is zeer content met de ontvangen stukken, ondanks dat het veel leesmateriaal was. Aanvullende vraag is waarom het de eerste keer is dat het opstellen van een peilbesluit aan de orde is voor dit gebied. Andere vraag is hoe de (financiële) bijdrage is van Rijkswaterstaat aan het ten uitvoer brengen van deze peilbesluiten. De heer <u>De Meijer</u> stemt in met het vaststellen van deze peilbesluiten. In feite toont het ontbreken van zienswijzen aan dat ‘van buiten naar binnen’ is gewerkt. Dat is ook de wens van de VV en er is dan ook geen grond om tegen dit besluit te stemmen. Op pagina 1 van de besluitnota staat ‘<i>Er zijn geen zienswijzen ingediend tijdens de inspraakperiode.</i>’ Iets verderop staat er dan ‘<i>Naar aanleiding van de inspraak is er aanvullend overleg geweest.</i>’ Is dat niet vergelijkbaar met het indienen van zienswijzen? De heer <u>Schols</u> stemt in met de peilbesluiten. Mevrouw <u>Van Woerden</u> sluit aan bij de al gestelde vragen. Aangezien peilbesluiten een nauwe relatie hebben met bodemdalingsperikelen vraagt zij wanneer het visiestuk, dat hierover is aangekondigd, gereed is voor bespreking met de commissie en/of VV. Mevrouw <u>Stoop</u> ervaart de stukken die deel uitmaken van het voorstel als chaotisch en niet geredigeerd. Dat betreurt zij zeer omdat de polders waarom het gaat belangrijk zijn vanwege hun natuurfunctie. Zij had dan ook verwacht dat er veel aandacht zou zijn voor zaken als vasthouden van duinwater en behoud van unieke natuur die hier (nog) aanwezig is. Het	

VERSLAG	ACTIE
tegendeel is eerder waar: waar die aandacht nodig zou zijn wordt juist vermeld dat er nu geen acties worden ondernomen. Ook aan de effecten voor weidevogels wordt (te) vaag of (te) summier aandacht besteed. In haar optiek is met name te weinig rekening gehouden met extreem droge voorjaarsperioden. En die zijn in de achterliggende jaren nogal eens voorgekomen. Zij vraagt er alsnog aandacht voor het zomerpeil eerder in te stellen als sprake is van extreme droogte in het voorjaar. Dat is namelijk een manier om tegemoet te komen aan de problemen die anders volgen voor de weidevogels. Zij realiseert zich dat een algehele herziening van het stuk niet meer mogelijk is, maar zij vraagt in elk geval een toelichting op hoe behoud van natuurwaarden in de afwegingen is meegenomen. De heer <u>Spendel</u> is op basis van de overlegde stukken tot de conclusie gekomen dat met deze besluiten de peilen op orde worden gebracht. In zijn optiek is daarbij voldoende rekening gehouden met natuurfuncties en ook op verantwoorde wijze een afweging gemaakt met landbouwfuncties. De heer <u>Thijssen</u> stemt in met het besluit. Hij is met name tevreden over het terugdringen van de verspilling van zoetwater die er deel van uitmaakt. Wel vindt hij het een gemiste kans dat niet is meegenomen dat er een aanpak moet komen van de stuwen. Het is immers bekend dat dat positief uitpakt voor het zoetwaterbeheer, zeker in combinatie met het benutten van de bufferfunctie in de zandlaag onder deze polders. De heer <u>Langeslag</u> is graag bereid een nadere toelichting te geven aan mevrouw Stoop over de systematiek van de stukken. De kern van de stukken is samengevat in het voorstel en waar voorzien was dat verdieping geboden is, is die aangereikt via 'links' naar de betreffende delen in achterliggende stukken. Dat er geen zienswijzen zijn ingediend is zeker niet het gevolg van onvoldoende betrokkenheid in het gebied. De inspraakavonden die Rijnland heeft georganiseerd waren steeds druk bezocht en op basis van de interactie die zo is ontstaan, zijn teksten bijgesteld, aangevuld of herzien. Blijkbaar is dat zo goed gelukt dat er geen schriftelijke zienswijzen meer zijn gekomen. De terinzagelegging heeft in sommige gevallen nog wel geleid tot een aanvullend gesprek, maar ook daar is niet op gevolgd dat er een zienswijze is ingediend. In reactie op de heer Van de Nes geeft hij aan dat het LTO in een brief een vraag heeft gesteld over onderbenutting van de agrarische functie in een bepaald stuk. Dat wordt opgepakt door grond die elders vrijkomt aan te brengen op dat deel. Misschien is dat nog geen adequate oplossing maar de afspraak is dat eerst te evalueren en er dan opnieuw het gesprek over aan te gaan. Mevrouw <u>Van Keulen</u> legt uit dat er aan de westkant van het gebied waarover Rijnland het (water)beheer heeft, polders liggen waarvoor Rijnland niet de verplichting heeft peilbesluiten vast te leggen. Dat was ook het geval voor dit gebied. Nu het mogelijk blijkt het peil te beheren met peilregulerende maatregelen verandert dat de situatie en gaat Rijnland over tot het nemen van peilbesluiten. Rijkswaterstaat is, net als andere eigenaren van kunstwerken, betrokken bij het traject om tot een peilbesluit te komen. Het principe is dat iedere eigenaar, dus ook Rijkswaterstaat, zijn eigen kunstwerken onderhoudt. Als Rijnland iets bijzonders of extra wil met een kunstwerk, wordt dat besproken, inclusief een eventuele bijdrage vanuit Rijnland als sprake is van meerkosten. Algemeen uitgangspunt om tot de peilbesluiten te komen is geweest de bestaande peilen zoveel mogelijk te handhaven. Zij erkent dat het wenselijk is zo flexibel mogelijk om te gaan met zomer- en winterpeilen. In de beheervrijheid die dat vereist is voorzien. Een van de functies van stuwen is dat daarmee herbenutting van water mogelijk wordt. Dat gebeurt. In het verlengde ligt dat water ook optimaal moet worden vast gehouden. Daaraan dragen stuwen bij, maar ook andere kleine kunstwerken. De onderhoudsstaat van de kleine kunstwerken is echter zodanig dat de functie van water vasthouden niet optimaal is. Er is een onderhoudsplan gemaakt dat er in voorziet dat er jaarlijks zo'n 400 kleine kunstwerken worden aangepakt. In totaal zijn er	

VERSLAG	ACTIE
4000 en het zal ongeveer 10 jaar duren voordat alle onderhoud gepleegd is. Zij waarschuwt echter voor te hoge verwachtingen over het vasthouden van zoetwater bij het optimaal functioneren van de stuwen. De zoetweraanvoer vanuit Gouda is namelijk veel groter dan wat vast te houden is in de duinrand. De heer <u>Langeslag</u> zegt toe een berekening te laten maken van de maximale opslag aan zoetwater in de zandlaag die deel uitmaakt van het gebied. De heer <u>Langeslag</u> meldt in reactie op de vraag van mevrouw Van Woerden dat er recent een beeldvormende VV is geweest over de problematiek rondom bodemdaling. De volgende stap wordt opinievorming en ter voorbereiding zal Rijnland een notitie opstellen. Het streven is die nota in het najaar te bespreken op een opinievormende VV. <u>Tweede termijn</u> De heer <u>Oostwouder</u> brengt in dat, net als in dit gebied, vaker speelt dat zoetwater ‘onverrichterzake’ wordt weggevoerd. Hij geeft mee een nota op te stellen met de mogelijkheden voor het optimaliseren van zoetwatergebruik en die te gebruiken als ijking bij het vaststellen van komende peilbesluiten. Mevrouw <u>Stoop</u> vraagt waarom niet is opgenomen dat zoetwater in de duinrand wordt ingezet voor peilbeheer in natuurgebieden en/of voor gebieden met weidevogels. De portefeuillehouder zegt wel dat in tijden van voorjaarsdroogte extra water ingelaten kan worden, maar gebeurt dat in de praktijk ook? De heer <u>Oostwouder</u> antwoordt dat het in zijn woongebied, de Haarlemmermeer, zeker al gebeurt. Als een gebied te droog is, wordt aan Rijnland gevraagd het peil vervroegd te verhogen en als dat verantwoord is, gebeurt het ook. De heer <u>Van de Nes</u> twijfelt bij voorbaat aan de oplossing ophogen van het perceelsgedeelte. Kenmerk van het gebied is dat de grondwaterspiegel sterk stijgt en alleen een laagje grond extra zal niet helpen. Hij voorziet dat er een stuw moet komen. De heer <u>Langeslag</u> antwoordt dat de omgang met peilen voor dit gebied hetzelfde is als voor de Haarlemmermeer. Dus, desgevraagd of als Rijnland zelf constateert dat meer water nodig is voor het behoud van een functie, gebeurt het. In het peilbesluit staat de datum waarop zomer- en winterpeil wisselen, maar er is aan toegevoegd dat afwijken mogelijk is, mits dat met beleid gebeurt. Hij kondigt aan met de staf in overleg te gaan en te bekijken of het mogelijk is een notitie op te stellen met daarin de dilemma’s en oplossingsmogelijkheden voor zoetwateropslag. In reactie op de heer Van de Nes antwoordt hij dat de oplossing waarvoor nu gekozen is vooral is ingegeven vanuit kostenefficiency. Zodra de evaluatie is uitgevoerd, wordt het gesprek vervolgd. De <u>voorzitter</u> concludeert dat het voorstel als hamerstuk doorgaat naar de verenigde vergadering.	Toezeegging
6. MEDEDELINGEN - Schriftelijk	
6.a Consultatie – Vrijgave ter inzagelegging peilbesluiten omgeving Zoetermeer-Zoeterwoude De heer <u>Van de Kaap</u> vindt dat de uitwerking voor de aanleg van natuurvriendelijke oevers nogal vrijblijvend en vooral onvoldoende daadkrachtig is geformuleerd. Het gaat in feite niet verder dan het in kaart brengen van kansen en als eigenaren niet bereid zijn mee te werken, komen de natuurlijke oevers er niet. Waarom zijn er geen maatregelen ter stimulering opgenomen of is bepaald dat afdwingen mogelijk is? De heer <u>Van de Nes</u> ervaart de extra vragen voor de consultatie als legitiem, maar hij aarzelt toch. Hij voorziet dat tegen het verbreden van de watergangen zal worden ingebracht dat dat teveel ruimte vraagt. Onderzoek naar de bodemwaterkwaliteit rondom kassen is weliswaar nuttig, maar in feite mag het niet gebeuren dat tuinders het water vervuilen. Hij	

VERSLAG	ACTIE
betwijfelt ook of baggeren een mogelijkheid is voor het verbeteren van de waterkwaliteit rondom de kassen. Zeker het samengaan van baggeren met verdiepen als daarbij veen wordt weggehaald, lijkt hem zeer ongewenst. De heer <u>Bakker</u> ziet dat de consultatie vooral gaat over een voorstel waarbij veel hetzelfde blijft. Opvallende verandering is echter dat voor de Grote Westeindse polder op verzoek van Staatsbosbeheer het winterpeil flexibel wordt gemaakt en met maximaal 30 centimeter wordt verlaagd. Welke consequenties heeft dat voor de inlaten van het peilvlak? Hoe worden de afspraken met Staatsbosbeheer voor het beheer van de inlaten? Zijn er consequenties voor de omliggende gebieden? De heer <u>De Meijer</u> is blij dat voor het bepalen van de meeste onderdelen waaruit dit peilbesluit bestaat is meegenomen dat de waterkwaliteit structureel dient te verbeteren. Hij dringt er op aan deze aanpak voortaan steeds te volgen. Bij de onderdelen Grote Westeinde polder en Grote Polder is als probleem gesignaleerd dat er sprake is van teruggang in aantallen en soorten weidevogels, maar ook andere diersoorten, planten en bloemen. Hij ziet niet hoe het peilbesluit dat nu voorligt bijdraagt aan het stoppen van de teruggang. Hij schat in dat dat kan door het peil niet permanent omhoog te doen, maar ruimte te bieden voor tijdelijke situaties en aanpassingen in de peilen van sloten - en dus niet het peil van de hoofdwatgang - die gunstig zijn voor de weidevogels maar die ook te combineren zijn met de vereisten voor het uitoefenen van andere functies. Mevrouw <u>Stoop</u> sluit aan bij het pleidooi van de heer De Meijer. Anders dan de stukken die hoorden bij het vorige agendapunt, is zij zeer tevreden over de inhoud en kwaliteit van de informatie die is aangeleverd ten behoeve van deze bespreking. De heer <u>Spendel</u> kan zich vinden in de onderdelen die worden benoemd ter verbetering van de waterkwaliteit voor dit gebied. Hij schat in dat, mits het overleg goed wordt gevoerd, er overeenstemming ontstaat over het treffen van de meeste van de maatregelen die aan de orde worden gesteld. Vraag is nog wel wanneer het voorstel dat de uitkomst van de consultatie is naar de commissie komt. De heer <u>Langeslag</u> antwoordt dat Rijnland een soort leidraad hanteert om te komen tot de aanleg van natuurvriendelijke oevers. Die leidraad wordt ook hier gevolgd. Een essentieel onderdeel is steeds dat overleg plaatsvindt met de agrariërs. Als echter blijkt dat er teveel weerstand is, het niet verstandig is door te zetten omdat er dan zoveel restricties komen dat het doel in woorden nog wel wordt bereikt, maar er een praktische invulling komt die geen recht doet aan natuurlijke oevers. Het is bekend dat een goed leefklimaat voor weidevogels afhankelijk is van veel factoren, inclusief factoren waarop Rijnland simpelweg geen invloed heeft. Een lastig gegeven uit de recente geschiedenis is bijvoorbeeld dat de vergoedingen voor landbouwers met faciliteiten voor weidevogels zijn geschrapt. Wat wel blijft is dat peilen (gedeeltelijk) flexibel zijn en dat al naar gelang dat vereist is voor het leefklimaat van de vogels het peil tijdelijk kan worden bijgesteld. Het klopt dat eigenaren van kassen moeten zorgen dat gewasbeschermingsmiddelen niet het water vervuilen. In het verleden is dat echter wel gebeurd. Het doel van het baggeren is dat daarmee de waterkwaliteit verbetert, maar het werkt niet als blijkt dat er nog sprake is van oude vervuiling. Het onderzoek is bedoeld om daar uitsluitsel over te krijgen. Zo diep baggeren dat de vaste bodem wordt aangetast, kan misschien ook een geschikte maatregel zijn, maar dan moet het onderzoek wel hebben aangetoond dat er geen risico's zijn voor het instorten van de kanten, en dergelijke. Het is bekend dat graven in veen zeer risicovol is en daar zal vooraf dan ook bijzonder goed naar gekeken moeten worden. Mevrouw <u>Van Keulen</u> antwoordt dat bij hetgeen is opgenomen over Staatsbeheer en de inlaten voor water, niet is opgenomen wat de consequenties zijn als aanpassing nodig is, bijvoorbeeld vanwege seizoensinvloeden. Dat pakt Rijnland op vanwege het	

VERSLAG	ACTIE
beheerderschap. De kosten die voortvloeien uit het tot uitvoering brengen van de peilbesluiten worden vastgesteld tegelijk met de besluitvorming door de VV. Zij schat in dat dat rond het najaar is, maar als de inspraak anders loopt dan nu voorzien is, kan dat wijzigen. <u>Tweede termijn</u> De heer <u>Bakker</u> vraagt of er beleid is om met een terreinbeheerder - en in dit stuk gaat het dan over Staatsbosbeheer - financiële afspraken te maken. De heer <u>De Meijer</u> is blij met de bevestiging van de portefeuillehouder dat peilen flexibel gehanteerd worden, zeker als het vereist is vanwege het optimaal houden van de leefomstandigheden voor weidevogels. Om geen misverstanden te laten ontstaan pleit hij er toch voor de tekst zodanig aan te passen dat er geen verwarring kan ontstaan over zomer- en winterpeilen. Beiden zijn flexibel en ook de periodes waarvoor elk peil geldt zijn dat. De heer <u>Langeslag</u> antwoordt dat ten behoeve van weidevogels, maar ook natuurwaarden in ruime zin, peilen aan te passen zijn zodat (greppel)plas-drasgebied en ander specifiek terrein ontstaat. Het gebeurt echter alleen als overleg heeft plaatsgevonden met alle betrokkenen en er sprake is van een eenduidige vraag. Mevrouw <u>Van Keulen</u> licht toe dat Staatsbosbeheer verantwoordelijk is/blijft voor de eigen kosten. Omdat nu sprake is van een flexibel peil worden ook de kosten flexibel. Mocht het zo zijn dat Staatsbosbeheer afwijkt van de afspraken met als gevolg dat er ook een financieel ander plaatje ontstaat, dan komt er een aparte afrekening. Zij meldt verder dat de teksten en stukken die nu aan de commissie zijn aangeboden nog niet helemaal definitief zijn. De laatste correctie gebeurt nog voor de daadwerkelijke terinzagelegging. Dan komen ook nog stukken bij met uitleg over de procedure in het algemeen en de werkwijze voor het indienen van zienswijzen. Kortom, de terinzagelegging gebeurt met de zorgvuldigheid die verwacht mag worden.	
6.b Consultatie – Vrijgave terinzagelegging peilbesluiten omgeving Reeuwijk De heer <u>Spendel</u> steunt de doelen die Rijnland nastreeft bij het vaststellen van deze peilbesluiten. In de toelichting leest hij ook dat eigenaren hun steentje bij gaan dragen aan de verwezenlijking van de plannen. Voor hem is dat een teken dat er sprake is van participatie waarvoor Rijnland de basis heeft gelegd. Voor de Voorofse Polder wordt voorgesteld van vier naar acht peilvakken te gaan. Is dat wel in overeenstemming met het streven naar robuustheid? Hij is akkoord met terinzagelegging en gezien de overeenstemming die nu al is bereikt verwacht hij niet dat daar nog zienswijzen op zullen volgen. Hij steunt ook het voornemen van het college voor de inrichting van een ‘krabbenscheerbiotoop’ in ‘De Wijk’. De heer <u>Van de Nes</u> spreekt uit dat het ontwerp laat zien dat het maatwerk wordt geboden dat nodig is. Hij is ook akkoord met de voorwaarden die gesteld worden aan het inrichten van een krabbenscheerbiotoop. Vanuit zijn fractie geeft hij daarbij mee vooral alert te zijn op juridische risico’s. Mocht daar kans op zijn, dan wil hij dat van het voornemen wordt afgezien aangezien andere functies daarmee in de knel kunnen komen. De heer <u>Bakker</u> dringt er eveneens op aan uiterst zorgvuldig te werk te gaan om te komen tot de krabbenscheerbiotoop. In het voorstel is tevens een globale inschatting gegeven van de kosten voor het realiseren van deze peilbesluiten. Hij vraagt een uitsplitsing te maken zodat hij beter weet welke risico’s er te wachten staan. Mevrouw <u>Van Woerden</u> is blij met de terugblik die op het participatietraject voor de ‘De Wijk’ is gegeven. Dat maakt zichtbaar dat tegenstellingen die onoverbrugbaar leken toch overwonnen kunnen worden. Vraag is dan hoe en welke leerpunten uit dit traject worden overgenomen. Het voornemen om te komen tot een krabbenscheerbiotoop steunt zij, maar zij	

VERSLAG	ACTIE
twijfelt of de ‘De Wijk’ wel een goede plek is. Is het niet verstandiger uit te wijken naar een plek in het nabijgelegen gebied dat valt onder Natura 2000-beheer? De heer <u>Langeslag</u> erkent dat het participatietraject de basis heeft gevormd voor het alsnog tot stand komen van peilbesluiten waar ook draagvlak voor is in het gebied. Als een van de belangrijkste leermomenten ziet hij dat Rijnland het lef heeft gehad de ingelanden verantwoordelijkheid te geven en de uitkomsten daarvan serieus mee te wegen in het doorlopen van het totale proces. Bij de start zijn alle betrokkenen uitgenodigd mee te doen en in het vervolg zijn steeds alle betrokkenen uitgebreid op de hoogte gehouden van de discussies die speelden, voor- en nadelen van voorstellen zijn toegelicht, discussies over wel/niet meebetalen aan maatregelen door belanghebbenden, enzovoorts. Kortom, het traject heeft er aan bijgedragen dat de betrokkenheid is vergroot en er uiteindelijk een plan is gekomen dat door alle betrokkenen gedragen wordt. Intern volgt nog een nadere evaluatie waarbij ook de vraag aan de orde komt of deze benadering ook in andere gebieden toepasbaar is en wat daarvoor randvoorwaarden zijn. Gezien het draagvlak dat er nu al is verwacht hij dat nauwelijks nog een rol is weggelegd voor de commissie en/of verenigde vergadering. In feite is de rol al opgepakt door ‘groen licht’ te geven voor het participatietraject en wat nu nog te doen is, is het formeel vaststellen van de peilbesluiten na het afronden van de terinzagelegging. De reden om voor de Voorofse Polder acht peilvlakken in te stellen is dat daarmee het beste tegemoet gekomen kan worden aan het peil dat is vereist voor de diversiteit aan functies die men in deze polder wil behouden. Het voornemen te komen tot een ‘krabbenscheerisotoop’ is een gevolg van het mislukken van de peilbesluitonderhandelingen uit 2014. Door positief in te steken is de ‘oude’ weerstand van de natuurgroep die zich sterk maakt voor de krabbenscheer verminderd en gaat samen onderzocht worden wat de mogelijkheden zijn. Mevrouw <u>Desmense</u> licht bij de financiën toe dat de berekening globaal is, maar gebaseerd is op ervaringsgegevens. De enige uitzondering is de post voor de krabbenscheerisotoop. De – pakweg - 6000 euro die daarvoor nu is geraamd is uitsluitend bedoeld voor de aanleg. Voor het vervolg en de financiering daarvan is nog het nodige uitzoekwerk te doen.	
7. RONDVRAAG De heer <u>Van de Nes</u> vraagt toe te lichten waarom op de agenda van de VV-vergadering het onderwerp zoetwater staat zonder dat dat is (voor)besproken in deze commissie. Mevrouw <u>Leewis</u> antwoordt dat de vermelding niet geheel correct is. Bedoeld is, conform de nieuwe werkwijze voor items die in ontwikkeling zijn en/of extra uitdieping vragen, het onderwerp aan de orde te stellen in een beeldvormende verenigde vergadering. Omdat de omvang van de agenda van de reguliere VV dat toelaat, is er voor gekozen geen aparte datum te bepalen voor deze beeldvormende VV, maar die aan te laten sluiten.	
8. SLUITING De <u>voorzitter</u> sluit de vergadering om 15.06 uur.	

Toezeggingen
(Toezeggingenlijst CIE VW)

ID	Verantw. Portefeuille houder	Gedaan in	Onderwerp	Toezegging	Afdeling	Actiehouder	Einddatum	Wijze van afdoening	Aantekeningen / voortgang proces
201	J.J.J. Langeslag	Cie VW 19- 04-2017	Berekening opslag zoetwater zandlaag	De heer Langeslag zegt toe, op verzoek van de heer Thijssen, een berekening te laten maken van de maximale opslag aan zoetwater in de zandlaag die deel uitmaakt van het gebied. Beantwoording als bestuursvraag.	Staf Bestuur & Directie	Keulen, Marja van	30-06-2017		

VV - commissie Voldoende Water

Aard Voorstel	VV-Besluitnota		
Vergaderdatum	07-06-2017	Agendapuntnummer	5.a.09.40
Onderwerp	BURAP I 2017		
Collegevergadering	16-05-2017		
VV-vergadering	VV: 21-06-2017		
Portefeuillehouder	H. Pluckel		
Corsanummer	17.001454		
BABS id	5644		
Bijlagen	Bijlage: Burap 1 2017		

(concept) De verenigde vergadering

Vormt een beeld van de voortgang van de afspraken uit de begroting 2017 via de eerste bestuursrapportage over 2017.

VV-besluitnota

De verenigde vergadering:

Vormt een beeld van de voortgang van de afspraken uit de begroting 2017 via de eerste bestuursrapportage 2017 (burap 1).

Context

Uw vergadering wordt twee keer per jaar geïnformeerd over de voortgang van de programmabegroting 2017. Dit gebeurt via bestuursrapportages (Burap) in het voor- en najaar. Deze rapportages bieden inzicht in bijstellingen en (kunnen) leiden tot begrotingswijzigingen. De bestuursrapportage is in de bijlage opgenomen.

De burap is de optelsom van de inzichten en – zo concreet mogelijke verwachtingen - die Rijnland op dit moment heeft. Nog niet alle interne ontwikkelingen zijn in deze burap doorgevoerd en zullen later dit jaar uitgekristalliseerd zijn. Het betreft zowel positieve als negatieve bijstellingen, die zoveel mogelijk tegen elkaar zouden moeten worden 'weggestreept'.

De belangrijkste zaken zijn dat Rijnland vooralsnog op koers ligt om de concrete doelen van 2017 grotendeels te halen. De waterketenprojecten behoeven én krijgen extra aandacht, net als enkele specifieke projecten uit de andere programma's. Ook de grotere behoefte aan personele capaciteit en de afgekondigde vacaturestop is een aandachtspunt. Hoewel het grootste deel van de concrete doelen voor 2017 op koers ligt, behoeven met name de langetermijneffecten van een deel van de gestelde doelen aandacht, zoals de KRW-opgave.

Het voorlopig positieve resultaat van € 1,9 mln bestaat overwegend uit incidentele mutaties, zoals lagere rentelasten. Het college stelt voor om gezien de uiteenlopende ontwikkelingen het positieve resultaat niet op voorhand te bestemmen. De ontwikkelingen betreffen onder meer de (groeierende) inzichten uit

- het strategisch personeelsplan najaar 2017;
- de gevolgen van klimaatopgave, te bespreken in de conferenties;
- de toenemende druk op het renoveren van de Rijnlandse installaties als gevolg van de inzichten uit asset management;
- de aanpak van cybersecurity.

Argumenten

De burap toont volgens het college de meest reële prognose en verwachtingen van wat over 2017 is afgesproken.

Dit rechtvaardigt de scores en het geprognosticeerde resultaat.

Risico's

De gepresenteerde prognoses en verwachtingen worden later dit jaar bijgesteld.

Mocht blijken dat binnen programma's onverwachte en bestuurlijk relevantie mutaties zich kunnen voordoen, dan zal uw vergadering tijdig worden betrokken voor eventuele bijsturingsacties. Vooralsnog zijn de exploitatiebegroting en de weerstandscapaciteit voldoende robuust om eventuele tegenvallers op te kunnen vangen.

Bijlagen:

1. VV-besluit
2. Rapport 'eerste bestuursrapportage 2017 (burap 1) (separaat).

VV-Besluit

Nr. 17.001454

De verenigde vergadering van het hoogheemraadschap van Rijnland,
gelezen het voorstel van het college van dijkgraaf en hoogheemraden van 16 mei 2017,
gelet op artikel 108 van de Waterschapswet,

Vormt een beeld van de voortgang van de afspraken uit de begroting 2017 via de eerste bestuursrapportage 2017.

Leiden, 21 juni 2017,

De verenigde vergadering,

G.J. Doornbos
dijkgraaf

C.M. v.d. Wiel
secretaris

Hoogheemraadschap van
Rijnland

(concept) VV-besluit

De verenigde vergadering van het Hoogheemraadschap van Rijnland,
gelezen het voorstel van dijkgraaf en hoogheemraden van 16-05-2017, kenmerk
17.001454,

,

Vormt een beeld van de voortgang van de afspraken uit de begroting 2017 via de eerste
bestuursrapportage over 2017.

Leiden, 21-06-2017.

De verenigde vergadering,

G.J. Doornbos
dijkgraaf

C.M. van de Wiel
secretaris

Hoogheemraadschap van
Rijnland

BURAP 1 / 2017

Eerste bestuurs- rapportage 2017

Peildatum: 1 april 2017

Samenvatting

Rijnland ligt op koers om de concrete doelen van 2017 grotendeels te halen. Dit voorjaar is Rijnland gestart met de uitvoering van één van de grootste projecten uit de recente geschiedenis, de aanleg van de piekberging in De Nieuwe Driemanspolder. Onder de streep is sprake van een positief exploitatieresultaat van € 1,9 mln. De belangrijkste meevaller is de aanhoudend lage rentestand. Daar tegenover staat een tegenvaller op awzi Katwijk, die reeds in 2016 bestuurlijk was aangekondigd. De investeringsprognoses vallen binnen de begrotingskaders en zijn uitgebreid met aanvullende prestatie-indicatoren. Deze tonen aan dat de waterketenprojecten in het algemeen extra aandacht behoeven, net als enkele specifieke projecten uit de andere programma's zoals de sluisjes in Halfweg en de drainage bij de Noordwijkse boulevard. Het laat onverlet dat het gros van de meer dan tweehonderd lopende investeringsprojecten op koers ligt.

Hoewel het grootste deel van de concrete doelen voor 2017 op koers liggen, behoeven met name de langetermijneffecten van een deel van de gestelde doelen aandacht. Dit wordt veroorzaakt door sneller optredende klimaatveranderingen, een toenemend besef dat we de Europese doelen voor waterkwaliteit (KRW) voorsnog niet gaan halen en een groeiend inzicht in de toestand van de eigen 'assets'. Ook de grotere behoefte aan personele capaciteit is een aandachtspunt. Dergelijke bijstellingen vergen in 2017 bestuurlijke actie. Deze bijsturing vindt zoveel mogelijk plaats in het eveneens geagendeerde Meerjarenperspectief 2018-2021 en heeft geleid tot een extra indicator in de burap, namelijk hoe de programma's op basis van de huidige afspraken 'scoren' na 2018.

I. De programma's van Rijnland

1. Programma Veiligheid

De activiteiten binnen het programma Waterveiligheid lopen in 2017 volgens planning. Op 31 januari is het officiële startsein gegeven voor de verbetering van de IJsseldijk bij Gouda. Van de regionale keringen is op dit moment 20 km in uitvoering en nog ca 30 km in voorbereiding. De inspectie leefomgeving en transport (ILT) heeft begin 2017 de audit voor de zorgplicht primaire keringen uitgevoerd. Op basis van het eindgesprek verwachten we in het tweede kwartaal een positief oordeel met een aantal verbeterpunten.

Kadeverbetering Hoogmadese Polder

2. Programma Voldoende Water

Het overgrote deel van het programma Voldoende Water loopt op schema. Zo heeft de VV de beeldnota van de boezemstudie vastgesteld en heeft de commissie de evaluatie van het beleid peilafwijkingen besproken. De voorbereiding van de beide piekbergingen loopt op schema net als de uitvoering en voorbereiding van de diverse watergebiedsplannen. Het onderhoud aan watergangen en kunstwerken loopt voorspoedig. Voor de poldergemalen hebben we de aanpak geoptimaliseerd waardoor de

uitgaven wat achterlopen op schema. Rijnland is met bijna alle gemeenten in gesprek over het opstellen van een strategische agenda. Bij het grondonderzoek nodig voor de uitbreiding van de KWA is vertraging opgetreden.

Druk bezochte informatiebijeenkomst piekberging Nieuwe Driemanspolder

3. Programma Schoon en Gezond Water

Het programma schoon en gezond water loopt gedurende 2017 goed op schema. Met Kijk op Waterkwaliteit zijn we een proces met het bestuur gestart om onze ambities op waterkwaliteit en ecologie helder te maken. Onze ambities in met name de overige, kleinere wateren volgen hier later uit. Ondertussen lopen diverse projecten gewoon door zoals de voorbereiding en uitvoering van maatregelen in de KRW-waterlichamen en de aanpak van knelpunten in het zwemwater en met blauwalgen. De agrarische sector heeft subsidie aangevraagd voor de uitvoering van de eerste maatregelen om emissies te beperken. Rijnland adviseert en co-financiert.

←De roodblauwalg of 'Bourgonisch Bloed' is in het voorjaar van 2017 gesignaleerd in Oegstgeest en Reeuwijk.

Hoewel de maatregelen voor de KRW-waterlichamen voor 2017 op schema liggen, bestaat er een reëel risico dat we de lange termijn doelen niet halen. Enerzijds omdat het effect van maatregelen op het gebied van waterkwaliteit en ecologie slecht te voorspellen zijn, anderzijds omdat we na de tweede periode van de KRW pas de helft van de waterlichamen hebben aangepakt en de andere helft dus allemaal in de derde planperiode moeten oppakken.

4. Programma Waterketen

De nieuwe organisatie van de afdeling Zuiveren is van start gegaan en de toekomstige bediening op afstand (Centrale Proceskamer) wordt verder voorbereid. De grote renovaties Leiden Zuid-West en Velsen liggen op schema om dit jaar afgerond te worden. De centralisaties liggen grotendeels op schema, enkele deelprojecten van de procesautomatisering vertragen, zonder dat de einddatum vooralsnog in gevaar komt.

Qua scores en vooruitgang heeft én krijgt het programma de nodige aandacht, aangezien een groot deel van de installaties wordt gerenoveerd en de afdeling zuiveren in transitie is. Bovendien vergt de voortgang van meerdere projecten de nodige aandacht.

Ook na deze grote projecten blijft de onderhoudsopgave aanzienlijk. Totdat de basis weer op orde is moet rekening worden gehouden met een toegenomen storingsgevoeligheid. De intensieve samenwerking met onze ketenpartners en collega waterschappen werpt

zijn vruchten af. Een voorbeeld is het integrale afvalwaterketen plan Bollenstreek. Ook het onderzoek naar nieuwe stoffen en pilots met innovatieve technieken vorderen goed.

In 2017 ingezette bewustwordingscampagnes

5. Programma Bestuur, organisatie en dienstverlening (BOD)

BOD ligt voor 2017 op koers. We maken belangrijke stappen in het vergroten van het waterbewustzijn en de omgevingsgerichtheid van onze organisatie. Een proces dat jaren doorloopt en dat continue aandacht zal blijven vragen van bestuurders, management en medewerkers. Het Passie voor Water-traject heeft een impuls gegeven aan de organisatieontwikkeling: we gaan verder aan de slag met het vereenvoudigen van de organisatiestructuur, resultaatgerichter werken en het versterken van het leiderschap. Dit is een traject dat veel energie zal vragen van de organisatie om uiteindelijk succesvol te kunnen afsluiten.

De I&A-samenwerking is op 1 januari van start gegaan en de dienstverlening voor de hoogheemraadschappen van Schieland en de Krimpenerwaard en Rijnland verloopt goed. Het innovatiefonds is anders ingericht en in maart 2017 is een goede eerste sessie geweest met de nieuwe aanpak.

Tot slot zetten we verdere stappen op het gebied van duurzaamheid. Formeel hebben we sinds 2016 de tussendoelen bereikt door het meetellen van HVC¹. We zijn gestart met de voorbereiding van de zogeheten zonneweide op het terrein van de awzi Katwijk. Ook bereiden we ons voor op het verduurzamen van de projectuitvoering en we zijn gestart met een beleidstraject rondom het omgaan met klimaatverandering.

II. Financiën

Exploitatieprognose

Per saldo verwacht Rijnland een exploitatie-overschot van € 1,9 mln.

Meevallers (-/- € 2,8 mln):

- Per saldo lagere rentelasten (inclusief bouwrente) dan begroot door aanhoudend dalende lange rente (-/- € 1,5 mln)
- Minder kapitaallasten vanwege het VV-besluit 'houdbare schuldpositie' (28-3-2017), betreft diverse activa met een oorspronkelijke investering van € 0,1 mln of minder (-/- € 0,6 mln).
- Diverse incidentele meevallers (aanhaken bedrijf, lagere deelnemingskosten BSGR, afwickelen incident Julianabrug Alphen) (-/- € 0,5 mln)
- Lagere slibafvoer- en aanverwante kosten (-/- € 0,2 mln).

Tegenvaller:

- Aanvullende maatregelen awzi Katwijk (€ 0,9 mln).

De geprognoseerde personele kosten zijn gelijk gehouden aan de begroting 2017. Hiervoor is mede per eind april 2017 een vacaturestop ingegaan.

¹ Op basis van het EEP-overzicht, blijkt dat Rijnland eind 2016 de bestuurlijk afgesproken percentages heeft gehaald (30% energie-efficiëntie, 30% energieopwekking) door middel van – hoofdzakelijk – de vier gerealiseerde warmtekrachtkoppelingsinstallaties (WKK) én het meetellen van resultaten van energiematregelen van HVC.

Investeringsprognoses

Rijnland verwacht over 2017 de begrote investeringsuitgaven uit te geven. Het gaat om bruto € 119 mln. In deze burap is de voortgang van de belangrijkste investeringsprojectclusters per programma weergegeven. Meer informatie over beide prognoses staat in hoofdstuk 2.

III. Risico's en toetsing

Mede ook door het geprognosticeerde exploitatieoverschot acht het college de bijgestelde exploitatiebegroting na deze burap voldoende robuust om mogelijke consequenties van de gedefinieerde restrisico's te dekken. Er is tevens een reële kans dat gedurende 2017 zich incidentele meevallers voor doen bij onder meer de fiscale afwikkeling van de SBG – Rijnlands voormalige 'BTW-stichting' - en enkele grondtransacties. Aandachtspunten betreffen de grondwaterproblemen bij de Noordwijkse Boulevard en enkele langdurige dossiers zoals de nadeelcompensaties bij de kustversterking, de pfos-sanering en enige arbitragezaken.

Uit de toetsing bleek dat de gemelde overwegend positieve voortgang in 2017 soms tegenstrijdig is met de doorkijk naar 2018 en verder. Het heeft geleid tot de aanvulling van een zogeheten early warning indicator², die overigens ook in de midterm review was gehanteerd. Deze indicator is tevens een brug naar het Meerjarenperspectief, alwaar mogelijke oplossingsrichtingen staan in de driehoek van ambitie – lastendruk – schuldenlast.

² Een early warning indicator staat voor een vroegtijdige waarschuwingsindicator, voorzien van een norm en toleranties die – in geval van de burap – aangeeft in hoeverre de afgesproken doelstellingen (ook) na het begrotingsjaar worden behaald.

INHOUDSOPGAVE

INHOUDSOPGAVE.....	6
0. Inleiding en leeswijzer	7
0.1 Inleiding	7
0.2 De planning- en controlcyclus	7
0.3 Leeswijzer	8
1. Programma's 2017	9
1.1 Programma Veiligheid	9
1.2 Programma Voldoende Water	12
1.3 Programma Schoon en Gezond Water	17
1.4 Programma Waterketen	20
1.5 Programma Bestuur, Organisatie en Dienstverlening (BOD)	25
2. Financiën, control en risico's	31
2.1 Wat is de prognose voor 2017?	31
2.2 Renteontwikkelingen	33
2.3 Personele informatie	33
2.4 Restrisico's en control	34
2.5 Verbonden partijen	37
3. Toetsing	38
3.1 Toetsingskaders	38
3.2 Bevindingen en conclusies van de toetsing op de verordening	38
Bijlage 1. Legenda projectclusterscores	41
Bijlage 2. Stand van zaken en verwachtingen verbonden partijen	42

0. Inleiding en leeswijzer

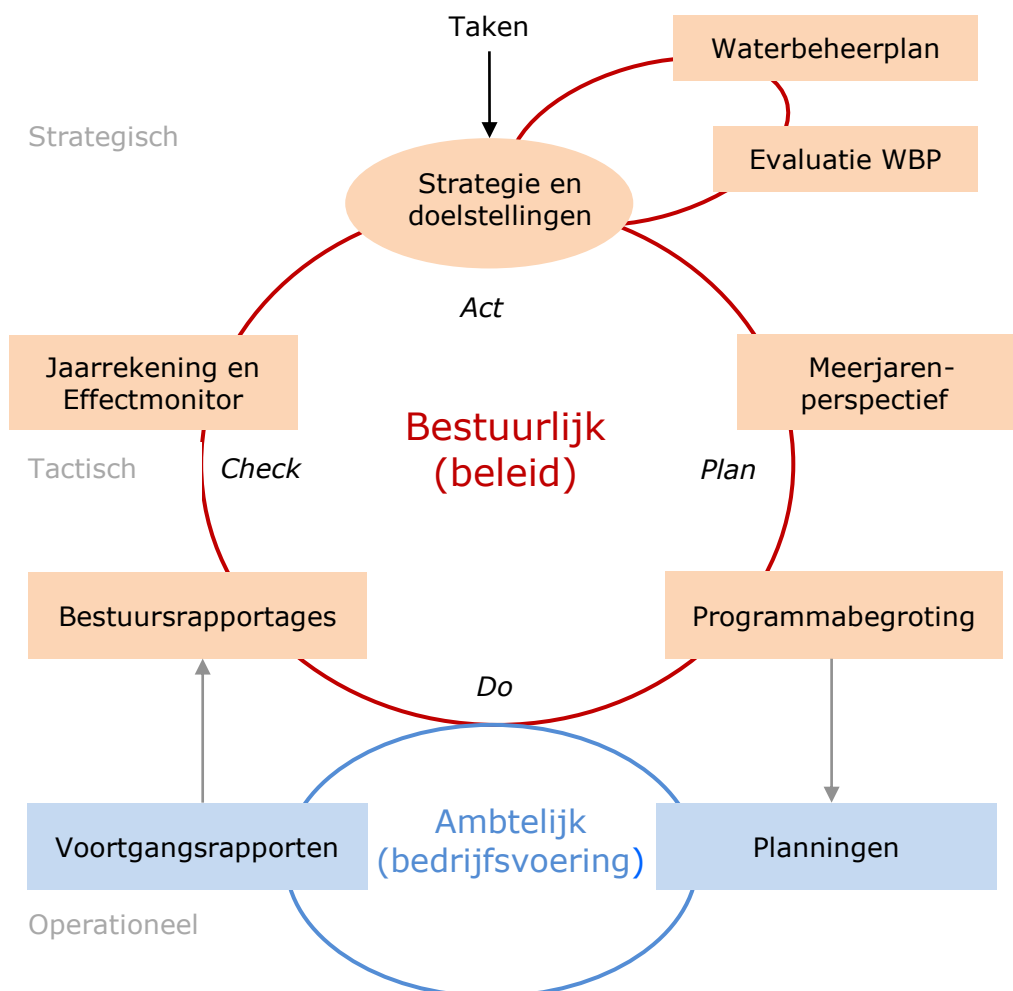
0.1 Inleiding

Iedere bestuursrapportage (hierna: burap) is een toetsing van de voortgang van de Programmabegroting, uitgedrukt in concreet behaalde resultaten en de financiële gevolgen daarvan. De Burap geeft antwoord op de volgende vragen:

1. Ligt Rijnland qua programmabegroting 2017 op koers en waar moet worden (bij)gestuurd?
2. In hoeverre is sprake van financiële wijzigingen c.q. een begrotingswijziging?
3. Met welke nieuwe (onvoorziene) ontwikkelingen heeft Rijnland te maken?

0.2 De planning- en controlcyclus

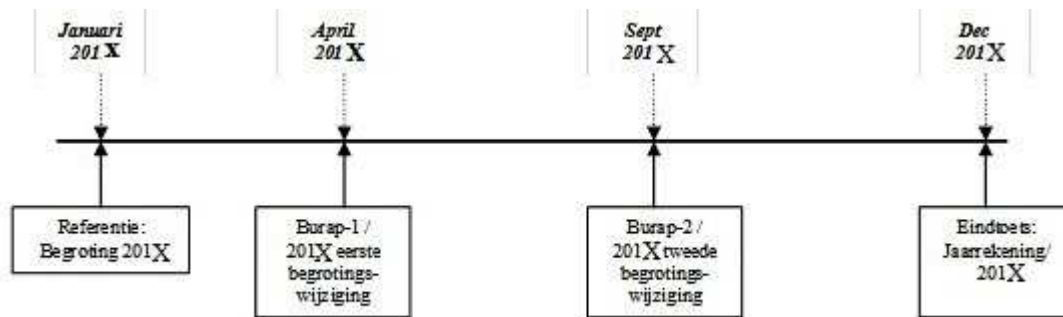
De positie van de tussentijdse rapportages in het cyclische beleidsproces van plannen, uitvoeren, **rapporteren**, **checken** en **bijsturen**.

De begroting 2017 komt voort uit het MJP. Deze Burap presenteert de resultaten tot 1 april 2017. Met de resultaten en prognose van de eerste burap en de jaarrekening 2016 wordt rekening gehouden in het MJP 2018-2021, dat tegelijk is geagendeerd. De tweede burap vormt mede de input voor de begroting, die op dezelfde vergadering is geagendeerd. Eventuele relevante ontwikkelingen tussen medio april en de VV-behandeling in juni zijn in het VV-voorstel via de optionele oplegnotitie opgenomen.

0.3 Leeswijzer

De Burap opent met een **samenvatting** op hoofdlijnen. In hoofdstuk 2 zijn de doelstellingen en **resultaten** uit de Programmabegroting 2017 afgezet tegen de geactualiseerde doelstellingen en resultaten. De Programmabegroting 2017 is de referentie voor in hoeverre de resultaten zijn of worden gehaald. Indien besluiten van de Verenigde Vergadering invloed hebben op de doelstellingen en resultaten uit de programmabegroting, dan is dit zowel in de tekst als in de scores verwerkt. Schematisch ziet dit er als volgt uit:

Per programma worden de doelstellingen vermeld, de resultaten, de investeringen per doelstelling en de kosten. Er zijn drie beoordelingsscores:

- De doelstelling wordt gerealiseerd volgens plan of eerder: **+**
- De realisatie of voortgang ligt onder de doelstelling en is een aandachtspunt: **+/-**
- De realisatie of voortgang ligt ruim onder de doelstelling en vergt bijstelling: **-**

Per aandachtspunt is sprake van een feitelijke score, de score tot en met de Burap-periode, i.c. 1 januari– 1 april 2017 en een geprognosticeerde score. Deze heeft betrekking op geheel 2017. Scores worden weloverwogen toegekend, de totstandkoming ervan is geen exacte wetenschap. Centraal per programma staat de bij de begroting afgesproken 'top tien' van aandachtspunten. Soms is overigens sprake van iets meer of minder aandachtspunten. Overige relevante aandachtspunten staan onder deze top tien toegelicht.

Hoofdstuk 3 geeft de **financiële prognoses** weer en bevat de geprognosticeerde exploitatiebegroting over 2017, inclusief een verschillenanalyse ten opzichte van de programmabegroting. Ook treasury, het belastingproces, de belangrijkste (rest)risico's en de stand van zaken rondom verbonden partijen komen aan bod. Het hoofdstuk behandelt ook het verschil tussen de prognose van het totaal aan investeringsuitgaven en de in de begroting 2017 opgenomen investeringsuitgaven.

In hoofdstuk 4 staat aan welke **kaders** de aangeleverde informatie is getoetst en wat de toetsingsresultaten zijn. In de separate bijlagen is onder meer aandacht voor verbonden partijen en projectclusters.

1. Programma's 2017

1.1 Programma Veiligheid

Portefeuillehouders: M. Kastelein, H. Pluckel (kust)

Programmadirecteur: A. Bol

1.1.1 Het doel

Wij beschermen ons beheergebied en de Rijnlandse inwoners goed tegen overstromingen vanuit de zee, de rivieren en het regionale watersysteem. Hiervoor gebruiken we een aanpak in drie lagen: we noemen dat meerlaagsveiligheid. In het Waterbeheerplan 5 zijn voor de planperiode 2017-2021 drie tactische doelen voor waterveiligheid onderscheiden, gelijk aan de drie lagen van de meerlaagsveiligheid:

1. We beschermen tegen overstromingen (preventie),
2. We adviseren over het beperken van de gevolgen van overstromingen (gevolgbeperking),
3. We bereiden ons goed voor op een calamiteit.

Alle activiteiten die we ten behoeve van deze doelen doen vallen onder de 'zorgplicht' die we hebben voor al onze keringen. Zorgplicht houdt in dat Rijnland als beheerder de taak heeft om de keringen aan de veiligheidseisen te laten voldoen en voor het noodzakelijke preventieve beheer en onderhoud te zorgen.

1.1.2 Wat is de voortgang/het resultaat tot en met maart 2017

	Doelstellingen en resultaten Programmabegroting 2017	Score t/m mrt	Toelichting (referentie = begroting 2017, tenzij beleid door VV is gewijzigd)	Prognose dec 17
1. Preventie				
1	Verbeteren IJsseldijk Gouda volop in uitvoering.	+	De uitvoering van de dijkverbetering loopt volgens schema.	+
2	Bepalen voorkeursalternatief Keersluis en Mallegatsluis.	+	Voor deze kunstwerken wordt bekeken of het zinvol is deze te combineren met de verbeteropgave die volgt uit de project overstijgende verkenning 'Centraal Holland'. Daarom worden de werkzaamheden niet eerder dan de tweede helft van 2017 opgestart. Die ruimte is er zonder dat de afgesproken einddatum in gevaar komt.	+
3	Wijzigen functie Spaarndammerdijk en waterkering gekanaliseerde Hollandsche IJssel van primair naar regionaal.	+	Per 1 januari 2017 is de primaire functie van de Spaarndammerdijk en de waterkering langs de Gekanaliseerde Hollandsche IJssel gewijzigd in een regionale functie. De provincies nemen in 2017 deze nieuwe regionale keringen op in de Waterverordening Rijnland. Rijnland neemt deze keringen op in de legger (zie punt 7). Met Waternet is afgesproken dat de huidige afmetingen van de keringen langs het Noordzeekanaal als leggermaat worden opgenomen, totdat het sluisencomplex bij IJmuiden aan de veiligheidsnormen voldoet. De leggerwijziging is in voorbereiding.	+

	Doelstellingen en resultaten Programmabegroting 2017	Score t/m mrt	Toelichting (referentie = begroting 2017, tenzij beleid door VV is gewijzigd)	Prognose dec 17
			In 2017 wordt ook de verbeteropgave van deze nieuwe regionale keringen duidelijk en nemen we deze op in de programmering.	
4	Verbeteren en/of onderhoud van ca. 20 km regionale keringen.	+	Momenteel is er ca. 20 km dijkverbetering in uitvoering, waaronder de laatste 8 km Top 25 die dit jaar volledig wordt afgerond. Ook is er ca. 30 km dijkverbetering in voorbereiding. Bij de Gouwe werken we samen met de provincie aan vaarwegverdieping en dijkverbetering. Bij de Boterhuispolder werken we samen met de gemeente en de provincie aan dijkverbetering, weg-reconstructie en vaarwegverbetering.	+
5	Inventariseren objectgegevens voor toetsing objecten in regionale waterkeringen.	+	Het project start met de toetsing van de kunstwerken waarvoor als eerste stap de objecten worden geïnventariseerd. Hierna wordt vervolgd met de bijzondere waterkerende constructies en de niet-waterkerende objecten, maar beide starten naar verwachting pas na 2017. Het project is eind 2016 gestart en uit de eerste planning blijkt dat de deadline van 2020, die Rijnland zichzelf gesteld heeft, lastig te realiseren is.	+
6	Samenwerkingsorganisatie muskusrattenbeheer afstemmen resultaten landelijke veldproef en zo nodig beleidsvisie aan te passen.	+	De nieuwe visie op basis van de voorlopige inzichten uit de landelijke veldproef is ambtelijk afgestemd met de waterschappen. De verwachting is dat deze medio 2017 gereed is voor bestuurlijke vaststelling.	+
7	Vaststellen uitgangspuntennotitie legger regionale keringen en actualisatie van de legger.	+	De voorbereiding van de jaarlijkse actualisatie van de legger is gestart. Hierin worden ook de Spaarndammerdijk en de waterkering langs de gekanaliseerde Hollandsche IJssel in opgenomen. Inmiddels is gebleken dat de bestaande uitgangspuntennotitie hiervoor volstaat en er geen nieuwe hoeft te worden vastgesteld.	+
2. Adviseren over gevolgbeperving				
8	Beschikbaar stellen van overstromingsbeelden.	+	De uitvraag voor deze werkzaamheden is gereed.	+

Andere relevante punten:

- De Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) heeft Rijnland als een van de eerste waterschappen geaudit over de "zorgplicht" primaire keringen. In grote lijnen was het oordeel positief, maar er is wel een aantal verbeterpunten genoemd. Deze hebben vooral betrekking op het verbeteren van sturing en rapportage over de samenhang

tussen de verschillende deeltaken van de zorgplicht. De bevindingen worden in het tweede kwartaal officieel opgeleverd.

- Medio 2017 starten we met een kadeschouw om in de afgelopen jaren verbeterde kadestrekkingen te controleren op aanwezige illegale objecten.
- Rijnland is nog met het bureau HWBP in onderhandeling over een bijdrage aan de nadeelcompensatie voor de grondwateroverlast in Noordwijk waar de kustversterking Noordwijk aan heeft bijgedragen. Zie verder paragraaf 2.4. Andere lopende restructisico's betreffen de nadeelcompensatie 'Katwijk', te financieren door het HWBP en de doorlopende gerechtelijke procedure over opstalrechten, voornamelijk in de Haarlemmermeer.

1.1.3 Wat gaat dit kosten in 2017? (in € 1.000)

Exploitatie

Programma Waterveiligheid	Begroting 2017	Prognose 2017	%
Totale exploitatiekosten	29.183	28.839	99%

De exploitatieprognose komt enigszins lager uit dan begroot, met name vanwege lagere rentelasten.

Investeringscores

a. Prognose investeringsuitgaven

Programma Waterveiligheid	Begroting 2017	Prognose Burap-1 2017	%
Totale bruto-investeringen	31.930	32.982	103%

De investeringsprognose ligt € 1,0 mln hoger dan begroot. Dit is een gevolg van plussen en minnen op verschillende projecten die zonder relevante consequenties zijn, gezien de overwegend positieve scores voor de lopende projecten.

b. Scores projectclusters

Op verzoek van het college en DT wordt de VV geïnformeerd over de prestatie-indicatoren van de lopende projectclusters. Een woordelijke toelichting is per programma terug te vinden in de programmatekst. In enkele gevallen wijkt de AVI-score af van de burap-score. De oorzaak is veelal gelegen in de clustering of 'opbossing' van projectclusters naar burap-speerpunten en een scope die tot na 2017 reikt. Een legenda staat in bijlage 1.

Projectcluster	AVI	Tijd	Geld	Organisatie	Kwaliteit	Risico	Toelichting in
Waterveiligheid							
Verbetering IJsseldijk Gouda	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	par. 1.1.
Top 25 kadeverbeteringen	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GEEL	par. 1.1.
Cluster Dijkversterking Regionale Keringen (Dirk)	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	par. 1.1.

1.2 Programma Voldoende Water

Portefeuillehouder: J.J.J. Langeslag, M. Leewis (voldoende zoet water)

Programmadirecteur: A. Bol

1.2.1 Doel

Rijnland zorgt voor voldoende water, dus niet te veel en niet te weinig en van de goede kwaliteit, passend bij de functies in ons gebied. Dat lijkt vanzelfsprekend, maar is het niet. Rijnland ligt voor het grootste deel onder zeeniveau, kent een grote variatie aan hoogteligging en soorten landgebruik. Door klimaatverandering, bodemdaling en verstedelijking neemt de druk op de ruimte en het watersysteem almaar toe. Daarom is goed beheer, een goede inrichting en gedegen onderhoud van essentieel belang voor het gewenste waterpeil.

1.2.2 Wat is de voortgang/het resultaat tot en met maart 2017

	Doelstellingen en resultaten programmabegroting	Score t/m mrt	Toelichting (referentie = begroting 2017, tenzij beleid door VV is gewijzigd)	Prognose dec 17
1. Peilbeheer				
1	Peilbeheer conform peilbesluit in minimaal 90% van het gebied	+	Rijnland voert het peil conform peilbesluit in ca. 94% van de peilvakken. Dit percentage neemt toe (bij actualiseren van peilbesluiten) of juist af (door veranderingen in de omgeving die nog niet in het peilbesluit zijn verwerkt), maar neemt over de jaren langzaam maar zeker toe. De VV heeft in het eerste kwartaal één peilbesluit vastgesteld en acht vrijgegeven voor de inspraak (in april volgen vier peilbesluiten ter vaststelling en dertien voor vrijgave inspraak).	+
2	Afronden evaluatie en herziening beleid peilafwijkingen	+	Evaluatie besproken in commissie in maart; doorvertaling loopt mee in herziening Keur later dit jaar.	+
2. Instandhouding van het watersysteem				
3	Afronden renovatie boezemgemaal Spaarndam	+	Voorbereiding verloopt voorspoedig: de uitvoering start per 1 mei en op 1 september moet het gemaal weer handbediend in bedrijf zijn. De oplevering staat gepland voor één december. Bij de demontage van de aandrijflijnen kunnen nog onverwachte problemen opdoemen. Scenario's voor eventuele uitloop van de uitvoering zijn voorbereid. Mogelijk zou het krediet enigszins overschreden kunnen worden, maar zullen de uitgaven binnen de rechtmatigheidsmarge blijven.	+

	Doelstellingen en resultaten programmabegroting	Score t/m mrt	Toelichting (referentie = begroting 2017, tenzij beleid door VV is gewijzigd)	Prognose dec 17
4	Starten uitvoering renovatie cluster van 30 poldergemalen	+/-	Gemalen uit cluster 1 worden afgerond. Gemalen uit cluster 2 worden in samenhang voorbereid wat tot een langere voorbereidingstijd leidt, maar efficiëntere uitvoering. De eerste groep wordt conform planning eind 2017 aanbesteed. Het totale cluster loopt een jaar vertraging op en zal in 2019 worden afgerond.	+/-
5	Starten baggeren kanaal Halfweg en jaarlijks onderhoudscluster	+/-	Het baggerprogramma loopt voorspoedig; we hebben de afgelopen periode meerdere subprojecten afgerond en nieuwe (sub)projecten gestart. Voor project Bloemendaal speelt nog een arbitrage die in juni 2017 zal dienen. De afronding van Baggeren Ringvaart Haarlemmermeer duurt voort i.v.m. onenigheid met landeigenaar over opruimen asbest uit weilanddepot.	+
6	Afronden evaluatie en herziening beleid onderhoud watergangen	+	Het proces actualisatie legger en beleid onderhoud watergangen loopt voorspoedig. In het voorjaar voeren we externe gesprekken hierover. De commissie wordt in het voorjaar bijgepraat en bestuurlijke keuzes liggen in het najaar voor. Deze gaan vooral over de ruimte voor ecologie en hoe om te gaan met het overige water.	+
7	Maken nadere afspraken over verdeling nautisch- en vaarwegbeheer	+	De provincie Noord-Holland heeft eind 2016 de visie op waterrecreatie afgerond; 2017 staat in het teken van de implementatie. De provincie Zuid-Holland doorloopt in 2017 een zelfde proces, om met alle stakeholders tot een gezamenlijke vaarwegvisie te komen. Inmiddels zijn een aantal Zuid-Hollandse gemeenten actief aan de slag met het ontwikkelen van het lokale vaarwegbeheer.	+
Gevolgen wateroverlast beperken				
8	Afronden boezemstudie	+	De VV heeft 1 februari 2017 de beeldnota boezemstudie vastgesteld. Dit wordt nader uitgewerkt in diverse vervolgstappen.	+
9	Aanbesteding en start uitvoering piekberging Nieuwe Driemanspolder	+	Project is aanbesteed en zal conform planning medio 2020 worden opgeleverd.	+
	Afronden ontwerp piekberging Haarlemmermeer	+	Onteigeningsprocedure loopt; twee zienswijzen zijn ingediend. Het programma van eisen wordt	+

	Doelstellingen en resultaten programmabegroting	Score t/m mrt	Toelichting (referentie = begroting 2017, tenzij beleid door VV is gewijzigd)	Prognose dec 17
			opgesteld. De voorbereiding is op schema om in 2022 gereed te zijn.	
10	Starten nieuw watergebiedsplan Afronden watergebiedsplan Zuid-Kennemerland (ZKL) en Noordplas Noot: de lopende 18 watergebiedsplannen zijn geclusterd naar vier gebieden (Noord, Midden, Zuid, West)	+	Een nieuw watergebiedsplan (ten noorden van de Oude Rijn) is gestart. In ZKL zijn maatregelen in de laatste polders gestart. In de Noordplas is de peilverhoging in gang gezet en worden de laatste werkzaamheden uitgevoerd. Eén maatregel behoeft aanvullend krediet (Reeuwijk, VV 21 juni 2017). Eén maatregel heeft mogelijk een te krap krediet (Geerpolder). De sluisjes in Halfweg (die met wgp Noord meeliften) worden apart toegelicht.	+
11	Starten Strategische Agenda's (SSA) conform in 2016 vastgestelde aanpak	+	Rijnland is met bijna alle gemeenten in gesprek over het opstellen van een SSA; in sommige gevallen gaat dit sneller dan in andere. In het voorjaar werken we een visie uit waarin aanpak en prioritering centraal staan. Dit komt in juni 2017 naar de VV.	+
Voldoende zoet water				
12	Afronden planfase uitbreiding KWA	-	Er is enige interne vertraging ontstaan. De praktijkproef is uitgevoerd en wordt geanalyseerd. Het grondonderzoek in de Lopikerwaard loopt vertraging op door grondeigenaren die niet mee willen werken. Of en wat dit voor de eindplanning betekent, is nog onduidelijk.	+/-

Andere relevante punten:

- Naast het in de tabel opgenomen onderhoud aan gemalen en het baggerwerk, voert Rijnland nog veel meer onderhoud uit om de basis op orde te krijgen en houden. Zo onderhouden we in zo'n 2600 km watergangen het natte profiel van de oevers, en voeren onderhoud uit op zo'n 50 geprioriteerde kunstwerken (stuwen, dammen, duikers). Daarnaast bereiden we de vervanging van de aansturingssoftware (procesautomatisering, gekoppeld aan BosBo) in de boezem- en poldergemalen voor.
- De in najaar 2016 gerealiseerde drain in de boulevard van Noordwijk functioneert niet. De drain is op ongebruikelijk grote diepte gelegd met een bijzondere boorteknik. Tot eind van 2017 zal onderzoek gedaan worden naar oorzaken, aansprakelijkheden en nieuwe oplossingsmogelijkheden. In de tussentijd is er geen grondwateroverlast omdat een tijdelijke pompvoorziening in stand blijft.
- Rijnland overlegt met de gemeente Haarlemmerliede & Spaarnwoude over de sluisjes Halfweg. Deze sluisjes hebben dringend onderhoud nodig, hebben geen waterstaatkundige functie maar vormen wel een obstakel in de waterafvoer, en hebben bovendien een monumentale status. Momenteel vindt overleg plaats met de gemeenten Haarlemmerliede & Spaarnwoude en Amsterdam om overeenstemming te bereiken over functionaliteit en beeld en de voorkeursvarianten. Ook blijkt een gezamenlijke aanbesteding met de naastgelegen N200-brug niet haalbaar. De VV

heeft in maart 2017 besloten dat Rijnland het project niet gaat aanbesteden voor er overeenstemming is met Haarlemmerliede-Spaarnwoude en voordat de deadline van de Amsterdamse bijdrage is verschoven. De meest actuele stand van zaken zal desgewenst in de oplegnotitie worden opgenomen.

- In 2017 rondt Rijnland vijf tot tien dossiers af over objecten die Rijnland wil afstoten of juist wil overnemen van derden; alleen als de andere partij dat ook wil en met goede afspraken over onderhoudsachterstanden. Een en ander ligt op schema. Het betreft onder meer de overdracht van de Zwanburgersluis en van de Vroonlandse brug en de overname van hoofdwatertangen van ProRail en wegbeheerders.
- In paragraaf 2.4 over restrisico's staan de – vooralsnog beperkte – gevolgen van de hoosbuien in januari, de afwikkeling van het kranenincident in Alphen a/d Rijn en de lopende arbitragezaken.

1.2.3 Wat gaat dit kosten in 2017? (in € 1.000)

Exploitatie

Programma Voldoende Water	Begroting 2017	Prognose 2017	%
Totale exploitatiekosten	51.613	50.303	97%

De exploitatieprognose ligt € 1,3 mln lager dan begroot. Naast lagere rentelasten is sprake van minder kapitaallasten doordat kleinere assets sneller worden afgeschreven omdat met terugwerkende kracht de kredietdrempel is verhoogd van € 50.000 naar € 100.000 (VV-besluit bij vaststelling houdbare schuldpositie 28-3-2017).

Investeringscores

a. Prognose investeringsuitgaven

Programma Voldoende water	Begroting 2017	Prognose Burap-1 2017	%
Totale bruto-investeringen	48.293	40.721	84%

Ten opzichte van de investeringsbegroting liggen de geprognosticeerde uitgaven € 7,6 mln lager. De belangrijkste oorzaak is een gewijzigd uitgavenpatroon voor de Nieuwe Driemanspolder, niet veroorzaakt door vertragingen maar door beter inzicht in de daadwerkelijke uitvoering, en ook zonder consequenties voor de opleverdatum of het krediet. Een andere oorzaak zijn achterblijvende investeringen in poldergemalen omdat we langer de tijd nemen voor de voorbereiding ten einde efficiënter te kunnen uitvoeren.

b. Scores projectclusters

Op verzoek van het college en DT wordt de VV geïnformeerd over de prestatie-indicatoren van de lopende projectclusters. Een woordelijke toelichting is per programma terug te vinden in de programmatekst. In enkele gevallen wijkt de AVI-score (Algemene Voortgangs Indicator) af van de burap-score. De oorzaak is veelal gelegen in de clustering of 'opbossing' van projectclusters naar burap-speerpunten en een scope die tot na 2017 reikt. Een legenda staat in bijlage 1.

Projectcluster	AVI	Tijd	Geld	Organisatie	Kwaliteit	Risico	Toelichting in
Voldoende water							
Piekberging Driemanspolder	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	par. 1.2.
Piekberging Haarlemmermeer	GROEN	GROEN	GROEN	GEEL	GROEN	GROEN	par. 1.2.
Watergebiedsplannen 1 Noord	GEEL	GEEL	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	par. 1.2.
Watergebiedsplannen 2 West	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	par. 1.2.
Watergebiedsplannen 3 Midden	GEEL	GROEN	GEEL	GEEL	GROEN	GROEN	par. 1.2.
Watergebiedsplannen 4 Zuid	GROEN	GROEN	GEEL	GROEN	GROEN	GROEN	par. 1.2.
Stedelijke waterplannen	GEEL	GROEN	GEEL	GEEL	GEEL	GEEL	par. 1.2.
Poldergemalen	GEEL	GEEL	GEEL	GROEN	GROEN	GROEN	par. 1.2.
Lopende baggerwerken	GEEL	GEEL	GEEL	GROEN	GROEN	GEEL	par. 1.2.
Baggerwerken in voorbereiding	GEEL	GROEN	GROEN	ROOD	GEEL	GROEN	par. 1.2.
Overnemen en afstoten assets	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	par. 1.2.
Boezemgemaal Spaarndam	GEEL	GROEN	GEEL	GROEN	GROEN	GROEN	par. 1.2.

1.3 Programma Schoon en Gezond Water

Portefeuillehouders: M. Leewis

Programmadirecteur: A. Bol

1.3.1 Het doel

Schoon en gezond water is in de dichtbevolkte waterrijke delta van West-Nederland belangrijk. Zowel voor de mens, de natuur, als de bedrijven. Er mogen niet te veel voedings- en vervuulende stoffen in het water zitten, het oppervlaktewater moet zo natuurlijk mogelijk zijn ingericht, en ecologisch worden beheerd en onderhouden. Dit is essentieel voor een goede biodiversiteit en belangrijk voor de landbouw. En om lekker te kunnen zwemmen, vissen of varen. Samen met onze partners zorgen wij dan ook voor schoon en gezond water dat past bij de verschillende functies.

1.3.2 Wat is de voortgang/het resultaat tot en met maart 2017

	Doelstellingen en resultaten uit de Programmabegroting 2017 (inclusief context)	Score t/m mrt	Toelichting (referentie = begroting 2017, tenzij beleid door VV is gewijzigd)	Prognose dec 17
1. Verminderen van watervervuilingen				
1	Start eerste maatregelen in beperking agrarische emissies, door sector zelf	+	De sector heeft voor ca. €3 mln POP-subsidies aangevraagd met een cofinanciering door Rijnland van ruim €1 mln. conform verwachtingen. De aanvragen wachten nog op toekenning waarna de uitvoering kan starten. Enkele projecten zijn ondertussen al gestart.	+
2. (Ecologisch) beheren, onderhouden en inrichten				
2	Vaststellen actuele situatie kleinere wateren (buiten de KRW-waterlichamen)	+/-	Het vaststellen van de actuele situatie is onderdeel van het bepalen van de ambities die Rijnland voor de kleinere wateren heeft. Het bepalen van die ambities lift mee in "Kijk op Waterkwaliteit", de nadere uitwerking volgt daarna.	+
3	Afronden evaluatie en herziening beleid onderhoud watergangen	+	Het proces actualisatie legger en beleid onderhoud watergangen loopt primair via Voldoende Water, maar vanwege de grote invloed op waterkwaliteit en ecologie staat het hier ook genoemd. Het proces verloopt voorspoedig, zie verder bij Voldoende Water.	+
4	Opstellen aanpak stimuleren ecologisch onderhoud derden	+/-	De ambities die Rijnland hierin heeft, lift mee in "Kijk op Waterkwaliteit", de nadere uitwerking volgt daarna.	+
5	Start voorbereiden aanleg vispassage boezemgemaal Spaarndam.	+	Voorbereiding is gestart. De VV heeft 1 februari 2017 krediet vrijgegeven.	+
3. Schone meren, plassen en natuurgebieden realiseren				
6	Start uitvoering eerste maatregelen in KRW2 waterlichaam Langerzaarscheplassen	+	De VV heeft in november 2016 en 29 maart 2017 uitvoeringskrediet vrijgegeven voor onderzoek naar slibmaatregelen en voor de	+

	Doelstellingen en resultaten uit de Programmabegroting 2017 (inclusief context)	Score t/m mrt	Toelichting (referentie = begroting 2017, tenzij beleid door VV is gewijzigd)	Prognose dec 17
			voorbereiding en uitvoering van ecologische maatregelen. Onderzoek en voorbereiding lopen goed.	
7	Afronden (eerste) KRW synergieproject (polder Bloemendaal)	+	De werkzaamheden (vnl. baggeren) in polder Bloemendaal worden dit jaar afgerond. Daarnaast loopt een ontwikkeling in de Zegerplas en een in het Amsterdamse Bos. Over een aantal andere locaties zijn we in gesprek met initiatiefnemers.	+
8	Start voorbereiding derde KRW planperiode: onderzoek achtergrondemissies.	+	De voorbereidende onderzoeken, o.a. naar achtergrondemissies zijn gestart.	+
4. Zwemwaterlocaties schoon en veilig maken				
9	Uitvoeren maatregelen zwemwaterlocaties die niet voldoen	+	Met belanghebbenden wordt gewerkt aan de zes locaties die nog van onvoldoende kwaliteit zijn. Vervolgaanpak voor andere locaties of als de nu lopende acties onvoldoende effect hebben, koppelen we in het najaar aan blauwalgaanpak.	+
10	Start aanpak blauwalgen conform in 2016 vastgestelde aanpak	+	De VV heeft november 2016 krediet vrijgegeven voor de aanpak, en, op eigen verzoek, op 1 februari aanvullend krediet vrijgegeven voor een versnelling van de aanpak. Op diverse locaties werken we met belanghebbenden aan oplossingen, met beproefde methodes en pilots (i.e. waterstofperoxide in Klinkenbergerplas en Oosterduinsemeer, ultrasoon geluid in Zoetermeerseplas, Filair in Spaarnwoude).	+

Andere relevante punten:

- We starten een proces met het bestuur over de visie en ambities op het gebied van waterkwaliteit en ecologie "Kijk op Waterkwaliteit". In dit proces gebruiken we diverse elementen uit het in 2016 gehouden proces "Toekomstige Organisatie Zuiveringsbeheer" (TOZ). Tegen het einde van 2017 moet dit richting geven aan onze inspanningen in de waterkwaliteit. Pas dan pakken we door op onderwerpen als "doelen overig water" en "stimuleren ecologisch beheer en onderhoud derden".
- We ronden dit jaar de laatste maatregelen uit de KRW1-projecten af en gaan over naar regulier beheer en onderhoud. Dit betekent o.a. dat we dit jaar het onderhoud van de aangelegde natuurvriendelijke oevers in de Reeuwijkse plassen, wat grotendeels bij Rijnland ligt, aanbesteden.
- Hoewel de maatregelen voor de KRW-waterlichamen op schema liggen, bestaat er een reëel risico dat we de doelen niet halen. Enerzijds omdat het effect van maatregelen op het gebied van waterkwaliteit en ecologie slecht te voorspellen zijn, en anderzijds omdat we na de tweede periode van de KRW pas de helft van de waterlichamen hebben aangepakt en de andere helft dus allemaal in de derde

planperiode moeten oppakken. Nadere informatie staat in het eveneens geagendeerde Meerjarenperspectief 2018-2021.

- Bij de controles in glastuinbouw en boomteelt geven we nu voorlichting over de toekomstige verplichting het te lozen afvalwater op gewasbeschermingsmiddelen te zuiveren.
Naast agrarische emissies vormen de Rijnlandse awzi's ook een bron van nutriënten. Rijnland heeft strenge lozingseisen voor de eigen awzi's maar door grootschalige renovaties en storingsgevoeligheden voldoende niet alle awzi's continu aan die eisen. Zie verder de volgende paragraaf over de programmatekst voor de waterketen.
- In paragraaf 2.4 over restrisico's staat de stand van zaken rondom de pfos-sanering.

1.3.3 Wat gaat dit kosten in 2017? (in € 1.000)

Exploitatie

Programma Schoon en gezond Water	Begroting 2017	Prognose 2017	%
Totale exploitatiekosten	8.926	8.880	99%

Investeringscores

a. Prognose investeringsuitgaven

Programma Gezond en schoon water	Begroting 2017	Prognose Burap-1 2017	%
Totale bruto-investeringen	4.108	3.481	85%

De iets lagere raming wordt veroorzaakt doordat baggeren in de Reeuwijkse plassen voor de KRW niet meer aan de orde is, zoals opgenomen in het ontwerppeilbesluit dat dit jaar in inspraak gaat.

b. Scores projectclusters

Projectcluster	AVI	Tijd	Geld	Organisatie	Kwaliteit	Risico	Toelichting in
Schoon en gezond water KRW fase 2	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	par. 1.3.

1.4 Programma Waterketen

Portefeuillehouder: J. Haan

Programmadirecteur: G. v.d. Kooij

1.4.1 Doel

Rijnland verwerkt het afvalwater van huishoudens en bedrijven. We doen dit om bij te dragen aan de volksgezondheid. De laatste decennia zijn hier de belangen van een goede waterkwaliteit voor landbouw, recreatie en natuur nadrukkelijk bijgekomen. Hiervoor zijn complexe, industriële installaties nodig; transportsystemen en zuiveringsinstallaties. Het zuiveringsproces kost veel energie, verbruikt chemicaliën én produceert zuiveringsslib dat we verder verwerken. Doelmatigheid, duurzaamheid en samenwerking met gemeenten, drinkwaterbedrijven, collega waterschappen en het bedrijfsleven staan hierbij centraal.

1.4.2 Wat is de voortgang/het resultaat tot en met maart 2017

	Doelstellingen en resultaten uit de Programmabegroting 2017 (inclusief context)	Score t/m mrt	Toelichting (referentie = begroting 2017, tenzij beleid door VV is gewijzigd)	Prognose dec 17
1. Afvalwater doelmatig verwerken				
1	In 2017 leveren we effluent van de vereiste kwaliteit zodat een positieve bijdrage wordt geleverd aan de volksgezondheid en het milieu. Daarvoor professionaliseren we verder en optimaliseren we de bedrijfsvoering van het zuiveren van afvalwater en het onderhoud	+/-	Op 1 april is een reorganisatie van de afdeling Zuiveren doorgevoerd om het sturen op afstand van alle installaties in de toekomst mogelijk te maken. Circa 4 van de 22 awzi's voldoen niet continu aan de effluent-eisen i.v.m. grote verbouwingen of storingsgevoeligheid installaties. Rijnland neemt hiervoor aanvullende maatregelen. Meer informatie hierover in paragraaf 2.4.	+/-
2	In 2017 werken we door aan de centralisatie van awzi's in de Oude Rijnzone en de Haarlemmermeer om zo de verwerking van het afvalwater verder te optimaliseren.	+	De centralisaties liggen grotendeels op schema. De laatste sluiting (Rijnsaterswoude) in de Oude Rijnzone is in uitvoering. In de Haarlemmermeer ligt de afbouw van Aalsmeer, Heemstede en Rijsenhout goed op schema. Aandachtspunt is awzi Schalkwijk: mogelijk wordt de einddatum van 2020 niet gehaald.	+
3	De renovatie van de awzi Leiden-Zuid West is naar verwachting medio 2017 gereed.	+/-	Project verloopt volgens schema, openingshandeling staat gepland voor najaar 2017. Het krediet is met € 0,7 mln naar beneden bijgesteld, omdat de verwachting is dat de resterende risicoreserve niet meer aangesproken zal gaan worden.	+
4	De renovatie van de awzi Velsen is naar verwachting eind 2017 gereed.	+/-	Velsen blijft ook in de afrondende fase een risicovol project vanwege de technische complexiteit. De risicoreservering wordt aangesproken.	+/-

	Doelstellingen en resultaten uit de Programmabegroting 2017 (inclusief context)	Score t/m mrt	Toelichting (referentie = begroting 2017, tenzij beleid door VV is gewijzigd)	Prognose dec 17
			Het project zal naar verwachting wel worden afgerond in 2017. Aandachtspunt is het opstarten en inregelen van de innovatieve Demon SD techniek ³ . Verwacht wordt dat dit niet kan worden afgerond in 2017. Mogelijk zijn extra maatregelen nodig i.v.m. overschrijding effluent norm.	
5	In 2017 vernieuwen we op diverse plaatsen de sterk verouderde procesautomatisering en daarmee samenhangend werken we verder aan het implementeren we de centrale proceskamer (CPK).	+/-	De tussenevaluatie halverwege de realisatieperiode leidt tot herplanning; een aantal deelopleveringen vertraagt in 2017. De einddatum (2019) is niet in gevaar (er zit nog ruimte in de planning).	+/-
6	In 2017 continueren we de samenwerking met onze waterketenpartners, bijvoorbeeld met de uitvoering en ontwikkeling van Integrale Waterketen Plannen	+	Begin 2017 is het integraal afvalwaterketenplan van de sub-regio Bollenstreek in de VV en de betrokken gemeenteraden geaccordeerd. In de sub-regio Kennemerland is gestart met de gezamenlijke ketenschouw. In de (sub-)regio's Groene Hart en Leiden is gestart met het opstellen van een integraal waterketenplan, waaraan ook de drinkwaterbedrijven meewerken. In deze plannen staan de 3 k's (kosten, kwaliteit, kwetsbaarheid) centraal en wordt onder meer gezocht naar een optimale afstemming van maatregelen en kosten om geconstateerde knel- en verbeterpunten in de waterketen aan te pakken.	+
7	In 2017 ontwikkelen we een strategie voor onze slibverwerking. In 2017 en 2018 worden samen met Waternet en HVC business-casestudies uitgevoerd naar de mogelijkheden voor regionale slibvergisting.	+	In 2017 zal de businesscase conform planning met Waternet gereed zijn. De studie naar de toekomst van HVC zal, eveneens conform planning, in 2018 gereed zijn voor bestuurlijke besluitvorming. De resultaten zijn input voor het strategisch zuiveringsplan (toekomstige slibverwerking, behalve energie ook grondstoffen, zoals vetzuren, eiwitten winnen).	+

³ Op de awzi Velsen wordt een innovatieve techniek toegepast voor stikstofverwijdering en een efficiëntere beluchtingsproces, de Demon Essde. Een belangrijk deel van de stikstofvracht is afkomstig van percolaatwater van de niet meer in bedrijf zijnde stortplaats Velsen. Deze stortplaats wordt beheerd door de NV Afvalzorg. Dit is een overheids-NV van de provincies Noord-Holland (90%) en Flevoland (10%).

Deze NV heeft tijdens het project laten weten met dit percolaatwater te gaan afhaken van de awzi. Met het afhaken is de slaagkans van de nieuwe techniek kleiner geworden. Er worden gesprekken gevoerd met de NV Afvalzorg om later dan zij gepland hebben af te gaan haken zodat we de nieuwe techniek op basis van de oorspronkelijke uitgangspunten kunnen testen.

	Doelstellingen en resultaten uit de Programmabegroting 2017 (inclusief context)	Score t/m mrt	Toelichting (referentie = begroting 2017, tenzij beleid door VV is gewijzigd)	Prognose dec 17
2. Verwerking zo optimaal verduurzamen en hergebruiken				
8	In 2017 voeren we diverse onderzoeken uit of zijn daarbij betrokken, bijvoorbeeld naar de aanpak van "nieuwe stoffen".	+	Geplande pilot-onderzoeken met innovatieve technieken zijn gestart (borstelcentrifuge awzi Zwanenburg, S-select awzi Nieuwe Wetering). In maart is het eerste deel studie met Dunea, Evides en Delfland afgerond naar optie hergebruik effluent als bron voor drinkwater. Vervolgstudie volgt dit jaar. Met alle waterschappen is een eerste analyse uitgevoerd van 'hot spots' emissies 'nieuwe stoffen'. De resultaten gebruiken we voor het bepalen van de verdere strategie voor aanpak "nieuwe stoffen".	+
9	In 2017 zetten we in op bewustwording van de omgeving met ons werk en stimuleren we onze inwoners om zelf maatregelen te treffen via participatie in campagnes	+	Samenwerking met drinkwater-bedrijven en gemeenten levert 40x meer bereik op, blijkt uit de campagne "niet in riool" (o.a. verf- en medicijnresten). Daarom sluiten we actief aan bij lokale initiatieven zoals Steenbreek Haarlem en Waterproof Haarlemmermeer. En we maken met de gemeentes en drinkwaterbedrijven een jaar-kalender publiekscampagnes.	+

Overige aandachtspunten:

- **ATEX**
In 2017 werk Rijnland verder aan de veiligheid (ATEX eisen) van de vier Rijnlandse slibvergistingsinstallaties. Drie van de vier installaties zijn eerder al technisch aangepast en zijn weer in bedrijf. Er worden nu extra stappen gezet om '100% ATEX-proof' te kunnen zijn. Die stappen bestaan deels uit aanvullende technische maatregelen maar vooral ook uit het op orde krijgen en borgen van procesinformatie en objectdocumentatie. Het is lastig te voorspellen wanneer deze stappen gereed zullen zijn o.a. omdat ze samenlopen met renovaties op de awzi's.
Op dit moment wordt de awzi Leiden Zuidwest gerenoveerd. Een onderdeel hiervan is het vervangen van de besturing. Dit oude systeem was een beperking voor het '100% ATEX-proof' worden. Awzi Velsen wordt momenteel omgebouwd. Daarbij wordt het verder aanpassen van de ATEX- installatie meegenomen. Awzi Leiden Noord heeft nog een beperkt aantal maatregelen waar aan gewerkt wordt. Voor awzi Haarlem Waarderpolder gaat dat nog minimaal drie jaar duren, omdat daar een aantal grote tanks geïnspecteerd en gerenoveerd moeten worden. Dit heeft moeten wachten op het weer kunnen opstarten van Velsen. Wel zijn daar de overige ATEX onderdelen in 2016 al aangepast.
- **Energiedoelstellingen**
Rijnland heeft in principe eind 2016 de bestuurlijk afgesproken percentages voor energie gehaald: 30% energie-efficiëntie, 30% energieopwekking. De belangrijkste reden hiervoor is dat Rijnland de energiematregelen van HVC mag meetellen vanwege het feit dat Rijnland aandeelhouder is.

De duurzame energiecredits van HVC betreffen de oplevering van een deel van het Gemini windpark in de Noordzee, de biomassa centrale in Alkmaar en enkele zonneweides.

	Norm extern	Prognose eind 2017 (inclusief HVC)	Prognose eind 2017 (exclusief HVC)
Energie-efficiëntie	30%	43%	18%.
Energie-opwekking	30%	43%	14%

De eigen maatregelen in 2017 betreffen met name de aanleg van de zonneweide bij awzi Katwijk, de zonnepanelen op de Archimedeweglocatie en het pilotproject warmte uit effluent Nieuwveen.

- *Awzi Katwijk*
De awzi Katwijk wordt momenteel voor € 6,9 mln gerenoveerd. Tijdens de verbouwing ontstond de noodzaak voor (extra) werkzaamheden van € 0,9 mln. Zo is het absoluut noodzakelijk dat de bassins worden leeggemaakt en gereinigd. De nadere inspectie van het leegmaken en reinigen van deze bassins leidde tot het inzicht dat er sprake was van meer achterstallig onderhoud, zoals de elektriciteitskasten. Het DT besloot in 2016 om deze extra werkzaamheden uit de exploitatierekening te financieren. Als (project)beheersmaatregel is verder besloten om dergelijke werkzaamheden structureel uit de exploitatie te financieren en niet meer via het krediet.
- *Professionalering asset management:*
Via uitvoeren inspecties, ontwikkelen van een Lange Termijn Asset Planning (LTAP) en opstellen van businesscases. Momenteel veel conditiemetingen gaande.
- In paragraaf 2.4 over de restrisico's staat informatie over de adequate afwikkeling van de calamiteuze situatie op awzi Aalsmeer en de mate van correctief onderhoud.

1.4.3 Wat gaat dit kosten in 2017? (in € 1.000)

Exploitatie

Programma Waterketen	Begroting 2017	Prognose 2017	%
Totale exploitatiekosten	70.002	70.082	100%

De exploitatieprognose is conform begroting. Tegenover de meevallers zoals lagere rentelasten en een 'aanhaker' staan per saldo even grote tegenvallers, met name door de aanvullende werkzaamheden op de awzi Katwijk.

Samen met Delfland verzorgt Rijnland het zogeheten aanhaken van een bedrijf in Zoetermeer op de awzi Harnaschpolder. Dit leidt tot een niet begrote opbrengst van € 0,14 mln. Verdere informatie over de financiële prognose staat in hoofdstuk 2.

Investeringscores

a. Prognose investeringsuitgaven

Programma Waterketen	Begroting 2017	Prognose Burap-1 2017	%
Totale bruto-investeringen	48.280	50.594	105%

De geprognosticeerde uitgaven liggen enigszins hoger dan de investeringsbegroting. Betreft voor het merendeel uitgaven voor de renovatie van awzi Velsen die vooralsnog binnen het krediet vallen.

b. Scores projectclusters

Projectcluster	AVI	Tijd	Geld	Organisatie	Kwaliteit	Risico	Toelichting in
Waterketen							
AWZI Velsen	GEEL	GEEL	GROEN	ROOD	GEEL	GEEL	par. 1.4.
AWZI Leiden ZW	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	par. 1.4.
Vervangen procesautomatisering	GEEL	GEEL	GROEN	GEEL	GEEL	GEEL	par. 1.4.
Cluster Katwijk, Noordwijk, Lisse	GEEL	GROEN	GEEL	GROEN	GROEN	GEEL	par. 1.4.
Cluster Haarlem, Heemstede en Zwanenburg	GEEL	GEEL	ROOD	GROEN	GEEL	GROEN	par. 1.4.
Cluster Alphen, Nieuwveen e.o.	GEEL	GROEN	ROOD	GEEL	GROEN	GEEL	par. 1.4.
Cluster Zwaanshoek, Aalsmeer en Rijsenhout	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	GROEN	par. 1.4.

1.5 Programma Bestuur, Organisatie en Dienstverlening (BOD)

Portefeuillehouders: H. Pluckel, G. Doornbos, M. Kastelein

Programmadirecteur: G. v.d. Kooij

1.5.1 Doel

Naast de primaire programma's voor veiligheid, voldoende en gezond water en de waterketen is een effectieve en efficiënte organisatie nodig voor de realisatie van WBP-doelstellingen. BOD heeft tot doel de organisatie zodanig in te richten dat deze doelstellingen kunnen worden bereikt. Daarnaast zijn de bestuurlijke activiteiten en de ondersteunende bedrijfsvoering ondergebracht in het programma BOD. Bestuurlijke ontwikkelingen, zoals vernieuwend besturen, organisatorische ontwikkelingen, zoals het Organisatie-ontwikkelagenda, en ontwikkelingen ten aanzien van medewerkers, op P&O-gebied, hebben een plek binnen dit programma. Tenslotte zijn duurzaamheid en innovatie bij BOD ondergebracht, omdat deze thema's organisatiebreed – voor alle primaire programma's en de organisatie als geheel – van belang zijn.

De beleidskaders voor BOD zijn activiteiten die voortvloeien uit algehele ontwikkeling van de organisatie en het coalitieakkoord. In het coalitieakkoord zijn vijf thema's benoemd: innovatie, duurzaamheid, deregulering, participatie en dienstverlening.

1.5.2 Wat is de voortgang/het resultaat tot en met maart 2017

	Doel / gereed in 2017	Score t/m mrt 2017	Toelichting	Prognose dec 17
1	Ontwikkelen gedeeld beeld omgevingsgericht werken via bespreken casuïstiek, zichtbaar maken goede voorbeelden, uitvoeren experimenten en delen ervaringen.	+	Binnen de organisatie worden stappen gemaakt om te komen tot een gedeeld beeld op omgevingsgericht werken. Dit gebeurt tot op heden vanuit de verschillende rollen en functies die er zijn van mensen die buiten/in de omgeving werken. Het komende jaar wordt gebruikt om daar meer invulling en richting aan te geven.	+
2	Optimaliseren inzet en kwaliteit (online) communicatie-instrumenten.	+	De verbeterde internetpagina wordt voor de zomer opgeleverd. Er is een online stakeholder nieuwsbrief ontwikkeld die tien keer per jaar verschijnt. Er is een internetpagina klimaat gelanceerd. Er wordt ingezet op het professionaliseren en versterken van social media.	+
3	Evalueren Organisatie-Verbeter-Plan.	+	De evaluatie komt op 16 mei in het College van D&H. De "restpunten" van het OVP worden opgenomen in de Organisatie Ontwikkel Agenda, het stuurinstrument voor organisatieontwikkeling in	+

	Doel / gereed in 2017	Score t/m mrt 2017	Toelichting	Prognose dec 17
			2017-2020.	
4	Voltooien professionalisering projectenketen	+/-	Samen met assetmanagement, programmamanagement, projecten, beheer en onderhoud is de organisatie bezig om de samenwerking te verbeteren. Een belangrijk item voor 2017 is het verbeteren van scope-management aan de voorkant van het project en het overdragen aan beheer en onderhoud aan het einde van het project. Het betreft proces- en cultuurelementen, waardoor het eind 2017 nog niet afgelopen is. Ook worden er afspraken met D&H gemaakt over het monitoren van projecten. Op ketenniveau (tot stand komen van een project t/m overdracht) is nog een verbetering noodzakelijk.	+/-
5	Realiseren I&A-samenwerking met Schieland en de Krimpenerwaard.	+	De samenwerking met Schieland en de Krimpenerwaard is formeel gestart per 1-1-2017. De I&A-medewerkers van HHSK zijn in dienst gekomen van Rijnland. Het gezamenlijke team werkt voor twee waterschappen en de dienstverlening verloopt goed. Dit jaar zetten we in op het gaan van 3 naar 2 rekencentra en verbeteren van de beveiliging. Kredietvoorstel voor deze activiteiten komt in de VV van juni.	+
6	Stappen maken voorbereiding Omgevingswet, waaronder Digitaal Stelsel Omgevingswet.	+	Rijnland is druk bezig de eigen organisatie voor te bereiden op de komst van de wet, onder andere wat betreft de nieuwe manier van beleid- en regelgeving en projectvoorbereiding. Ook zorgen we ervoor dat we straks kunnen aansluiten op het Digitaal Stelsel en dat onze data op orde zijn. De voorbereiding doen we zoveel mogelijk met onze externe partners: andere waterschappen, gemeenten en provincies. En we willen het	+

	Doel / gereed in 2017	Score t/m mrt 2017	Toelichting	Prognose dec 17
			bestuur ook goed meenemen, o.a. door de beeldvormende VV van februari (klimaatopgaven & omgevingsvisies).	
7	Uitvoeren en nader uitwerken Energie Efficiency Plan (maatregelen bij programma Waterketen, doelstellingen/effecten zichtbaar bij BOD)	+	In 2016 zijn de rekenregels aangepast en mogen we als aandeelhouder ook het effect van maatregelen genomen door HVC meetellen. Met het meetellen van die effecten komen we naar verwachting eind 2017 uit op 43% energie efficiency en 43% eigen opwekking. - opwekking realisatie zonneweide awzi Katwijk is in voorbereiding, verwachte oplevering begin 2018 - pilotproject warmte uit effluent Nieuwveen is bestuurlijk ondertekend en is in de voorbereiding voor uitvoering. - De bouw van het Gemini Windpark is in januari 2015 begonnen. De verwachting is dat het park in juli 2017 volledig opgeleverd wordt. - De VV heeft in de vergadering van maart 2017 besloten om per 2019 elektriciteit van Nederlandse wind in te kopen, waarmee aan het derde EEP-doel (30% CO2-reductie zal per 2021 voldaan worden)	+
8	Goedkeuring D&H/VV aanpak duurzaam GWW standaard voor projecten.	+	VV besluit is in procedure, komt op 10 mei 2017 op de agenda. Dit besluit zal vervolgens leiden tot toepassen van de Aanpak in de projectclusters.	+
9	Vaststellen beleid omgaan klimaatverandering	+/-	Traject beleidsvorming is gestart. Gezien de wens om interne en externe stakeholders (o.a. VV) intensief te betrekken is op dit moment besluitvorming door de VV gepland voor jan 2018.	+/-
10	Verder ontwikkelen	+	Eind vorig jaar is de procedure rond het innovatiefonds	+

	Doel / gereed in 2017	Score t/m mrt 2017	Toelichting	Prognose dec 17
	innovatiefonds, verder ontwikkelen innovatiecultuur.		verbeterd. In maart 2017 is de nieuwe procedure voor het eerst gevolgd. Vier ideeën werden gepitcht voor onze groep innovatiecoaches en het innovatieplatform. Dit werd als zeer positief ervaren en heeft goede resultaten opgeleverd. Aan één pitch is budget toegekend, voor één pitch is budget toegekend onder voorwaarde van een passende offerte. Voor een derde pitch is duidelijk steun uitgesproken wat geleid heeft tot toekennen van regulier budget. De vierde pitch betrof geen verzoek om budget maar om meedenkkraft, hiervoor zijn concrete afspraken gemaakt. Een plan van aanpak voor innovatie is opgesteld, met twee hoofddoelen: innovatief klimaat en allianties vormen. Voor beide doelen zijn verschillende sporen opgesteld. Deze worden nu nader uitgewerkt en uitgevoerd.	

Overige bestuurlijk relevante zaken binnen het programma BOD

Vernieuwend besturen

De komende tijd ligt het accent van de bestuurlijke werkgroep op het verbeteren van de controlefunctie van de VV door slimmere rapportages, budgetregels en sturingsinstrumenten te ontwikkelen. Een goedgekozen controlepaneel met bijbehorende spelregels geeft overzicht én maakt het mogelijk om meer dan nu te sturen op beleidseffecten in plaats van op projecten en financiële voortgang bovenal.

Vanuit de werkgroep Vernieuwend Besturen is een voorstel gekomen tot o.a. het invoeren van clusterkredieten. Het werken met clusterkredieten moet het eenvoudiger maken voor het bestuur om op hoofdlijnen te sturen en daarnaast zal er meer consistentie komen in de kredietaanvragen. Na het oefenjaar 2017 deelt de organisatie de opgedane ervaringen in de werkgroep vernieuwend besturen. Daarna wordt de verenigde vergadering geïnformeerd over de ervaringen met onder meer clusterkredieten. Het voorstel is op 10 mei 2017 in de VV behandeld.

Calamiteitenorganisatie

Het leren van calamiteiten, en daarmee het sluiten van de PDCA-cyclus, door middel van nazorg en evaluaties heeft in 2017 onze bijzondere aandacht. Alle opschalingen worden geëvalueerd door Rijnlants eigen evaluatorenpool. De evaluatiepunten worden door calamiteitenzorg afgehandeld dan wel uitgezet bij anderen. Iedere opschaling wordt voorts besproken met een coördinator nazorg die de rest-punten binnen de reguliere bedrijfsprocessen belegt. Het proces van de PDCA loopt; de organisatie kan hier nog in groeien en verdere ervaring opdoen.

Veilig werken

Om het veilig werken verder impuls te geven, is het accent begin 2017 gelegd op het opleiden van personeel op het gebied van veiligheid en het strenger handhaven van werkafspraken. Dit heeft onder andere geresulteerd in een opleiding voor veiligheidscoördinatoren dit voorjaar. Daarnaast is er begin mei een managementtraining voor leidinggevenden, om het veiligheidsbesef te vergroten.

De HAZOPs (hazard and operability study, een risico- c.q. storingsanalyse) op de awzi's met ATEX installaties zijn inmiddels afgerond. Uit deze HAZOPs volgt een aantal verbetermaatregelen, die voor een deel nu worden uitgevoerd en voor een deel nog uitgevoerd zullen worden. Een structurele risico-inventarisatie en evaluatie (RI&E) van alle Rijnlandse installaties (o.a. polder- en rioolgemaal) wordt binnenkort gestart.

Digitale Dienstverlening

Van overheden zoals Rijnland wordt verwacht dat zij hun diensten digitaal verlenen. Daarbij worden vijf stappen (plateaus) onderscheiden die gefaseerd worden gerealiseerd. Plateau 0 is de huidige situatie, waarin het zaakgericht werken van het klantcontactteam en vergunningverlening & handhaving is opgenomen. Plateau 1 behelst een samenhangend digitaal dienstenaanbod voor burgers en bedrijven waarbij gebruik wordt gemaakt van verplichte overheidscomponenten (zoals Mijn Overheid). Dat betekent dat alle diensten digitaal beschikbaar zijn. Voor de zeven belangrijkste diensten geldt aanvullend dat het gehele proces digitaal moet verlopen (van aanvraag tot en met afhandeling). Implementatie van dit plateau is in 2017 aan de orde.

We gaan dit jaar voldoen aan de afspraken van de Digitale Overheid 2017 en richten daartoe o.a. een Persoonlijke Internetpagina in voor burgers en bedrijven die contact hebben met het waterschap. De kredietaanvraag volgt in juni, realisatie in de tweede helft van 2017.

De overige plateaus (2, 3 en 4) betreffen respectievelijk het aansluiten op het digitaal stelsel van de Omgevingswet, het actief beschikbaar stellen van openbare gegevens en documenten en zaakgericht werken in ketens van overheden. Implementatie van Plateau 2 is gepland voor 2019. De plateaus 3 en 4 zijn nog niet gepland.

Informatiebeveiliging

Het project informatiebeveiliging is geëindigd met het overdragen van de verantwoordelijkheden voor informatieveiligheid aan de lijnorganisatie. In het jaarlijkse informatiebeveiligingsplan worden te nog nemen maatregelen opgenomen. Voor een aantal specifieke onderdelen (zoals de netwerkbeveiliging) zijn nog gerichte investeringen nodig. De securityboard is opgegaan in de gezamenlijke i-raad met Schieland en de Krimpenerwaard.

Internationale samenwerking

Het Tanzania-project met Dunea is afgesloten. Over een vervolg is gesproken met Waternet maar daar is nog geen nieuw project uit voort gekomen.

De financiering voor het Zuid Afrikaproject KF2 is vrijwel rond.

De besluitvorming over samenwerking Roemenië vindt plaats in het bilaterale Panel Roemenië – Nederland.

Samen met waterschap Noorderzijlvest wil Rijnland gaan samenwerken in een nieuw project in Nicaragua. Subsidieaanvraag loopt.

Vergroten waterbewustzijn

Met een actieve klimaatcommunicatie die bestaat uit stakeholder nieuwsbrief, (social) media campagne, watertafels, publieks-evenementen en internet zetten we ons tot en met de zomer actief in om het waterbewustzijn in ons gebied te vergroten.

Restrisico's

In paragraaf 2.4 staan de relevante restrisico's. Deze kunnen soms positief uitpakken zoals de fiscale afwikkeling van de SBG en de verkoop van grondpercelen. Aandachtspunten zijn BTW-kwesties voor de I&A-samenwerking.

1.5.3 Wat gaat dit kosten in 2017 (in € 1.000)

Exploitatie

Programma BOD	Begroting 2017	Prognose 2017	%
Totale exploitatiekosten	29.676	29.425	99%

De exploitatieprognose ligt iets lager dan begroot, voornamelijk vanwege enigszins lagere deelnemingskosten aan de BSGR.

Investeringsprognose

Programma B.O.D.	Begroting 2017	Prognose Burap-1 2017	%
Totale bruto-investeringen	1.173	1.486	127%

2. Financiën, control en risico's

2.1 Wat is de prognose voor 2017?

2.1.1 Exploitatiebegroting 2017 versus prognose 2017

Op basis van de huidige inzichten verwacht Rijnland over 2017 een positief resultaat van circa € 1,9 mln. De verwachte mutaties ten opzichte van de exploitatiebegroting 2017 staan in de volgende tabel.

Omschrijving Kostensoortgroep (in € 1.000)	Begroting 2017	Prognose 2017 obv Burap-1	Verschil
Lasten:			
Rente en afschrijvingen	58.100	55.700	-2.400
Personeelslasten	55.200	58.100	2.900
Goederen en diensten van derden	73.300	73.690	390
Bijdragen aan derden	14.700	14.700	0
Toevoegingen voorzieningen/onvoorzien	10.700	10.300	-400
Totaal lasten	212.000	212.490	490
Baten:			
Financiële baten	200	200	0
Personeelsbaten	700	700	0
Goederen en diensten aan derden	7.200	7.200	0
Bijdragen van derden	800	960	160
Belastingopbrengsten	188.800	188.800	0
Interne verrekeningen	13.700	15.900	2.200
Totaal baten	211.400	213.760	2.360
Saldo baten en lasten	600	-1.270	-1.870
Onttrekkingen aan reserves	100	100	0
Egalisatie van tarieven	500	500	0
Toevoeging rente aan reserves			
Toevoeging algemene reserves			
Verwacht exploitatieresultaat	0	-1.870	-1.870

-/- = overschot, +/+ = nadeel

Rente- en afschrijvingen (-/- € 2,4 mln)

Per saldo dalen de kapitaallasten ten opzichte van de gewijzigde begroting. Dit heeft de volgende oorzaken:

- De rentelasten zijn met € 1,8 mln verlaagd als gevolg van de aanhoudende en nog steeds historisch lage geld- en kapitaalmarktrente. De grootste afgesloten langgeldlening voor dit jaar heeft een rentepercentage van 1,05%, terwijl in de begroting was gerekend met 2,0%.
- De verhoging van de kredietdrempel van € 50.000 naar € 100.000 met terugwerkende kracht (VV-besluit bij vaststelling houdbare schuldpositie 28-3-2017) leidt tot een kleine daling van de kapitaallasten, doordat de betreffende assets reeds waren meegenomen in de begroting 2017 (-/- € 0,6 mln).

De fiscale afwikkeling van de SBG – de voormalige 'BTW stichting voor Rijnlandse werken' heeft geleid tot een afspraak met de Belastingdienst en zal vanaf de tweede burap leiden tot een bescheiden daling van kapitaallasten voor enkele tientallen zuiveringstechnische werken in 2017.

Personeelslasten (+/+ € 2,9 mln)

De geprognoseerde personele kosten zijn conform de begrotingskaders. Rijnland verantwoordt de personele kosten voor investeringsprojecten via de exploitatierekening, de zogeheten geactiveerde personele kosten. Deze werkwijze is budgetneutraal voor ieder begrotingsjaar.

Deze geactiveerde kosten worden namelijk gedekt door eerder vastgestelde kredietvoorstellen en zijn als baten zichtbaar onder 'interne verrekeningen' als geactiveerde personele kosten. De prognose leidt tot meer geactiveerde personele kosten dan begroot (+/+ € 2,5 mln), wat per saldo voor 2017 budgetneutraal is (hogere baat onder 'interne verrekeningen' van € 2,5 mln).

Een soortgelijke werkwijze is gehanteerd voor de inhuur van projectmedewerkers voor baggerwerken (+/+ € 0,4 mln). Deze inhuur wordt gefinancierd door de storting in de baggervoorziening te verlagen.

Goederen en diensten van derden / bijdragen aan derden (+/+ € 0,4 mln)

Ondanks diverse renovaties op de awzi's zullen de kosten voor slibafvoer en aanverwante activiteiten per saldo € 0,2 mln lager uitpakken. Op de awzi Katwijk zijn aanvullende maatregelen noodzakelijk voor € 0,9 mln. De awzi wordt momenteel voor € 6,9 mln gerenoveerd en tijdens de verbouwing ontstond de noodzaak voor (extra) werkzaamheden. Zo is het absoluut noodzakelijk dat de bassins worden leeggemaakt en gereinigd. De nadere inspectie van het leegmaken en reinigen van de bassins leidde tot het inzicht dat er sprake was veel achterstallig onderhoud. Het DT besloot om deze extra werkzaamheden uit de exploitatierekening te financieren. Als (project)beheersmaatregel is besloten om vanaf 2018 dergelijke werkzaamheden structureel uit de exploitatie te financieren en niet meer via het krediet.

Samen met Delfland verzorgt Rijnland het zogeheten aanhaken van een bedrijf in Zoetermeer op de awzi Harnaschpolder. Dit leidt tot een lagere Rijnlandse bijdrage in de afvalwaterkosten van Delfland van € 0,14 mln.

De BSGR heeft over 2016 een overschot in de Rijnlandse deelnemingskosten gemeld van € 0,24 mln. Dit bedrag wordt in mindering gebracht op de deelnemingskosten van 2017.

Toevoegingen voorzieningen (-/- € 0,4 mln)

De storting in de voorziening voor baggerwerken is met € 0,4 mln verlaagd. Deze verlaging wordt aangewend voor de inhuur van projectmedewerkers voor baggerwerken. Het betreft een boekhoudkundige correctie. Zie verder onder 'personeelslasten'.

Opbrengst goederen en diensten van derden /bijdragen derden (+/+ € 0,2 mln)

Van de gemeente Alphen is € 0,16 mln ontvangen als tegemoetkoming in de kosten destijds voor het Julianabrugincident.

Interne verrekeningen (+/+ € 2,2 mln)

Naast een licht lagere bouwrente (-/- € 0,3 mln) is sprake van substantieel meer geactiveerde personele lasten (+/+ € 2,5 mln). Zie verder onder 'kapitaallasten' en 'personeelslasten'.

2.1.2 Investeringsprojecten (in € 1.000)

In de volgende tabel staat het begrote en geprognosticeerde investeringsvolume over 2017.

Totaal programma's	Begroting 2017	Prognose Burap-1 2017	%
Totale bruto-investeringen	133.784	129.264	97%
Concernbrede korting begroting 2016	14.660		
Directiekorting	nvt	10.141	
Totale bruto-investeringen (incl. kortingen)	119.123	119.123	100%

Het totaal van de geprognosticeerde investeringsuitgaven komt per saldo uit op wat begroot is. Een toelichting op de mutaties per programma staat in het vorige hoofdstuk.

2.1.3 Belangrijke clusterkredietmutaties

In het kader van vernieuwend besturen ontvangt de vv iedere burap een overzicht van de projectscopewijzigingen die hebben geleid tot een inzet van de clusterrisicoreserve of een gelijksoortige mutatie. De genoemde scopewijzigingen vallen binnen de kaders van het krediet en zijn bedoeld als informatie en verantwoording achteraf. In de eerste drie maanden was sprake van één relevante scopewijziging ten laten van de betreffende clusterrisicoreserve.

Scopewijzigingen met consequenties voor de clusterrisicoreserve

	Projectcluster	Programma	Portefeuillehouder	Scopewijziging	Toelichting
1	Awzi Velsen	Waterketen	Haan	Aanvullende werkzaamheden voor atex en de zogeheten A-trap	De zogeheten A-trap, een stap in het zuiveringsproces, vergt meerwerk, net als diverse aanvullende atex-gerelateerde werkzaamheden en de aanleg van verlichting.

2.2 Renteontwikkelingen

Rijnland heeft in 2017 een kasgeldlimiet van € 48,8 mln. Dit is het maximale bedrag dat met kort geld gefinancierd mag worden. Overschrijdingen van deze limiet kunnen worden voorkomen door het afsluiten van langgeldleningen. Rekeninghoudend met de in deze bestuursrapportage opgenomen prognoses voor de investeringsuitgaven, het rekeningresultaat en een geactualiseerde liquiditeitsprognose zijn er voor 2017 langgeldleningen nodig tot een bedrag van € 90 mln. Dit is € 3 mln lager dan waarmee in de begroting rekening is gehouden (€ 93 mln tegen een rentepercentage van 2%). Eind april heeft Rijnland een langgeldlening aangetrokken van € 90 mln tegen 1,05%.

Tot en met maart 2017 is voor het financieren van de investeringen met kortgeld naast de beschikbare financieringsruimte van de rekening-courant van de NWB (huidig rentepercentage 0,1) gebruik gemaakt van 3 kasgeldleningen bij de NWB met een gemiddeld bedrag van € 70 mln en een looptijd van één maand. Het rentepercentage van deze kasgeldleningen is gemiddeld 0,36 negatief. In de begroting 2017 is rekening gehouden met een rentepercentage van 0,0 voor rente kortgeld.

Het drempelbedrag voor schatkistbankieren is in 2017 niet overschreden. Bij een overschrijding van dit drempel bedrag moeten overtollige gelden conform de regeling schatkistbankieren gestort worden in 's Rijks schatkist. Het risicoprofiel van de Rijnlandse financiering kan als laag worden gekenschetst. In de bestaande leningenportefeuille vaste schuld bevindt zich geen enkele lening met de mogelijkheid van renteherziening tijdens de looptijd.

2.3 Personele informatie

Formatie

De begrote c.q. toegestane vaste formatie over 2017 is 630,6 fte. Dit is inclusief de 1,4 fte voor de Participatiewet, de 15 extra fte en 10 fte i.v.m. de I&A-samenwerking. De voor 2017 totaal benodigde inhuur is begroot op 42,0 fte.

Bij de personele invulling worden door de organisatie steeds keuzes gemaakt welke vacatures worden ingevuld en welke niet en waar inhuur plaats gaat hebben en waar niet. Deze afweging blijkt nodig om enerzijds te voldoen aan alle bestuurlijke opgaven en anderzijds zoveel mogelijk in te spelen op nieuwe ontwikkelingen en inzichten. Dat gaat bijvoorbeeld over een grotere vraag voor omgevingsgerichtheid en de

klimaatverandering en meer inzicht in de onderhoudsbehoefte op basis van assetmanagement.

De afweging leidde er aanvankelijk toe dat het totaal beschikbare personele budget bij invulling van alle vacatures overschreden zou worden. Dit is aanleiding voor de directie geweest om een vacaturestop af te kondigen en de prognose voor personele kosten op het niveau van de begroting 2017 te houden.

Ziekteverzuim

Het jaargemiddelde van het ziekteverzuim is 4,6%. Over de eerste drie maanden beloopt het ziekteverzuim 5,5%. Dit is hoger dan het streefpercentage en wordt verklaard door de gebruikelijke doch langdurigere griepgolf gedurende de wintermaanden.

Participatiewet

Het aantrekken van medewerkers die vallen in de doelgroep van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en/of een beperking verloopt succesvol. Rijnland voldoet daarmee nog steeds aan de wettelijke afspraken. Op dit moment heeft Rijnland vier medewerkers in dienst vanuit de Participatiewet.

2.4 Restrisico's en control

2.4.1 Interne controles (rechtmatigheid) en audits (doelmatigheid, doeltreffendheid) en rekenkamercommissie

De leden van de rekenkamercommissie zijn op 1 februari 2017 benoemd door de verenigde vergadering. Het eerste onderzoek is: informatiepositie van de VV bij de jaarstukken van Rijnland. Het onderzoek is gestart in april 2017. Op 21 juni 2017 wordt aan de VV gerapporteerd.

In het eerste kwartaal heeft de organisatie interne controles uitgevoerd die nog betrekking hadden op 2016. Deze vormden mede de basis voor het werk van de accountant en droegen bij aan de goedkeurende verklaring voor de financiële rechtmatigheid. De eerste interne controle over 2017 start eind juni. Het zwaartepunt ligt in de laatste maanden van 2017.

Uit prioriteitsoverwegingen zullen in principe gedurende 2017 geen grote audits of doelmatigheidsonderzoeken worden uitgevoerd. Een hogere prioriteit heeft de verbetering van het sturingsinstrumentarium, zoals de A3-werkwijze toepassen en controlepanelen of dashboards uitwerken. De audit-aandacht gaat uit naar projectenscans, inclusief extra aandacht voor VAT-kosten en nacalculaties.

2.4.2 Stand van zaken risicoparaagraaf programmabegroting 2017

Mede ook door het geprognosticeerde exploitatieoverschot is de bijgestelde exploitatiebegroting na deze burap voldoende robuust om de eventuele consequenties van de volgende 'restrisico's te dekken.

	Omschrijving risico (met portefeuillehouder)	Stand van zaken en prognose 2017
1	Onzeker economisch klimaat (Pluckel) Hoewel de economie steeds meer lichtpuntjes toont, is het inschatten van rentelasten, energieprijzen e.d. een hachelijke zaak. Rijnland is een kapitaalintensieve organisatie en daarmee gevoelig voor rentefluctuaties.	Hoewel het economische klimaat steeds minder voorspelbaar wordt, pakt een en ander voor Rijnland vooralsnog redelijk goed uit. De rentelasten zijn bijvoorbeeld lager dan begroot.

	Omschrijving risico (met portefeuillehouder)	Stand van zaken en prognose 2017
2	Korting/onvoorzien investeringsramingen (allen) Rijnland vaart scherper aan de wind qua investeringsramingen. Rijnland hanteert in dit kader een zogeheten kapitaallastenkorting van 10% (2017: € 0,8 mln). Het negatieve risico is dat deze korting te hoog kan zijn.	Zowel de feitelijke investeringsuitgaven als de afschrijvingen liggen binnen de bandbreedtes van de begroting.
3	Niet voorziene ontwikkelingen bij verbonden partijen (diverse poho's) Rijnland werkt samen met acht verbonden partijen en meerdere samenwerkingsverbanden. De samenwerkingsvoordelen kunnen om uiteenlopende redenen onder druk komen te staan. Zo wordt de bijdrage aan de BSGR vanaf 2018 substantieel hoger, vergt de ontmanteling van MeerGrond extra aandacht en is Aquon bezig met een strategiewijziging.	De ontwikkelingen bij Aquon zullen later dit jaar in de VV worden behandeld. De BSGR sloot 2016 af met een positief saldo voor Rijnland van € 0,24 mln. De fiscale afwikkeling van de SBG vindt in de tweede helft van 2017 plaats met waarschijnlijk een batig, niet begroot saldo.
4	Grondwateroverlast aan kust Noordwijk (Langeslag) In 2013 is de kustversterking Noordwijk opgeleverd. Een werk dat zich kenmerkt door de zogeheten dijk-in-duin constructie. Inmiddels is gebleken dat dit werk bij heeft gedragen in grondwateroverlast in een aantal kelders van bewoners en bedrijven in Noordwijk.	Gedurende 2016 hebben enkele tientallen bewoners een verzoek tot nadeelcompensatie dan wel schadevergoeding ingediend. Deze zijn in behandeling gesteld bij de Schadeadvies-commissie. De commissie onderzoekt of deze verzoeken moeten worden toegewezen, en zo ja, in hoeverre welke claim waar thuis hoort. Qua financiering is Rijnland nog steeds met het HWBP in onderhandeling voor een bijdrage in de bijbehorende uitgaven. De in najaar 2016 gerealiseerde drain in de boulevard van Noordwijk functioneert niet. De drain is op ongebruikelijk grote diepte gelegd met een bijzondere boortechniek. Tot eind van 2017 zal onderzoek gedaan worden naar oorzaken, aansprakelijkheden en nieuwe oplossingsmogelijkheden. In de tussentijd is er geen grondwateroverlast omdat een tijdelijke pompvoorziening in stand blijft.
5	PFOS-sanering (Doornbos) Vanwege het blusmiddelincident op Schiphol in de zomer van 2008 is de bodem onder vijf opslagbassins, waarin tijdelijk blusmiddel bevattend water is opgeslagen, vervuild met PFOS. Hoewel Rijnland zichzelf niet verantwoordelijk acht, heeft op 17 juli 2014 de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State het beroep tegen de bestuursdwang die Rijnland was opgelegd voor de slibsanering ongegrond verklaard.	De verontreiniging onder de bassins wordt nog altijd beheerst zodat de verontreiniging zich niet verder verspreidt. Gebiedsspecifiek beleid is er nog altijd niet. Rijnland verwacht zomer van 2017 meer duidelijkheid over gebiedsspecifiek beleid en de (on)mogelijkheden over hergebruik van de verontreinigde grond.
6	Financiering te herstellen calamiteiten (allen) Jaarlijks heeft Rijnland te maken met diverse en uiteenlopende calamiteiten. De oorzaken kunnen zowel extern als intern zijn. De bestrijding en het herstel naar de oorspronkelijke of gewenste situatie vergt een noodzakelijke financiering die vaak niet begroot is. Persleidingbreuken en piekbuien zijn hiervan terugkerende voorbeelden.	- De gemaakte kosten voor het kranenincident van Alphen aan den Rijn van augustus vorig jaar zijn inmiddels in zijn geheel ontvangen. - De voorgedane hoosbuien begin 2017 hebben voor enige overlast gezorgd, maar konden worden aangepakt met de gebruikelijke personele inzet en met beperkte materiële gevolgen voor Rijnland. - De financiële gevolgen van het herstel van de calamiteuze situatie op de awzi Aalsmeer was beperkt.

	Omschrijving risico (met portefeuillehouder)	Stand van zaken en prognose 2017
7	Mate van zekerheid (extra) opbrengsten (Pluckel) Rijnland heeft gerekend met extra opbrengsten gedurende 2017 als gevolg van o.a. enkele boekwinsten van te verkopen eigendommen. Ook hier is sprake van een kans op meer- of minderopbrengsten.	Rijnland is over enkele grote grondpercelen in onderhandeling met projectontwikkelaars. De verwachting is dat mogelijke resultaten in het najaar van 2017 aan de VV kunnen worden voorgelegd.
8	Kans op overschrijdingen budget beheer en onderhoud (Haan, Langeslag) Eind 2016 beschikt Rijnland over een zo volledig mogelijk beeld van de onderhouds-toestand van zuiveringstechnische werken. De te verwerven inzichten waren nog niet geheel verwerkt in deze begroting en kunnen leiden tot hogere beheer- en onderhoudskosten doordat bijvoorbeeld installaties meer correctief onderhoud nodig hebben, langer open moeten blijven. Verder kunnen de verbouwingen aan de awzi's de effluentkwaliteit in 2017 negatief beïnvloeden, wat overigens door verruiming van de juridische kaders mede wordt ondervangen.	Het exploitatiebudget voor onderhoudskosten is ten opzichte van 2016 verhoogd en wordt door de organisatie als voldoende robuust beschouwd. Het gros van onderhoud in de waterketen is correctief onderhoud. Inzicht en overzicht groeit door verrichte conditiemetingen. De effluentkwaliteit van vier van de 22 awzi's voldoet niet continue aan de eisen. Rijnland neemt aanvullende maatregelen om de gevolgen van storingen op te vangen.
9	Juridische risico's (meerdere poho's) Rijnland heeft in 2016 diverse rechtszaken c.q. juridische risico's lopen. In bijna alle gevallen is sprake van los van elkaar staande incidenten en lopen (hogere) beroepen, zoals: a) Kustversterkingen in Katwijk en Noordwijk kans op claims op nadeelcompensatie. b) Gerechtelijke procedures opstalrechten;	a) <i>Nadeelcompensatie:</i> Voor het Kustwerk Katwijk zijn tot nu toe circa 50 nadeelcompensatie-verzoeken ingediend. Een klein deel is afgehandeld, de overige zijn in behandeling bij de Schadeadvies-commissie. Omdat een deel van de schadeverzoeken mede betrekking heeft op de bouw van de parkeergarage, beoordeelt de commissie tevens de schadetoerekening naar de gemeente Katwijk. Voor zover de schade toe te rekenen is aan het kustwerk, wordt dit via het HWBP gefinancierd. b) <i>'Opstalrechten':</i> De Hoge Raad heeft uitspraak gedaan en Rijnland op nagenoeg alle punten in het gelijk gesteld. In het voorjaar van 2017 zal naar verwachting verder geprocedeerd worden, maar een en ander geen risico's van enige omvang met zich mee zal brengen. c. <i>Overige arbitragezaken:</i> De meest in het oog springende arbitragezaken in 2016 betroffen kwesties met aannemers over een maaibestek (H'meer), faillissement aannemer kadeverbeteringen en een baggerbestek (Bloemendaal). De gevolgen hiervan zijn of nog niet zichtbaar voor 2016 of bleven al met al beperkt.
10	BTW (Pluckel) Op 1 januari 2016 zijn Rijnland en Schieland en de Krimpenerwaard een gezamenlijke financiële administratie gestart. Hierbij wordt het leerstuk 'kosten voor gemene rekening' toegepast om geen BTW in rekening te hoeven brengen over kosten (met name om loonkosten) die niet eerder met BTW belast waren. Op dezelfde basis is een samenwerking op I&A-gebied gestart per 1 januari 2017. De belastingdienst had nog geen definitieve goedkeuring verleend voor de toepassing hiervan.	De situatie kan ontstaan dat Rijnland BTW aan Schieland en de Krimpenerwaard in rekening moet brengen voor de I&A-samenwerking. Dit brengt een jaarlijkse kostenverhoging van ca. € 0,2 mln met zich mee. De belastingdienst doet voor de zomer van 2017 uitspraak hierover.

	Omschrijving risico (met portefeuillehouder)	Stand van zaken en prognose 2017
11	Tariefdifferentiatie wegen (Pluckel) Een risico dat de verdeling van waterschapslasten raakt is de uitspraak van de rechtbank Overijssel over verharde openbare wegen (28-12-2016). De uitspraak is dat de tariefdifferentiatie voor ongebouwd wegen zich alleen mag uitstrekken over verharde weggedeelten, en niet zoals nu inclusief onverharde gedeeltes. Dit zou betekenen dat de belastingcategorie overig ongebouwd een deel van de waterschapsbelastingen van de wegeigenaren voor zijn rekening moet nemen, wat kan leiden tot een tariefsverhoging van ca. 10% voor ongebouwd overig. Waterschap Zuiderzeeland heeft hoger beroep aangetekend.	Omdat het niet ondenkbeeldig is dat wegbeheerders als gevolg van de uitspraak met ingang van 2017 bezwaar tegen hun belastingaanslag zullen maken, breekt voor de waterschappen een periode van onzekerheid over de belastingopbrengsten aan. Een passende maatregel in relatie tot dit risico zou zijn het treffen van een financiële voorziening bij de jaarrekening 2017 om de kosten van een eventuele negatieve uitspraak in hoger beroep te kunnen dekken. Via de buraps informeren wij u hierover.

2.5 Verbonden partijen

De stand van zaken en verwachtingen zijn in bijlage 2 per verbonden partij nader toegelicht.

3. Toetsing

Via de Buraps informeert het college de VV over de voortgang, de afwijkingen en de bijzonderheden ten opzichte van de Programmabegroting 2017. De bijdragen voor deze bestuursrapportage zijn geconsolideerd en getoetst aan de vastgestelde kaders en het beleid.

3.1 Toetsingskaders

De uitkomsten van de Burap moeten passen binnen de toetsingskaders van:

1. de in november 2016 vastgestelde programmabegroting 2017;
2. financiële beleidskaders en budgettaire uitgangspunten;
3. de wettelijke vereisten uit de waterschapswet (artikel 108) die zijn vertaald naar Rijnlands verordening beleids- en verantwoordingsfunctie (VV 5-11-2008).
4. Eventuele door de VV goedgekeurde afwijkingen van de programmabegroting 2017

Ad 2: de **financiële beleidskaders** bestaan onder meer uit:

- a. Nota Weerstandscapaciteit en risicobeheersing;
- b. Kostentoedelingsverordening;
- c. Specifieke financiële regelingen en verordeningen, o.a. de nota vaste activa, nota reserves en voorzieningen;
- d. Overige budgettaire uitgangspunten.

Ad 3: de betreffende artikelen uit de "**verordening** beleids- en verantwoordingsfunctie van het Hoogheemraadschap van Rijnland" zijn artikel 7 tot en met 9. De essentie hiervan is dat het college de VV informeert in hoeverre doelstellingen, prestaties en middelen op koers liggen en of bijsturing of begrotingswijzigingen noodzakelijk zijn.

3.2 Bevindingen en conclusies van de toetsing op de verordening

1. Bereikte en te bereiken prestaties, doelstellingen en effecten, toetsbaar op doelmatigheid en doeltreffendheid (art. 7.1)

Op basis van deze Burap is de VV in de gelegenheid om per programma en concernbreed een inschatting te maken in hoeverre de doelstellingen en prestaties uit de programmabegroting 2017 worden bereikt. Een plus-score bijvoorbeeld geeft aan dat de activiteit conform de begroting wordt gerealiseerd (hoofdstuk 1).

Voortgang 2017 soms tegenstrijdig met doorkijk naar 2018 en verder

Tijdens het opstellen en de voorbespreking werd geconstateerd dat een letterlijke invulling van de burap ('liggen we op koers voor de begrotingsdoelstellingen?') een niet volledig beeld geeft. Zo blijken meerdere activiteiten weliswaar gedurende 2017 'op koers' te liggen, maar staat de langetermijndoelstelling (2018 en verder) onder druk. Een voorbeeld betreft de KRW-doelstellingen; ondanks de positieve voortgangresultaten in 2017 blijken de langetermijndoelstellingen op basis van de huidige afspraken niet (tijdig) te worden gehaald. Dit betekent dat de huidige afspraken ter discussie staan, wat in het Meerjarenperspectief 2018-2021 aan de orde komt.

Vanuit de organisatie is voorgesteld om in iedere burap een 'doorkijkscore' naar latere jaren op te nemen, naast de prognose voor het lopende jaar. Een dergelijke early warning indicator is overigens ook in het midtermreview opgenomen. De globale doorkijkscore op programmaniveau ziet er als volgt uit:

Programma	Prognose 2017	Prognose 2018 e.v.
Waterveiligheid	Op schema	Op schema
Voldoende water	Op schema	Behoeft enige aandacht
Schoon en gezond water	Op schema	Behoeft aandacht
Waterketen	Behoeft aandacht	Behoeft aandacht

Toelichting:

- *Waterveiligheid:*
Eind 2021 voldoet 65% van de regionale keringen aan de provinciale norm. In 2030 moet dit 100% zijn. Rijnland behoort door de snellere klimaatverandering 30 kilometer extra te renoveren voor 2030, wat neerkomt op gemiddeld 2,5 km per jaar. Dit komt in het MJP aan bod. Van belang is dat de toetsing van objecten in regionale keringen tot aanvullende inzichten kan leiden.
- *Voldoende water:*
Zowel vanwege de snellere klimaatverandering (zie "boezemstudie") als voortschrijdend inzicht in asset management zal de opgave enigszins groter zijn dan vastgelegd in de huidige afspraken. Dit betekent van Rijnland een grotere inspanning om de KRW-lichamen te laten voldoen aan de normen.
- *Schoon en gezond water:*
Dit programma behoeft extra aandacht, deels doordat het relatief lang duurt voordat de getroffen maatregelen het gewenste effect hebben, daarnaast hebben waterschappen maar in beperkte mate instrumenten in handen om eigenstandig de waterkwaliteit te veranderen. We zijn afhankelijk van effectieve samenwerking met anderen.
- *Waterketen:*
Voortschrijdend inzicht in de waterketenassets leidt tot een grotere uitgave om de basis op orde te krijgen.

Het actiepunt 'behoeft aandacht' is in het MJP 2018-2021 nader uitgewerkt. Oplossingsrichtingen zijn extra middelen inzetten, dialoog zoeken met de externe 'normstellers' over deadlines en invulling van de maatregelen en/of de (financiële) kaders uit de 'driehoek' herzien.

Prognose personele kosten

Najaar 2017 zijn de inzichten uit het strategische personeelsplan bekend. Mede in afwachting hiervan is besloten om de geprognosticeerde personele kosten vooralsnog gelijk te houden aan de begroting. Een en ander was eveneens aanleiding voor een vacaturestop per eind april 2017. Slechts met expliciete toestemming van de directie kunnen nog medewerkers worden geworven. Zodra het strategisch personeelsplan inzicht verschaft volgt een VV-voorstel voor een structurele oplossing van het werkpakket in relatie tot personeel.

De werkgroep Vernieuwend Besturen experimenteert met een controlepaneel van (betere) succes- en prestatie-indicatoren. De effecten hiervan zullen aan de VV worden voorgelegd en in de P&C-cyclus worden opgenomen, zo mogelijk vanaf de programmabegroting 2018.

Naast kpi's is er op concernbreed niveau sinds 2016 een helder en eenvoudig kader: in geval van significante afwijkingen is het motto 'komt er iets bij, dan moet er ook [elders] iets af'. Dit motto wordt vaker consequent meegenomen, maar is nog niet een vanzelfsprekendheid.

2. (Netto) exploitatiekosten en investeringsuitgaven per programma (art. 7.2)

Deze zijn in de voorgaande hoofdstukken weergegeven per programma. Zowel concernbreed als per programma zijn geen (geprognosticeerde) overschrijdingen geconstateerd. Een uitzondering betreft de eerdergenoemde personele kosten en de vacaturestop als bijbehorende maatregel.

3a. Afwijkingen van betekenende mate van prestaties en doelstellingen, per programma en concernbreed (art. 9.1, 9.4)

De in de vorige hoofdstukken gesignaleerde 'minnen' en 'plusminnen' bieden de VV inzicht in de relevante afwijkingen van doelstellingen e.d. ten opzichte van de programmabegroting 2017.

Verder is getoetst in hoeverre de door de VV in 2017 goedgekeurde (totaal)kredieten passen binnen de toetsingskaders. Deze zijn in drie categorieën verdeeld:

1. Kredieten passend binnen de kaders van de programmabegroting 2017.
2. Kredieten die niet in de programmabegroting 2017 waren geraamd.
3. Kredieten die significant hoger zijn dan de programmabegroting 2017.

In de VV's van januari tot en met mei 2017 zijn in totaal 11 kredieten vastgesteld. De toetsing 'achteraf' van de verleende kredieten is als volgt:

Verstrekte (verzamel)kredieten 2017 (januari t/m mei VV)		Aantal
1	Binnen kaders programmabegroting 2017	8
2	Kredieten die niet in de programmabegroting 2017 waren geraamd	1
3	Kredieten die significant hoger zijn dan de programmabegroting 2017	2
Totaal		11

Het merendeel van de dit jaar door de vv goedgekeurde kredieten was conform de begroting. Het krediet voor de regionale klimaatconferenties was weliswaar niet begroot, maar wordt gefinancierd uit de bestemmingsreserve 'klimaatcampagne' die op zijn beurt wordt gedekt door het jaarrekeningresultaat uit 2016. Verder vallen de kredietramingen van twee waterketenclusters hoger uit dan begroot.

3b. Afwijkingen van betekenende mate van ingezette en in te zetten middelen, per programma en concernbreed (art. 7.2, 7.3, 9.5, 9.6)

De financiële afwijkingen, zowel in de exploitatie als bij investeringsuitgaven, zijn per programma en concernbreed in de voorgaande hoofdstukken uiteengezet.

4. Overschrijdingen nettokosten exploitatie > 10%

Er zijn geen feitelijke overschrijdingen in de exploitatiekosten, zowel per programma als concernbreed. De post onvoorzien is tot nu toe niet gebruikt.

5. Overschrijdingen goedgekeurde kredieten

Tot en met maart 2017 zijn er geen feitelijke kredietoverschrijdingen van investeringsprojecten. Er zijn op projectniveau met andere woorden geen overschrijdingen boven de grens van 10% of € 0,5 mln. Zes kleinere projecten kennen een overschrijding binnen deze marges.

6. Onderschrijdingen goedgekeurde kredieten

Het projectcluster met de grootste kredietruimte betreft de voormalige stedelijke waterplannen. De definitieve afwikkeling is – net als deze burap – geagendeerd voor de vv van 21 juni 2017. De insteek is dat deze plannen vervangen worden door een strategische agenda met een (jaarlijks) krediet.

Eerder is gemeld dat de renovatie voor awzi Leiden zuidwest eindigt met een kredietruimte van € 0,7 mln.

Bijlage 1. Legenda projectclusterscores

De volgende tabel geeft een toelichting op de scores van de projectprestaties. Deze scores zijn oorspronkelijk van toepassing op individuele projecten en niet zozeer op projectclusters. Het clusteren of bundelen van deze scores naar één projectcluster is een mix van expert judgement door de opdrachtgevers en de projectorganisatie, waar nodig in samenspraak met de portefeuillehouder.

Algemene Voortgang Indicator (AVI)	Een weloverwogen gemiddelde van een serie indicatoren: Groen: Alle indicatoren zijn groen of O, I en K zijn geel Geel: Eén van de indicatoren T, U, G of R zijn geel of O, I en K zijn rood Rood: Twee van de indicatoren T, U, G of R zijn rood.
T(ijd)	Groen : Voortgang conform afgesproken mijlpalen OG én eindmijlpaal (oplevering) wordt gehaald. Geel: Voortgang afgesproken mijlpalen dreigt niet gehaald te worden, maar eindmijlpaal wordt gehaald. Rood: Eindmijlpaal wordt niet gehaald of er is geen actuele planning opgesteld.
G(eld)	Groen: project wordt binnen het totale gevoteerde krediet +/- 5% of max € 250 ke uitgevoerd Geel: project wordt uitgevoerd binnen de totale gevoteerde krediet +/- 10 % of max 500 ke uitgevoerd. Rood: Mogelijke overschrijding en noodzaak voor een aanvullend of teruggave van krediet.
O rganisatie)	Groen: Projectbezetting is op orde en binnen begrootte aantal uren (in aantallen uren). Geel: Capaciteit dreigt niet beschikbaar te zijn en kleine overschrijding op geraamde uren (in aantallen uren). Rood: Capaciteit niet beschikbaar en/of significante overschrijding op aantal uren.
I(nformatie)	Groen: De systemen (Corsa en Prosa) zijn up to date Geel: De systemen (Corsa en Prosa) dreigen niet up to date te zijn Rood: De systemen (Corsa en Prosa) zijn niet up to date.
K(waliteit)	Groen: Het project wordt opgeleverd zoals in de scope staat. Geel: Het project dreigt niet te worden opgeleverd zoals in de scope staat. Rood: Het project wordt niet opgeleverd zoals in de scope staat.
R(isico)	Groen: De endogene risico's van het project zijn geïnventariseerd en beheersmaatregelen worden gemonitord. Post onvoorzien is toereikend om de risico's te dekken. Geel: Risico('s) dreigen op te treden ondanks de (geïmplementeerde) beheersmaatregelen en/of post onvoorzien dreigt te overschrijden. Rood: De endogene risico('s) van het project zijn opgetreden en hebben invloed op de scope van het project en/of post onvoorzien wordt overschreden.

Bijlage 2. Stand van zaken en verwachtingen verbonden partijen

I. GR Slibverwerking 2009 (als aandeelhouder in HVC)	
Naam	GR Slibverwerking 2009
Vestigingsplaats	Rotterdam
Rechtsvorm	gemeenschappelijke regeling
Wat levert het Rijnland op als klant	Voorzieningszekerheid slibverwerking op een duurzame wijze tegen een aanvaardbare prijs. Zie ook toetsingskader opt-outregeling HVC. Vastgesteld in de VV van 26-1-2011.
Voordelen op kosten, kwaliteit en kwetsbaarheid	Optimalisatie in de slibketen met het zoveel mogelijk beperken van de slibproductie en daardoor kosten beperken en op termijn opbrengsten te genereren. Met een grote partner als HVC vermindert de kwetsbaarheid van het slibverwerkingsproces. Met HVC kunnen duurzaamheids- en efficiencydoelstellingen gerealiseerd worden waarvoor de 5 waterschappen alleen te klein zijn en niet de kennis en ervaring voor kunnen mobiliseren.
Bestuur en evt. toezicht	Dagelijks bestuur bestaande uit db-leden van deelnemende waterschappen met een voorzitter van Rijnland. Toezicht op HVC door een Raad van commissarissen met 8 leden, waaronder 1 commissaris expliciet namens de waterschappen.
Jaar van oprichting/instelling	GR vanaf 2009
Vertegenwoordiging Rijnland	Hoogheemraad in algemeen en dagelijks bestuur.
Algemene doelstelling / businesscase	Voorzieningszekerheid slibverwerking op een duurzame wijze tegen een aanvaardbare prijs. Zie ook toetsingskader opt-outregeling HVC. Vastgesteld in VV van 26-1-2011.
Beoogde resultaten voor 2017	Optimalisatie in de slibketen met het zoveel mogelijk beperken van de slibproductie: voorbereiden fosfaatterugwinning op realisatie met ingang van 2018. Zorgen voor gematigde tariefsontwikkeling en een onderbezettingsverlies beperken.
Gerealiseerde resultaten 2017	De resultaten over 2016 zijn nog niet gepubliceerd, maar dit zal voorafgaand aan de aandeelhoudersvergadering op korte termijn gebeuren.
Eigen vermogen (peildatum)	€ 0 (eind 2016)
Vreemd vermogen (peildatum)	€ 0,05 mln (eind 2016)
Rijnlands financieel belang	Deelneming in HVC via GR € 11.345
Wijziging in Rijnlands belang?	Nee

II. NWB	
Naam	Nederlandse Waterschapsbank
Vestigingsplaats	Den Haag
Rechtsvorm	Naanloze vennootschap
Wat levert het Rijnland op als klant	De aandelen van de NWB zijn voor 81% in handen van de waterschappen, waaronder Rijnland. Hiermee is Rijnland verzekerd van een efficiënte en effectieve toegang tot geld- en kapitaalmarkten.
Voordelen op kosten, kwaliteit en kwetsbaarheid	Vanwege de economische crisis zijn er strengere internationale richtlijnen (Basel-3) waardoor voorlopig geen dividend aan de aandeelhouders wordt uitgekeerd). Voorheen was dit wel het geval en een extra motivatie om een aandelenpakket aan te houden. Gezien de winstgevendheid van de bank komt dividenduitkering vanaf 2018 weer in zicht. De NWB opereert op een traditionele manier met een laag risicoprofiel en is daarmee een bovengemiddeld betrouwbare financier. Dit draagt bij aan een stabiele renteontwikkeling.
Bestuur en evt. toezicht	Driehoofdige directie, onder toezicht van Raad van commissarissen met 8 leden.
Jaar van oprichting/instelling Vertegenwoordiging Rijnland	1953 (na de watersnoodramp) Hoogheemraad in Algemene vergadering van Aandeelhouders
Algemene doelstelling / businesscase	De aandelen van de NWB zijn voor 81% in handen van de waterschappen, waaronder Rijnland. Hiermee is Rijnland verzekerd van een efficiënte en effectieve toegang tot geld- en kapitaalmarkten.
Beoogde resultaten voor 2017	Het voldoen aan Basel 3-normering (eigen vermogen) per 1 januari 2019. Hiervoor aanvullend hybride vermogen aantrekken (eigen/vreemd vermogen met een gemengd karakter). Er is al hybride vermogen aangetrokken van provincies om aan de Basel 3-norm te voldoen maar dit is nog niet toereikend.
Gerealiseerde resultaten 2017	Het jaarverslag over 2016 wordt begin april 2017 gepubliceerd. De nettowinst is gestegen. Een zorg blijft het voldoen aan de kapitaaleisen uit Basel-3. In het huidige tempo gaat de opbouw te langzaam. Er wordt vertrouwd op de lobby richting Brussel dat voor publieke banken een verlicht regime gaat gelden. Gezien de onzekere uitkomst wordt het hervatten van dividenduitkeringen 2018 ook minder zeker. Mogelijk is ook in 2018 nog inhouding van winst nodig om eigen vermogen op te bouwen. De kapitaaleis wordt per 1 januari 2019 geëffectueerd.
Eigen vermogen (peildatum) Vreemd vermogen (peildatum)	€ 1.507 mln (eind 2016) € 92.581 mln (eind 2016)
Rijnlands financieel belang	Deelneming € 825.000, vanaf 2012 tot nader order geen dividenduitkering meer vanwege vereiste vermogensopbouw op grond van Basel-3. Met ingang 2018 komt dividenduitkering weer geleidelijk op gang.
Verandering Rijnlands belang?	Nee

III. MeerGrond V.O.F.	
Naam	MeerGrond, be- en verwerking van baggerspecie
Vestigingsplaats	Hoofddorp
Rechtsvorm	Vennootschap onder firma
Wat levert het Rijnland op als klant	Bedrijfsvoering is gestaakt. MeerGrond zit nu in de aanloopfase van het project inrichting van het terrein als onderdeel van Park-21 zodat zo spoedig mogelijk (maar niet eerder dan 2018) opgeleverd kan worden en de grond aan de gemeente Haarlemmermeer kan worden geleverd.
Voordelen op kosten, kwaliteit en kwetsbaarheid	Geen, functie als strategisch baggerdepot voor Rijnland is achterhaald. Nu heeft een verantwoorde ontmanteling en oplevering aan de gemeente conform de afspraken prioriteit.
Bestuur en evt. toezicht	Drie bestuursleden, managementteam bestaande uit 4 leden
Jaar van oprichting/instelling	1999
Vertegenwoordiging Rijnland	Hoogheemraad in bestuur en ambtenaar in MT
Algemene doelstelling / businesscase	Dit was om op een kosteneffectieve manier baggerspecie te verwerken. Oorspronkelijke doelstelling (voorzieningszekerheid) is achterhaald. Nu wordt gestreefd naar een bedrijfseconomisch zo verantwoorde beëindiging van het bedrijf.
Beoogde resultaten voor 2017	Verkrijging benodigde vergunningen om te kunnen starten met het project inrichting van het terrein als onderdeel van Park-21. Beheer van het terrein zonder incidenten en overlast voor de omgeving. Er is geen aanvoer van bagger meer zodat een positief bedrijfsresultaat niet meer mogelijk is. Zoveel mogelijk beperking van de vaste kosten. Door bezwaar- en vergunningprocedures heeft de inrichting vertraging opgelopen.
Gerealiseerde resultaten 2017	In de eerste maanden nog geen ontwikkelingen van betekenis. Ten behoeve van de toekomstige eigenaar van het terrein (gemeente Haarlemmermeer) en op verzoek van de Omgevingsdienst wordt nader bodemonderzoek gedaan. De doorlopende exploitatiekosten worden zoveel mogelijk beperkt.
Eigen vermogen (peildatum)	-/- € 0,4 mln (eind 2015)
Vreemd vermogen (peildatum)	€ 0,6 mln (eind 2015)
Rijnlands financieel belang	Storting participatie € 60.000
Wijziging in Rijnlands belang?	Nee

IV. SBG	
Naam	Stichting Beheer van het Gemeeneland
Vestigingsplaats	Leiden
Rechtsvorm	Stichting
Wat levert het Rijnland op als klant	Niet meer van toepassing, Rijnland maakt geen gebruik meer van sale and leaseback. Het Polderhuis in Hoofddorp is via Rijnland onderverhuurd voor een marktconforme prijs.
Voordelen op kosten, kwaliteit en kwetsbaarheid	Niet meer aan de orde. SBG heeft de BTW-belastingprocedure met de belastingdienst bij het gerechtshof afgewikkeld. Voor wat betreft het beheer van de erfgoedpanden Gemeenlandshuis en Polderhuis is de meerwaarde van de stichting onderwerp van discussie.
Bestuur en evt. toezicht	Vijf bestuursleden
Jaar van oprichting/instelling	1994
Vertegenwoordiging Rijnland	Twee hoogheemraden in bestuur
Algemene doelstelling / businesscase	Erfgoedbeheer waarbij twee historische panden voor onbepaalde tijd in beheer zijn genomen.
Beoogde resultaten voor 2017	Het zorgvuldig voeren van een beroepsprocedure bij het gerechtshof over naheffingsaanslagen Omzetbelasting. Zoveel mogelijk ruimte in het erfgoed verhuren (via Rijnland).
Gerealiseerde resultaten 2017	Belastingprocedure is afgewikkeld. De activiteiten bestaan nog uitsluitend uit onderhoud en verhuur van vastgoed. Voor zover mogelijk is alles verhuurd.
Eigen vermogen (peildatum)	€ 3,5 mln (eind 2015)
Vreemd vermogen (peildatum)	€ 0,1 mln (eind 2015)
Rijnlands financieel belang	Stichting, daarom geen participatie
Wijziging in Rijnlands belang?	Nee

V. UvW	
Naam	Unie van Waterschappen
Vestigingsplaats	Den Haag
Rechtsvorm	Vereniging
Wat levert het Rijnland op als klant	Ontwikkeling gemeenschappelijk beleid, lobby en werkgeversorganisatie. Lidmaatschap is verplicht.
Voordelen op kosten, kwaliteit en kwetsbaarheid	Voor de uitvoering van bijv. Bestuursakkoord Water is de Unie onmisbaar. Dat geldt ook voor de lobby voor de vergroting van het EMU-aandeel en de vermindering van fiscale belemmeringen op samenwerking.
Bestuur en evt. toezicht	Zes bestuursleden o.l.v. 1 voorzitter. Alle 25 waterschappen zijn in de ledenvergadering vertegenwoordigd.
Jaar van oprichting/instelling	1927
Vertegenwoordiging Rijnland	Dijkgraaf in algemeen bestuur UvW
Algemene doelstelling / businesscase	Ontwikkeling gemeenschappelijk beleid, lobby en werkgeversorganisatie (verplicht lidmaatschap)
Beoogde resultaten voor 2017	Uitvoering Bestuursprogramma en Bestuursakkoord Water. Kostenbeheersing zodat niet meer dan 1% contributieverhoging nodig is.
Gerealiseerde resultaten 2017	De hypothecaire lening op het kantoorpand is overgesloten wat een kostenbesparing oplevert. De resultaten van de lobby bij de kabinetsformatie zijn nog niet bekend.
Eigen vermogen (peildatum)	€ 0,7 mln (eind 2016)
Vreemd vermogen (peildatum)	€ 11,0 mln (eind 2016)
Rijnlands financieel belang	Contributie 2017: € 0,5 mln
Verandering Rijnlands belang?	Nee

VI. Aquon	
Naam	Aquon, instituut voor wateronderzoek en advies
Vestigingsplaats	Den Bosch
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Wat levert het Rijnland op als klant	Schaalvoordelen op zowel kosten als kwaliteit.
Voordelen op kosten, kwaliteit en kwetsbaarheid	Voor 2017 is voor het indicatieve meetprogramma en de instandhoudingskosten een bijdrage van € 3,4 miljoen voorzien, bestaande uit vergoeding kosten meetnet en garantieregeling. Synergievoordelen op kosten zijn hierin verwerkt.
Bestuur en evt. toezicht	Negen bestuursleden waaruit een db en een voorzitter wordt gekozen
Jaar van oprichting/instelling	2011
Vertegenwoordiging Rijnland	Hoogheemraad in algemeen en dagelijks bestuur
Algemene doelstelling / businesscase	Schaalvergroting welke leidt tot vergroting van de efficiency, vermindering van de kwetsbaarheid, benutting van de mogelijkheden tot continue kwaliteitsborging en kwaliteitsverbetering en versterking van de innovatiekracht.
Beoogde resultaten voor 2017	Het verder uitvoeren van het vastgestelde ombouwplan met minder lokaties en minder vast personeel. Het rapport over de gewijzigde strategie en de governance is in 2016 opgeleverd. Dit zal ook in 2017 tot een begrotingswijziging leiden die ook voor een zienswijze aan de VV wordt voorgelegd.
Gerealiseerde resultaten 2017	In de loop van 2017 wordt een nieuwe gemeenschappelijke regeling als openbaar lichaam door de waterschappen aangegaan. De voorbereidingen daartoe zijn getroffen. Aquon 2.0 loopt op schema. De ombouw van Aquon is conform plan van 2015 uitgevoerd: organisatiestructuur is vernieuwd, personeel is definitief geplaatst in het 1 ^e kwartaal 2017 en de laboratoriumactiviteiten vinden plaats op 2 ipv 3 locaties. Jaarstukken 2016, begrotingswijziging 2017 en kadernota 2018 liggen voor in bestuur AQUON. Deze stukken worden in het 2e kwartaal aangeboden aan waterschappen.
Eigen vermogen (peildatum)	€ 1,2 mln (eind 2016)
Vreemd vermogen (peildatum)	€ 17,1 mln (eind 2016)
Rijnlands financieel belang Wijziging in Rijnlands belang?	Deelnemer Gemeenschappelijke Regeling. Kosten 2017: € 3,4 mln. Nee

VII. HWH

Naam	Het Waterschapshuis
Vestigingsplaats	Amersfoort
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Wat levert het Rijnland op als klant	Het Waterschapshuis is de regie- en uitvoeringsorganisatie voor de waterschappen op het gebied van Informatie en Communicatie Technologie. Het Waterschapshuis heeft als doel het bevorderen van samenwerking op het gebied van ICT tussen de waterschappen.
Voordelen op kosten, kwaliteit en kwetsbaarheid	Nieuwe werkwijze is 2015 gestart volgens HWH 2.0 met meer flexibiliteit door slankere en meer wendbare organisatie (o.a. door minder vast personeel). Meer keuzevrijheid in programma's door strikte scheiding ertussen. Kosten- en kwetsbaarheidsvoordelen door schaalgrootte.
Bestuur en evt. toezicht	21 bestuursleden waaruit een db en een voorzitter wordt gekozen.
Jaar van oprichting/instelling	2013, gewijzigd in 2014
Vertegenwoordiging Rijnland	Hoogheemraad in algemeen en dagelijks bestuur
Algemene doelstelling / businesscase	Het Waterschapshuis is de regie- en uitvoeringsorganisatie voor de 21 waterschappen op het gebied van Informatie en Communicatie Technologie. Het Waterschapshuis heeft als doel het bevorderen van samenwerking op het gebied van ICT tussen de waterschappen.
Beoogde resultaten voor 2017	Voortzetting nieuwe werkwijze volgens HWH 2.0 met meer flexibiliteit door slankere en meer wendbare organisatie (o.a. door minder vast personeel en meer inhuur van de waterschappen). Ingezette programma's kosteneffectief uitvoeren.
Gerealiseerde resultaten 2017	De ombouw naar HWH 2.0 is zo goed als afgesloten. De bestemmingsreserves daarvoor zijn opgeheven. De flexibilisering is op de goede weg maar de ideale situatie is nog niet bereikt. De inspanningen zijn erop gericht de personeelsinzet voor de projecten van het Het Waterschapshuis te optimaliseren waarvoor voldoende inzet van de waterschappen vereist is.
Eigen vermogen (peildatum)	-/- € 0,01 mln (eind 2016)
Vreemd vermogen (peildatum)	€ 9,6 mln (eind 2016)
Rijnlands financieel belang	Aandeel in de kosten 2017: € 0,66 mln.
Wijziging in Rijnlands belang?	Nee

VIII. BSGR	
Naam	Belastingsamenwerking Gouwe-Rijnland
Vestigingsplaats	Leiden
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Wat levert het Rijnland op als klant	Gecombineerde aanslagoplegging wat voor de burger vanuit het maatschappelijk perspectief voordeel biedt. De ontwikkelingen van het kostenniveau, te behalen door inkrimping van het personele bestand en/of aanpassing van de normering van de kwaliteitseisen van de dienstverlening zullen tevens worden afgestemd met de deelnemers.
Voordelen op kosten, kwaliteit en kwetsbaarheid	Samenwerking in de regio en groei van het aantal deelnemers. De belastingtaken moeten efficiënt, tegen lage kosten doch kwalitatief hoogwaardig worden uitgevoerd. Er is een kostprijscalculatiemodel ontwikkeld dat met ingang van 2018 in werking treedt.
Bestuur en evt. toezicht Jaar van oprichting/instelling	Negen bestuursleden waaruit een voorzitter gekozen 2009
Vertegenwoordiging Rijnland	Een hoogheemraad in algemeen- en dagelijks bestuur
Algemene doelstelling/ businesscase	Uit overwegingen van kwaliteit, continuïteit en efficiency samenwerken bij de beleidsvoorbereiding, heffing en invordering van waterschapsbelastingen en gemeentelijke belastingen, alsmede bij de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken en het beheer en de uitvoering van vastgoedinformatie.
Beoogde resultaten voor 2017	De afgelopen jaren stonden vooral in het teken van het op orde brengen van de fundamenteën van de organisatie. Dit heeft geleid tot het – als enige belastingsamenwerking in Nederland - verkrijgen van het ISAE3402-certificaat, een kwaliteitskeurmerk voor de validiteit en betrouwbaarheid van de processen. Het behoud van deze certificering zal de komende jaren centraal staan. In de omgeving van de BSGR zijn naast samenwerkingen ook opschalingen van bestaande samenwerkingsverbanden aan de orde. De BSGR volgt die ontwikkelingen nauwlettend. De groeistrategie van de BSGR is gericht op een verantwoorde en beheerste groei van het aantal deelnemers die niet mag leiden tot afname van de kwaliteit van de dienstverlening.
Gerealiseerde resultaten 2017	Bij de Belastingrapportage 2016 is opnieuw een ISAE3402-verklaring ontvangen van de accountant. Er lopen gesprekken met potentiële deelnemers.
Eigen vermogen (peildatum) Vreemd vermogen (peildatum)	€ 1,8 mln (eind 2016) € 4,7 mln (eind 2016)
Rijnlands financieel belang	Deelnemer gemeenschappelijke regeling. Kosten 2017: € 3,2 mln, en € 0,2 mln BTW, totaal € 3,5 mln.
Wijziging in Rijnlands belang?	N.v.t.

VV - commissie Voldoende Water

Aard Voorstel	VV-Besluitnota	
Vergaderdatum	07-06-2017	Agendapuntnummer 5.b.10.05
Onderwerp	Kredietaanvraag watergebiedsplan Zuid	
Collegevergadering	16-05-2017	
VV-vergadering	VV: 21-06-2017	
Portefeuillehouder	J.J.J. Langeslag	
Corsanummer	17.006328	
BABS id	5812	
Bijlagen	Bijlage: kaart 1 WGP Zuid	

(concept) De verenigde vergadering

besluit:

1. Een voorbereidings- en uitvoeringskrediet van in totaal € 2.087.500,- beschikbaar te stellen voor Watergebiedsplannencluster Zuid, ten behoeve van:

a. vergroting van het vakgemaal Binnenpolder Bodegraven als nieuw afvoerpunt voor een groot deel van het Reeuwijkse peilvak 'De Wijk';

b. vereffening van een krediettekort uit 2016 op WGP Reeuwijk; ontstaan door urenactivering bij het sluiten van het financiële jaar;

c. advieskosten voor peilbesluiten;

d. uren 2017 voor geheel cluster Zuid;

e. conditioneringsonderzoeken (niet gesprongen explosieven, flora en fauna, bodem- en waterbodemonderzoeken) voor geheel cluster Zuid;

f. uitvoering van quick wins clusterbreed.

VV-besluitnota

De verenigde vergadering

besluit:

1. Een voorbereidings- en uitvoeringskrediet van in totaal € 2.087.500,- beschikbaar te stellen voor Watergebiedsplannencluster Zuid, ten behoeve van:
 - a. vergroting van het vakgemaal Binnenpolder Bodegraven als nieuw afvoerpunt voor een groot deel van het Reeuwijkse peilvak 'De Wijk';
 - b. vereffening van een krediettekort uit 2016 op WGP Reeuwijk; ontstaan door urenactivering bij het sluiten van het financiële jaar;
 - c. advieskosten voor peilbesluiten;
 - d. uren 2017 voor geheel cluster Zuid;
 - e. conditioneringsonderzoeken (niet gesprongen explosieven, flora en fauna, bodem- en waterbodemonderzoeken) voor geheel cluster Zuid;
 - f. uitvoering van quick wins clusterbreed.

Context

Het cluster Watergebiedsplannen Zuid bestaat uit:

- de watergebiedsplannen:
 - Reeuwijk
 - Greenport Boskoop
 - Zoetermeer-Zoeterwoude
- enige integrale peilbesluiten, waarvan het integrale peilbesluit Noordplas het grootste is.

De polders zijn aangegeven op de kaart (bijlage 1). Het project heeft tot doel om uiterlijk in 2027 voor het gehele gebied de peilbesluiten te actualiseren, knelpunten op het gebied van waterkwaliteit- en kwantiteit aan te pakken en de NBW-opgave op te lossen.

Het krediettekort dat in 2016 op watergebiedsplan Reeuwijk is ontstaan, reeds gemeld in de jaarrekening, moet vereffend worden. Het watergebiedsplan Reeuwijk loopt naar verwachting tot 2020. Het bevat 9 polders, waarvan 4 in voorbereiding en 5 in uitvoering. Het tekort is ontstaan bij de voorbereidingswerkzaamheden van Reeuwijk-West.

Argumenten

1.1 De eerder verstrekte kredieten voor Reeuwijk zijn benut

Door de VV is al €850.000,- krediet verleend voor watergebiedsplan Reeuwijk. Dit krediet is in 2016 (door urenactivering aan het einde van het jaar) geheel besteed. Voor de voortzetting van de voorbereiding van de polders is nieuw voorbereidingskrediet nodig. Met het voorbereidingskrediet worden onder andere de knelpunten verkend, oplossingsrichtingen uitgewerkt, de peilen afgewogen en maatregelenpakketten samengesteld. Tevens worden afspraken met grondeigenaren gemaakt en overeenkomsten opgesteld, definitieve ontwerpen en bestekken opgesteld en veldonderzoeken uitgevoerd. De eigen uren voor onder andere projectmanagement, het voeren van overleg en opstellen van interne documenten worden ook uit het voorbereidingskrediet bekostigd.

1.2 De voorgestelde investeringen passen binnen begroting en MJP

De investeringen voor cluster Watergebiedsplannen Zuid zijn in het programma Voldoende Water opgenomen in het MJP 2017-2020 en de begroting 2017 en leiden daarom niet tot aanvullende tariefconsequenties.

Voor heel WGP Reeuwijk bedraagt de huidige meerjarenraming €5.535.615,-. Hiervan is €1.225.000,- besteed (het verstrekte krediet plus €375.000,-). De kredietoverschrijding van eind 2016 is ontstaan doordat aan dit gebied meer is gewerkt in 2016 dan voorzien:

er is met de provincie samen een maatschappelijke kosten- en batenanalyse (MKBA) uitgevoerd voor doorgaande agrarische bedrijfsvoering op het veen in Reeuwijk, er is een studie uitgevoerd naar de mogelijkheden om het aantal polder- en vakgemalen in het gebied te reduceren, er is meer dan gepland gedaan aan uitvoering van maatregelen in deelgebied Abessinië en er is veel tijd gestoken in participatie De Wijk en een maatwerkovereenkomst met één van de eigenaren in De Wijk. Dat de overschrijding niet tijdig, maar helaas pas achteraf is opgemerkt, komt door een gewijzigde systematiek van urenregistratie, waarbij pas aan het eind van het jaar alle uren worden toegeschreven aan de deelprojecten. Deze systematiek is inmiddels aangepast om herhaling van dit probleem te voorkomen. De bestede kosten passen wel in het geprognosticeerde totaalbudget voor WGP Reeuwijk.

Het nu gevraagde krediet is als volgt opgebouwd:

€ 375.000	Tekort 2016 WGP Reeuwijk	Vorbereidingskosten
€ 531.000	Vergroten/renoveren vakgemaal Binnenpolder	Uitvoeringskosten
€81.500,-	Risicoreservering vergroten vakgemaal Binnenpolder	Risicoreservering
€ 500.000	Arbeidsuren clusterbreed	Vorbereidingskosten
€ 125.000	Advieskosten peilbesluiten clusterbreed	Vorbereidingskosten
€ 125.000	Conditioneringsonderzoeken clusterbreed	Vorbereidingskosten
€ 350.000	Quick wins clusterbreed	Uitvoeringskosten
€ 2.087.500	Totaal	

Met bovenstaand voorbereidingskrediet kunnen niet alle polders uit cluster Watergebiedsplannen Zuid worden voorbereid. Het voorbereidingskrediet is bedoeld voor het uitvoeren van voorbereidende werkzaamheden in 2017.

Er zullen in het najaar van 2017 diverse peilbesluiten rond Reeuwijk en Zoeterwoude voor vaststelling aan het bestuur voorgelegd worden, samen met een uitvoeringskrediet voor de in het peilbesluit benoemde maatregelen en voor maatregelen uit watergebiedsplan Boskoop. Bij die kredietaanvraag zal ook verder voorbereidingskrediet voor 2018 worden aangevraagd.

De activering van uren zal in 2017 nauwlettend worden gevolgd, om een probleem zoals ontstaan in 2016 te voorkomen.

1.3 Voor uitvoering van het concept-peilbesluit De Wijk is voortvarende aanpak van het vakgemaal Binnenpolder Bodegraven gewenst

Om de maatregelen uit het peilbesluit te kunnen realiseren, moet eerst het gemaal worden vergroot. In verband met de langere doorlooptijd voor het vervangen van een gemaal, wordt nu al een uitvoeringskrediet aangevraagd om de bouw van het gemaal snel te kunnen aanbesteden. Op die manier verliezen we geen tijd en kunnen we direct na vaststelling van het peilbesluit een groot deel van de maatregelen uitvoeren.

De capaciteit van het gemaal wordt ongeveer verdubbeld om de verlegde afvoer vanuit De Wijk te kunnen verwerken.

1.4 Peilbesluiten vaststellen en herzien is een wettelijke verplichting

Het vaststellen en herzien van peilbesluiten, en daarmee het op orde brengen van het watersysteem, is wettelijk verplicht. Diverse polders in dit gebied hebben nog oude tot zeer oude peilbesluiten. Het voorbereidingskrediet wordt gebruikt om:

- peilbesluiten voor te bereiden;
- de omgeving te betrekken bij de planvorming van peilbesluiten en maatregelen;
- de vereiste procedures te doorlopen.

1.5 Voldoen aan de NBW-normen is een verplichting

Het voldoen aan de NBW-normen is een resultaatsverplichting die is afgesproken met andere overheden, waaronder de provincie als toezichthouder via de Waterverordening. Het voorbereidingskrediet wordt gebruikt om NBW-knelpunten te inventariseren en maatregelen voor te bereiden.

1.6 Kansen benutten

Het uitvoeringskrediet wordt ook gebruikt om geen-spijt-maatregelen (quick wins) uit te kunnen voeren. Hiermee kan een positief signaal worden afgegeven, dat Rijnland niet alleen komt met 'plannen'. Ook kan nijpender wateroverlast worden aangepakt vooruitlopend op een peilbesluit. Of in het gebied kan worden aangesloten op externe gebiedsontwikkelingen.

Risico's

1.1 Geen draagvlak voor de uit te voeren maatregelen

Voor uitvoering van inrichtingsmaatregelen in de polders is overeenstemming met eigenaren nodig. Indien deze niet wordt verkregen, kan dat leiden tot procedures en de daarbij komende kosten en vertraging. Door in de voorbereidingsfase veel aandacht aan communicatie en omgevingsmanagement te geven, wordt aan draagvlak gewerkt. O.a. door het organiseren van publieksavonden in de inventarisatiefase, ontwerpfase en afrondingsfase. Daarnaast zijn er gesprekken met belanghebbenden over concrete maatregelen.

1.2 Met het quick-win uitvoeringskrediet kan slechts een beperkt aantal maatregelen worden uitgevoerd

Het uitvoeringskrediet is bedoeld voor het uitvoeren van een beperkt aantal geen-spijt maatregelen. Duurdere en complexe maatregelen worden in de voorbereidingsfase verder uitgewerkt, waarna uitvoeringskrediet zal worden aangevraagd.

(concept) VV-besluit

De verenigde vergadering van het Hoogheemraadschap van Rijnland,
gelezen het voorstel van dijkgraaf en hoogheemraden van 16-05-2017, kenmerk
17.006328,
en gelet op artikel 99 van de Waterwet,

besluit:

1. Een voorbereidings- en uitvoeringskrediet van in totaal € 2.087.500,- beschikbaar te stellen voor Watergebiedsplannencluster Zuid, ten behoeve van:
 - a. vergroting van het vakgemaal Binnenpolder Bodegraven als nieuw afvoerpunt voor een groot deel van het Reeuwijkse peilvak 'De Wijk';
 - b. vereffening van een krediettekort uit 2016 op WGP Reeuwijk; ontstaan door urenactivering bij het sluiten van het financiële jaar;
 - c. advieskosten voor peilbesluiten;
 - d. uren 2017 voor geheel cluster Zuid;
 - e. conditioneringsonderzoeken (niet gesprongen explosieven, flora en fauna, bodem- en waterbodemonderzoeken) voor geheel cluster Zuid;
 - f. uitvoering van quick wins clusterbreed.

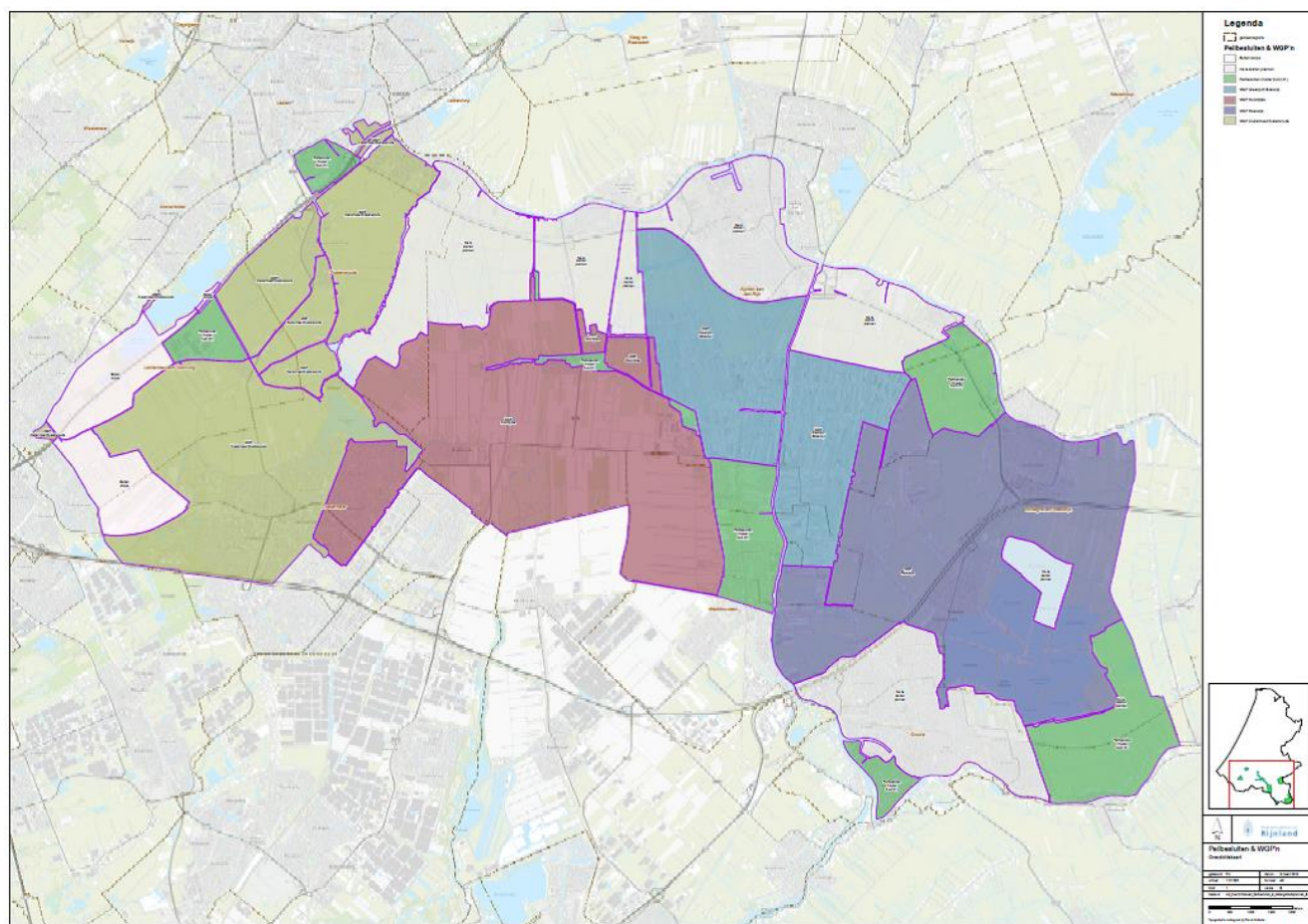
Leiden, 21-06-2017.

De verenigde vergadering,

G.J. Doornbos
dijkgraaf

C.M. van de Wiel
secretaris

VV - commissie Voldoende Water

Aard Voorstel	VV-Besluitnota	
Vergaderdatum	07-06-2017	Agendapuntnummer 5.c.10.25
Onderwerp	Voorbereidingskrediet baggeren Regulier 2018	
Collegevergadering	02-05-2017	
VV-vergadering	VV: 21-06-2017	
Portefeuillehouder	J.J.J. Langeslag	
Corsanummer	17.028948	
BABS id	6498	
Bijlagen		

(concept) De verenigde vergadering

besluit:

In te stemmen met een voorbereidingskrediet van € 600.000,- voor de opgave "Baggeren Regulier 2018".

VV-besluitnota

De verenigde vergadering

besluit:

In te stemmen met een voorbereidingskrediet van € 600.000,- voor de opgave "Baggeren Regulier 2018".

Context

Waarom baggeren?

Regelmatig baggeren is noodzakelijk voor het waarborgen van de aan de watergangen toegekende algemene of specifieke gebruiksfuncties, zoals de aan- en afvoer van water of een vaarwegfunctie. De opgave "Baggeren Regulier 2018" is gestructureerd binnen het reguliere baggerprogramma.

Baggerprogramma

Vanuit het programma worden de primaire watergangen en overige watergangen waarvan de onderhoudsplicht bij Rijnland ligt projectgewijs opgevoerd om te worden gepeild. Na de peilwerkzaamheden volgt de toets of er een noodzaak is om te baggeren. Naast deze toets op het waarborgen van de functionaliteit worden ook andere factoren in ogenschouw genomen zoals omgeving, afzetmogelijkheden en efficiency. Om verdere invulling te kunnen geven aan de voortgang van het baggerprogramma wordt dit voorbereidingskrediet aangevraagd. Dit voorbereidingskrediet is door de complexiteit van het gebied (o.a. Kopsloten Aalsmeer) hoger dan eerdere aanvragen.

De opgave "Baggeren Regulier 2018" is gestructureerd binnen het baggerprogramma en opgenomen in de Programmabegroting 2017. Deze aanvraag heeft geen consequenties voor de storting in de Voorziening baggerwerken.

Argumenten

1.1 De watergangen zijn niet op orde

Het uitvoeren van baggerwerkzaamheden is een doelmatig middel om de algemene en/of specifieke gebruiksfuncties van de watergangen weer op orde te brengen.

1.2 Het krediet is noodzakelijk om de te baggeren watergangen te onderzoeken

Het krediet is nodig voor het kunnen uitvoeren van voorbereidende werkzaamheden. Dit betreft onder andere het peilwerk -ter bepaling van de hoeveelheden- en het kwalitatieve waterbodemonderzoek ter bepaling van de kwaliteit. Op basis van deze onderzoeksresultaten kan vervolgens een onderbouwd uitvoeringskrediet worden aangevraagd.

De onderzoeken worden uitgevoerd in diverse polders en in het boezemstelsel. Het betreft zowel primair water als overig water waarvan de onderhoudsplicht bij Rijnland berust.

Risico's

1.1 Het oplopen van achterstanden is ongewenst

Het ontstaan dan wel oplopen van baggerachterstanden is een risico als genoemde werkzaamheden geen doorgang vinden.

1.2 Capaciteit is onvoldoende

Voor de borging van de kwaliteit is inhoudelijke toetsing nodig van alle stukken die door adviesbureaus en aannemers worden aangeleverd. Er is onvoldoende capaciteit beschikbaar bij de vakspecialisten, waardoor het risico bestaat dat de voorbereiding van de baggerwerkzaamheden (ernstige) vertraging oploopt. Gekozen is om externe capaciteit te verwerven die overigens niet riant voorhanden is.

Hoogheemraadschap van
Rijnland

(concept) VV-besluit

De verenigde vergadering van het Hoogheemraadschap van Rijnland,
gelezen het voorstel van dijkgraaf en hoogheemraden van 02-05-2017, kenmerk
17.028948,
en gelet op artikel 99 van de Waterwet,

besluit:
In te stemmen met een voorbereidingskrediet van € 600.000,- voor de opgave
"Baggeren Regulier 2018".

Leiden, 21-06-2017.

De verenigde vergadering,

G.J. Doornbos
dijkgraaf

C.M. van de Wiel
secretaris

VV - commissie Voldoende Water

Aard Voorstel	VV-Besluitnota	
Vergaderdatum	07-06-2017	Agendapuntnummer 5.d.10.40
Onderwerp	Actualisatie legger-oppervlaktewateren	
Collegevergadering	18-04-2017	
VV-vergadering	VV: 21-06-2017	
Portefeuillehouder	J.J.J. Langeslag	
Corsanummer	17.034425	
BABS id	6704	
Bijlagen	Bijlage 4: Legger oppervlaktewateren - toelichting	

(concept) De verenigde vergadering

1. Neemt kennis van het proces om te komen tot een geactualiseerde legger-oppervlaktewateren in 2018 en hoe de omgeving daarin wordt meegenomen.
2. Stemt in met de uitgangspunten op basis waarvan in de tweede helft van 2017 de legger-oppervlaktewateren wordt aangepast.

Het gaat daarbij om:

1. het doorvoeren van de circa 3500 wijzigingen (dempingen, ontgravingen, etc.) die de afgelopen jaren hebben plaatsgevonden;
2. de ruimte die wordt gegeven voor het (verder) ontwikkelen van de waterkwaliteit en de ecologie (zie bijlage 2);
3. de aansluiting bij de nieuwe Keur (deregulering);
4. het, conform de aanbevelingen van de Rekenkamercommissie, optimaliseren van de leggerprofielen (zie bijlage 3).

VV-besluitnota

De verenigde vergadering

1. Neemt kennis van het proces om te komen tot een geactualiseerde legger-oppervlaktewateren in 2018 en hoe de omgeving daarin wordt meegenomen.
2. Stemt in met de uitgangspunten op basis waarvan in de tweede helft van 2017 de legger-oppervlaktewateren wordt aangepast. Het gaat daarbij om:
 - o het doorvoeren van de circa 3500 wijzigingen (dempingen, ontgravingen, etc.) die de afgelopen jaren hebben plaatsgevonden;
 - o de ruimte die wordt gegeven voor het (verder) ontwikkelen van de waterkwaliteit en de ecologie (zie bijlage 2);
 - o de aansluiting bij de nieuwe Keur (deregulering);
 - o het, conform de aanbevelingen van de Rekenkamercommissie, optimaliseren van de leggerprofielen (zie bijlage 3).

Context

Dit voorstel gaat over het actualiseren van de legger-oppervlaktewateren. Eerste stap daarin is het vaststellen van de uitgangspunten op basis waarvan de legger wordt ingericht. Zie ook bijlage 4 (toelichting) waarin alle zaken rondom de legger nader worden toegelicht. De afgelopen maanden zijn deze uitgangspunten uitgebreid met de omgeving besproken. De resultaten van deze consultatieronde zijn in bijlage 1 weergegeven.

In het Rijnlandse beheergebied ligt een uitgebreid stelsel van meren, plassen, watergangen en sloten. In totaal ruim 13.000 kilometer. In de legger-oppervlaktewateren is vastgelegd wat de vereiste afmetingen zijn, wie verantwoordelijk is voor het onderhoud en wat het onderhoud inhoudt. Het opstellen van de legger is een wettelijke verplichting die volgt uit de Waterwet en de Waterschapswet. De legger vormt daarmee een belangrijke basis voor de Rijnlandse uitvoeringsprogramma's, de Rijnlandse toezichthoudende taak en een informatiebron voor de omgeving.

De beleidskaders:

- **WBP5, strategisch niveau (ambitie):** In de hoofdstukken Voldoende Water en Schoon en Gezond water zijn de doelen vastgelegd waarmee we schone en voldoende diepe wateren willen bereiken. Een goed functionerend watersysteem:
 - kan voldoende water doorvoeren en/of bergen.
 - draagt bij aan een goede ecologische toestand van het watersysteem.
 - en wordt door de omgeving positief gewaardeerd en onderhouden.
- **Legger & Keur, tactisch niveau (wat willen we bereiken):** De ambities uit WBP5 zijn in de legger en de Keur vertaald naar concrete maatvoeringen en voorwaarden. De legger en de Keur sluiten naadloos op elkaar aan. In de Keur en de bijbehorende regels zijn de taken en verplichtingen uitgewerkt. In de legger is het werkingsgebied van deze regels (inclusief de daarbij behorende onderhoudsplichtigen en onderhoudsverplichtingen) vastgelegd. Rond 2020 gaan beide instrumenten op in een waterschapsverordening.
- **Baggernota, nota naleving, maaiplan etc., operationeel niveau (hoe gaan we dat bereiken):** In deze uitvoeringsgerichte nota's is uitgewerkt op welke wijze Rijnland invulling geeft aan het op diepte houden en schoon maken van de oppervlaktewateren. Enerzijds door zelf de oppervlaktewateren te baggeren en te maaien waarvoor Rijnland onderhoudsplichtig is en anderzijds door te controleren (schouw) of derden ook aan de onderhoudsplicht voldoen. De actualisatie van de baggernota is voorzien voor de 2^e helft van 2017.

De laatste grote herziening van de legger-oppervlaktewateren dateert uit 2009 (met nadien twee kleine actualisaties). Vanwege diverse ontwikkelingen is het noodzakelijk de legger-oppervlaktewateren te actualiseren, te weten: verwerken van de circa 3500 wijzigingen die de afgelopen jaren hebben plaatsgevonden, verwerken ervaringen baggerprogramma en blauwe diensten, integreren ecologie/waterkwaliteit, verwerken aanbevelingen Rijnlandse Rekenkamercommissie, aansluiting bij de nieuwe Keur en beleidsregels (deregulering) en het, waar mogelijk, rekening houden met de wensen uit de omgeving.

Het proces om te komen tot de nieuwe legger ziet er als volgt uit:

Activiteit	Periode	Toelichting
Opstellen concept uitgangspunten	augustus 2016 - februari 2017	vastleggen ontwerpprincipes op basis waarvan de legger kan worden ingericht
Consultatie omgeving	januari 2017 - april 2017	Ophalen wensen en ervaringen omgeving
Vaststellen Uitgangspunten	juni 2017	D&H/VV
Inrichten legger	juli 2017 – december 2017	Alle gegevens verwerken in de digitale legger. Resultaat is een concept legger
Consultatie omgeving	december 2017 – januari 2018	Check concept leggerkaarten bij omgeving
Vaststellen ontwerplogger	februari 2018	D&H/VV
Inspraakprocedure	februari 2018 - maart 2018	De wettelijk verplichte inspraakprocedure
Vaststellen legger	juni 2018	D&H/VV

Argumenten

1.1 het proces met de omgeving zorgt voor bewustwording, zowel bij de omgeving als bij Rijnland

In de periode januari - april 2017 hebben we de belangrijkste stakeholders gesproken: vier gemeenten, omliggende waterschappen, Rijkswaterstaat, Schiphol, Land- en tuinbouworganisatie, natuur en milieu organisaties. Hieruit blijkt dat de stakeholders het belang van een accurate legger onderschrijven en graag, als de concept leggerkaarten later dit jaar beschikbaar komen, de gelegenheid krijgen om deze in detail te beoordelen. De ruime mogelijkheden voor maatwerk en de kleurenkaart die inzicht geeft in waar welke vorm van onderhoud is toegestaan, vallen daarbij goed in de smaak. Voorts onderschrijven ze het belang om in de legger ruimte te bieden voor de ecologie en de waterkwaliteit. Tijdens de bijeenkomsten werden de voor- en nadelen daarvan besproken, waarbij ook actief werd meegedacht over mogelijke kansen. In bijlage 1 zijn de resultaten van de gesprekken weergegeven.

2.1 daarmee wordt een goede basis gelegd voor het behalen van de WBP5 doelen voor Voldoende Water en Schoon en Gezond water

Nieuw in de legger-oppervlaktewateren is dat, conform de aanpak van Hollands Noorderkwartier en Schieland en de Krimpenerwaard, volop ruimte wordt gegeven aan de ecologie en de waterkwaliteit. Dit omdat de inrichting van het watersysteem en de manier waarop het watersysteem wordt onderhouden in hoge mate de ontwikkeling bepalen van de ecologie en de waterkwaliteit. Zie bijlage 2 voor een verdere toelichting.

2.2 daarmee wordt aangesloten bij het project doelen overig water

In het kader van het project doelen overig water wordt nagedacht over de vraag wat we willen bereiken in het overig water en hoe we samen met de omgeving de waterkwaliteit en de ecologie kunnen verbeteren. De in de legger-oppervlaktewateren vastgelegde ruimte (zie ook het vorige punt) legt daarvoor een goede basis. De wijze waarop vervolgens wordt omgegaan met deze ruimte en/of aanvullende

(stimulerings)maatregelen en dergelijke nodig zijn, maakt onderdeel uit van het project doelen overig water dat aan het einde van het jaar start.

2.3 daarmee wordt aangesloten bij de nieuwe Keur (deregulering) en de aanbevelingen van de Rekenkamercommissie

De legger-oppervlaktewateren sluit aan bij de nieuwe Keur en de daarbij behorende beleids- en algemene regels. Daarnaast zijn alle leggeruitgangspunten kritisch bekeken. Op basis hiervan zijn de leggerartikelen vereenvoudigd en van meer informatie (doel en achtergronden) voorzien. Ook zijn regels geschrapt die in de praktijk nooit werden toegepast cq. geen toegevoegde waarde bleken te hebben, zoals de buitenbeschermingszone bij oppervlaktewateren. Deze zone van 50 meter had tot doel om mogelijke negatieve (stabiliteits)invloeden op de oppervlaktewateren te beperken.

In de nieuwe legger zijn de aanbevelingen overgenomen die de Rekenkamercommissie in 2014 heeft gedaan. Het betreft aanbevelingen die moeten leiden tot het verhogen van de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het baggerbeleid.

- Bij doelmatigheid gaat het om het verder onderbouwen van de kosteneffectiviteit van de te baggeren profielen. Het gaat daarbij om de vraag welke profielen voor welke functie nodig zijn. In de volgende paragraaf (aandachtspunten: 2.1) is dit verder uitgewerkt.
- Bij doeltreffendheid gaat het om de uitvoering van het baggerprogramma en de schouw. Dit wordt opgepakt binnen het Rijnlandse Assetmanagement: alle baggerplannen worden door het betreffende Assetteam beoordeeld op doelmatigheid en kosteneffectiviteit.

Aandachtspunten

2.1 Leggerafmetingen: een balans tussen waterkwantiteit, waterkwaliteit en de praktijk

De vereiste leggerafmetingen zijn gebaseerd op (zie ook bijlage 3):

- De waterkwantiteit: de voor de wateraan- en waterafvoer en het bergend vermogen vereiste afmetingen.
- De waterkwaliteit: de voor een gezond ecosysteem vereiste afmetingen.
- De praktijk: het vanuit de praktijk haalbare profiel.

Op basis van de aanbevelingen van de Rekenkamercommissie is berekend waar verdere optimalisering van de leggerprofielen mogelijk is. Hieruit blijkt dat in circa 65 kilometer (3% van het totaal) van de primaire oppervlaktewateren volstaan kan worden met een kleinere waterdiepte dan nu in de legger staat vermeld. Dit scheelt circa 250.000 m³ bagger.

Uit oogpunt van de waterkwaliteit daarentegen is het wenselijk dat circa 200 kilometer (9% van het totaal) een diepere waterdiepte krijgt dan nu in de legger is opgenomen. Het gaat daarbij om circa 200.000 m³ bagger.

Door beide aanpassingen blijft de totale baggeropgave bijna gelijk, waardoor de aanpassingen kostenneutraal kunnen worden doorgevoerd.

2.2 Legger versus andere functies zoals vaarwegbeheer

In de legger-oppervlaktewateren worden, conform de Waterwet en de Waterschapswet, alleen die profielen vastgelegd die noodzakelijk zijn voor het uitvoeren van de watersysteemtaak. In de legger worden dus geen afmetingen voor andere functies vastgelegd, zoals bijvoorbeeld voor het vaarwegbeheer. Het is aan betreffende (vaarweg)beheerders om eventuele afwijkende profielen te borgen. Natuurlijk in nauwe afstemming met Rijnland, waarbij we bereid zijn eventuele extra benodigde diepte voor het vaarwegbeheer (waar de grondslag dat toestaat) tegen betaling van de meerkosten te baggeren. Zoals bijvoorbeeld al met de gemeente Heemstede is afgesproken.

Daar waar Rijnland is aangewezen als vaarwegbeheerder worden de vaarwegprofielen in het beheerregister vastgelegd zodat onze onderhoudsafdeling de juiste profielen baggert.

2.3 Integrale schouw

In de legger zijn de gegevens vastgelegd waaraan de oppervlaktewateren moeten voldoen. Via een schouw controleert Rijnland periodiek in overige oppervlaktewateren of de onderhoudsplichtigen aan de vastgelegde onderhoudsverplichtingen voldoen. De huidige jaarlijkse schouw is alleen gericht op het visueel controleren of in overige oppervlaktewateren overmatige plantengroei is verwijderd. Er wordt dus nog geen diepteschouw uitgevoerd.

Aandachtspunt bij een diepteschouw is het opbouwen van een goede samenwerking met de omgeving en het voorkomen van onnodige administratieve lasten. Een tweetal pilots die we voor de diepteschouw hebben uitgevoerd en ervaringen van omliggende waterschappen, leren ons dat de administratieve en organisatorische last (metingen, controles, aanschrijvingen) zeer hoog is en niet persé leidt tot de gewenste doelstellingen en resultaten. Een pragmatische aanpak is dan ook een vereiste. Daarnaast zijn innovatieve technieken in ontwikkeling die binnen een aantal jaren mogelijk leiden tot veel sneller inzicht of oppervlaktewateren al dan niet aan de vereiste afmetingen voldoen.

Het onderwerp diepteschouw wordt verder uitgewerkt in het Rijnland breed Naleving UitvoeringsProgramma (NUP) 2018. Hieronder de eerste denklijnen:

- Vanaf 2018 willen we gaan toewerken naar een integrale schouw. Gezien bovenstaande aandachtspunten en de impact voor de organisatie, willen we dat gefaseerd gaan doen. Dat wil zeggen dat vanaf 2018 tijdens de schouw visueel, bij stagnatie van de aan- en/of afvoerfunctie, op waterdiepte wordt gecontroleerd. Indien van toepassing wordt vervolgens de onderhoudsplichtige gewezen op het weer op diepte brengen van betreffend oppervlaktewater. 2018 is daarbij een leerjaar, waarbij ervaring wordt opgedaan met de nieuwe manier van schouwen. De daarop volgende jaren zal dit verder worden uitgerold.

2.4 van een statische naar een dynamische legger

De huidige legger wordt nu om de twee tot drie jaar geactualiseerd. Dat is, gezien alle wijzigingen die dagelijks in het veld plaatsvinden, te weinig. Onderzocht wordt dan ook of gekomen kan worden tot een dynamische legger waarbij wijzigingen die, met instemming van Rijnland, hebben plaatsgevonden direct in de legger worden verwerkt. Dit vergt voornamelijk aanpassing van interne procedures. Onderdeel daarvan is de vraag of de verenigde vergadering altijd alle leggerwijzigingen (dus ook kleine wijzigingen zoals het iets vergroten van een watergang) moet vaststellen of dat de verenigde vergadering alleen het kaderstellende leggerbeleid vaststelt en het doorvoeren van de leggerwijzigingen delegeert aan het dagelijks bestuur. Hiertoe zal een apart voorstel worden gemaakt dat medio 2018 ter vaststelling aan de verenigde vergadering wordt aangeboden. Betreffend voorstel heeft betrekking op alle leggers, dus ook voor de legger waterkeringen en de nog op te stellen legger kunstwerken.

BIJLAGE 1: resultaten gesprekken met de omgeving

In de periode januari 2017 – april 2017 hebben we de volgende stakeholders gesproken over de actualisatie van de legger-oppervlaktewateren: natuur & milieu organisaties, Land en tuinbouworganisatie, vijf aangrenzende waterbeheerders, Schiphol, Rijkswaterstaat, de gemeenten Alphen aan den Rijn, Nieuwkoop, Zoetermeer en Zoeterwoude. Het betreft hierbij een dwarsdoorsnede van de stakeholders om een beeld te krijgen wat er leeft en wat de belangrijkste aandachtspunten zijn.

De belangrijkste resultaten zijn:

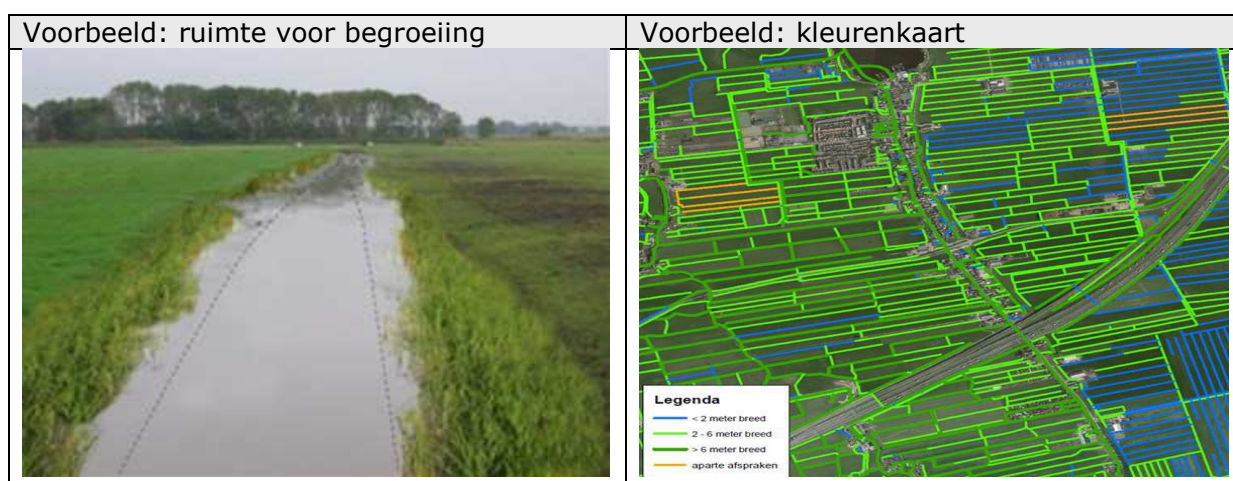
- Alle stakeholders waarderen het dat ze in een vroeg stadium bij de leggeractualisatie worden betrokken. Ze onderstrepen het belang van een accurate en actuele legger en willen graag met Rijnland samenwerken om dat te bewerkstelligen.
- Door de stakeholders wordt geadviseerd om als de concept leggerkaarten gereed zijn een uitgebreide consultatieronde te houden, waarbij alle betrokkenen voldoende tijd krijgen om één en ander te controleren. De belangenorganisaties bieden daarbij aan om als intermediair op te treden richting hun achterban om het belang te benadrukken en bijeenkomsten en dergelijke te faciliteren. Een aanbod waar we als Rijnland graag gebruik van maken.
- De stakeholders ondersteunen de uitgangspunten zoals die momenteel zijn geformuleerd. Aandachtspunt daarbij is dat de in de legger gewenste afmetingen door gebiedspecifieke omstandigheden, zoals loopzand en opbarstende bodems, niet overal kunnen worden gerealiseerd. De oproep is dan ook om deze gebiedskennis nog beter in de legger mee te nemen, bijvoorbeeld via een consultatieronde (zie ook het vorige punt).
- Gemeenten en natuur & milieu organisaties zijn enthousiast over de ruimte die in de legger gegeven wordt voor de ecologie en waterkwaliteit. De kleurenkaart is daarbij een goed hulpmiddel. Wel wordt aangegeven dat in de praktijk het minder vaak verwijderen van waterplanten niet overal wenselijk is, gezien de snelheid waarmee sommige sloten dichtgroeien. Ruimte voor maatwerk is dan ook essentieel. De mogelijkheid om maatwerk eenduidig vast te leggen spreekt dan ook erg aan.
- Ook vanuit de LTO wordt positief gereageerd op de ruimte die in de legger wordt geboden voor de ecologie en de waterkwaliteit. De wijze waarop één en ander wordt gepresenteerd zorgt voor bewustwording. Daarbij wordt als aandachtspunt naar voren gebracht dat (extra) begroeiing niet overal wenselijk is. Dit in verband met het garanderen van de wateraan- en waterafvoer en de mogelijke toename van overlast door onkruid, schimmels en dieren/insecten. Daarentegen werd er direct actief meegedacht over sloten, ook in gebieden waar we dat zelf niet hadden verwacht, waar wel ruimte is voor bijvoorbeeld natuurvriendelijke oevers. Ook werden ervaringen gedeeld van agrariërs die sommige oevers al natuurvriendelijk onderhouden. Kortom: een mooie basis om in het kader van het project doelen overig water verder uit te bouwen.
- Een uitgebreide diepteschauw waarbij Rijnland periodiek alle oppervlaktewateren op diepte controleert wordt door de benaderde stakeholders niet als zinvol gezien. Aangegeven wordt dat het vooral van belang is om praktisch te werk te gaan: controleer tijdens de reguliere schouw wel visueel (steekproefgewijs) ook op diepte, maak concrete afspraken met gemeenten over baggerplannen, controleer steekproefsgewijs en reageer direct/snel als er meldingen binnenkomen over individuele sloten die verondiept lijken. Zet daarbij waar mogelijk innovatieve technieken in. De ontwikkelingen met drones en lasers gaan heel snel. Verwacht wordt dat binnen een paar jaar alle oppervlaktewateren met een redelijk goede nauwkeurigheid ook op diepte kunnen worden gecontroleerd.

- Tijdens de bijeenkomst met de boomteeltsector werd aangegeven dat het, gezien de inrichting van het gebied, voor de aangelanden in de omgeving van Boskoop lastig is om de oppervlaktewateren waarvan zij onderhoudsplichtig zijn te baggeren cq. de bagger op het land te verspreiden. In het gebied speelt ook nog een asbestproblematiek (beschoeiingen). De sector vraagt of Rijnland voor het baggeren de regie kan en wil nemen, waarbij de kosten evenredig over de onderhoudsplichtigen worden omgeslagen. Rijnland neemt dit verzoek in beraad.
- De gemeenten vragen of het mogelijk is om, als uit de schouw blijkt dat bepaalde sloten niet goed geschoond zijn, dit tijdig (mondeling) af te stemmen. Het maken van afspraken hierover wordt meegenomen in de reguliere overleggen tussen Rijnland en de diverse gemeenten.

BIJLAGE 2: ruimte voor ecologie en waterkwaliteit

Veel oppervlaktewateren zijn breder dan voor de wateraan- en waterafvoer strikt noodzakelijk. Dit betekent dat er ruimte is om begroeiing te laten staan. In de nieuwe legger wordt hier als volgt mee om gegaan:

- **Maatwerk primaire-oppervlaktewateren:** Per oppervlaktewater is een onderhoudsconcept gekozen dat aangeeft hoeveel vegetatie in de watergang per maaibeurt mag blijven staan. Het onderhoud wordt vervolgens conform de gedragscode Flora- en faunawet uitgevoerd (over enige tijd te vervangen door de gedragscode soortenbescherming van de Wet Natuurbescherming).
- **Robuuste standaardregels voor overige-oppervlaktewateren:** Voor de overige-oppervlaktewateren is de vrije ruimte (overbreedte) voor begroeiing bepaald per breedteklasse van het oppervlaktewater. In wateren breder dan 2 en smaller dan 6 meter bedraagt de vrije ruimte 10% van de totale breedte (aan beide zijden). In wateren breder dan 6 meter is dat 20%, met een maximum van 6 meter. In wateren smaller dan 2 meter is geen overbreedte aanwezig.
- **Maatwerk overige-oppervlaktewateren:** Bovenstaande regels zijn algemene regels die gelden voor alle overige oppervlaktewateren. Essentieel is dat als onderhoudsplichtigen, zoals natuurterreinbeheerders, meer ruimte willen voor de ecologie er maatwerk kan worden geleverd. Samen met de aanvrager beoordeelt Rijnland wat gewenst is en of dit qua andere functies (zoals de aan- en afvoer) ook mogelijk is.
- **Groeimodel:** Daarnaast zal Rijnland – mede in aansluiting met het project doelen overige wateren – gebiedsgewijs beoordelen of gekomen kan worden tot een verdere verruiming van de onderhoudsregels. Een voorbeeld hiervan zijn de blauwe diensten.
- **Overzicht en inzicht:** Wat waar mogelijk is wordt inzichtelijk gemaakt met kleuren op de leggerkaart.

Bijlage 3: wijze waarop de leggerafmetingen zijn bepaald

De vereiste leggerafmetingen zijn gebaseerd op:

- De waterkwantiteit: de voor de wateraan- en waterafvoer en het bergend vermogen vereiste afmetingen.
- De waterkwaliteit: de voor een gezond ecosysteem vereiste afmetingen.
- De praktijk: het vanuit de praktijk haalbare profiel.

Voor de primaire oppervlaktewateren is, conform het voorstel van de Rekenkamercommissie, per oppervlaktewater rekenkundig bepaald wat de vereiste afmetingen zijn. Daarbij is – ten behoeve van de (ecologische)waterkwaliteit – een minimale waterdiepte van 1,0 meter gehanteerd. Dit biedt een goede basis voor een gezond ecosysteem. Deze diepte van 1,0 meter geldt voor lijnvormige wateren. Voor meren en plassen moet een grotere waterdiepte worden aangehouden voor de waterkwaliteit (maatwerk).

In de overige-oppervlaktewateren zijn de eisen die de (ecologische) waterkwaliteit stelt aan het natteprofiel 'zwaarder' dan de waterkwantiteitseisen. Dit betekent dat er geen aan- en afvoerberekeningen nodig zijn om de profielen van de overige-oppervlaktewateren te bepalen. Ten behoeve van de algemene waterkwaliteit en ecologie wordt gestreefd naar een waterdiepte van 0,5 meter in landelijk gebied en 1,0 meter in stedelijk gebied. Dit zorgt voor een goede zuurstofhuishouding en randvoorwaarden voor een gezond ecosysteem. Ondiepere wateren warmen snel op waardoor kroos en alg overmatig kan groeien en vissterfte kan optreden.

Zowel voor de primaire als de overige oppervlaktewateren geldt dat er in principe nooit dieper gebaggerd wordt dan de vaste bodem! Dit in verband met mogelijk instabiliteit van de ondergrond en de oevers.

Voor alle, op basis van bovenstaande regels bepaalde, gewenste afmetingen geldt dat ze getoetst worden aan de praktijk. Hiervoor wordt zowel een uitgebreide in- als externe consultatieronde gehouden.

(concept) VV-besluit

De verenigde vergadering van het Hoogheemraadschap van Rijnland,
gelezen het voorstel van dijkgraaf en hoogheemraden van 18-04-2017, kenmerk
17.034425,
en gelet op de Waterschapswet (artikel 78), Waterwet (artikel 5.1),

1. Neemt kennis van het proces om te komen tot een geactualiseerde legger-oppervlaktewateren in 2018 en hoe de omgeving daarin wordt meegenomen.
2. Stemt in met de uitgangspunten op basis waarvan in de tweede helft van 2017 de legger-oppervlaktewateren wordt aangepast.

Het gaat daarbij om:

1. het doorvoeren van de circa 3500 wijzigingen (dempingen, ontgravingen, etc.) die de afgelopen jaren hebben plaatsgevonden;
2. de ruimte die wordt gegeven voor het (verder) ontwikkelen van de waterkwaliteit en de ecologie (zie bijlage 2);
3. de aansluiting bij de nieuwe Keur (deregulering);
4. het, conform de aanbevelingen van de Rekenkamercommissie, optimaliseren van de leggerprofielen (zie bijlage 3).

Leiden, 21-06-2017.

De verenigde vergadering,

G.J. Doombos
dijkgraaf

C.M. van de Wiel
secretaris

Hoogheemraadschap van
Rijnland

Hoogheemraadschap van
Rijnland

**- CONCEPT -
LEgger-OPPERVLAKTEWATEREN
toelichting**

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	3
1.1	Onze ambitie, samenwerken aan schoon water en droge voeten	3
1.2	Leeswijzer	5
2.	Legger bepalingen oppervlaktewateren	6
2.1	Inleiding	6
2.2	Leggerbepalingen	6
3.	Hoe voert Rijnland het eigen onderhoud aan de primaire oppervlaktewateren uit	13
3.1	Inleiding	13
3.2	Uitvoering dagelijks onderhoud	13
3.3	Uitvoering baggeren	13
4.	Hoe zorgen we er samen met de omgeving voor dat de overige oppervlaktewateren goed worden onderhouden	14
4.1	Inleiding	14
4.2	Omgevings- en doelgericht	14
4.3	Integrale schouw & diepte schouw	15
	Bijlage 1: Definities	16
	Bijlage 2: De wettelijke kaders van de legger	18
	Bijlage 3: Aanbevelingen Rekenkamercommissie Rijnland	19
	Bijlage 4: Aanbevelingen Pilots diepteschouw	20

1. Inleiding

1.1 Onze ambitie, samenwerken aan schoon water en droge voeten

In deze nota zijn de uitgangspunten vastgelegd waaraan alle oppervlaktewateren moeten voldoen. Bij de ontwikkeling van deze nota is de omgeving nauw betrokken. Vaak gaat het over oppervlaktewateren waarvan zij onderhoudsplichtig zijn en waarvan ze zelf voordeel of last hebben als ze niet goed worden onderhouden. Het luisteren, betrekken en samenwerken met de omgeving is dan ook cruciaal voor het goed kunnen uitvoeren van onze waterschapstaken. De omgeving beschikt immers over veel gebiedskennis, creativiteit en deskundigheid die kunnen helpen het waterbeheer nog slimmer en efficiënter uit te voeren.

Mocht u in de legger nog fouten tegen komen of andere suggesties hebben voor verbetering, dan horen we dat graag!

In deze nota worden veel formele waterschapstermen gebruikt zoals *aangeland of primair oppervlaktewater*. In bijlage 1 is een verklarende woordenlijst opgenomen waarin deze termen worden toegelicht.

Rijnland, waterbeheerder in West-Nederland

Rijnland ligt midden in de Randstad. Grofweg in de vierhoek IJmuiden - Amsterdam West - Gouda - Wassenaar, met een totale oppervlakte van 1175 km². Het is een prachtig afwisselend gebied: strand en duinen, de Bollenstreek, het Groene Hart, meren en plassen en de historische waterrijke steden Haarlem, Leiden en Gouda. Bovendien is er veel bedrijvigheid in dit deel van de Randstad: vanzelfsprekend in de steden maar ook op en rond de luchthaven Schiphol. Bovendien liggen in Rijnland drie belangrijke land- en tuinbouwgebieden: Boskoop, Aalsmeer en de Duin- en Bollenstreek. In dit gebied beheert Rijnland het water al sinds 1255.

Schoon water en droge voeten

Droge voeten en schoon water, het lijkt zo vanzelfsprekend. Maar dat is het niet. Want Rijnland ligt voor een groot deel onder zeeniveau. Bovendien zijn er flinke hoogteverschillen ontstaan tussen gebieden die naast elkaar liggen, soms met een verschil van meer dan vijf meter. Door klimaatverandering en bodemdaling neemt de druk op het watersysteem toe. Dag in dag uit zijn onze gemalen aan het werk om overtollig water af te voeren of tijdens droogte juist water aan te voeren. Daarnaast is schoon en gezond water in de dichtbevolkte waterrijke delta van West-Nederland belangrijk. Zowel voor de mens, de natuur als de bedrijven. Schoon en gezond water is essentieel voor een goede biodiversiteit, belangrijk voor de landbouw en om lekker te kunnen zwemmen, vissen of varen.

Dit alles vraagt om een uitgekiend watersysteem dat natuurlijk is ingericht en ecologisch wordt beheerd en onderhouden. Een goed functionerend watersysteem:

- kan voldoende water doorvoeren en/of bergen.
- draagt bij aan een goede ecologische toestand van het watersysteem.
- en wordt door de omgeving positief gewaardeerd en onderhouden.

Het belang van een goede ecologische toestand van het watersysteem

De inrichting van het watersysteem en de manier waarop het watersysteem wordt onderhouden bepaalt in hoge mate de ontwikkeling van de ecologie. Het is de uitdaging om te komen tot voldoende diepe en schone oppervlaktewateren die zoveel mogelijk ruimte bieden aan de ecologische ontwikkeling.

In het ideale geval hebben sloten voldoende diepte waardoor de wateren niet te snel op warmen, de zuurstofhuishouding op orde blijft en overmatige kroosgroei beperkt blijft. In voldoende diepe wateren kunnen vissen overleven als het water in de winter dichtvriest. De oevers hebben bij voorkeur een flauw talud waarin ruimte is voor de groei van oeverplanten. In een goed ingericht water is ruimte voor oeverplanten, ondergedoken waterplanten en drijfbladplanten. Deze diversiteit biedt de basis voor een diverse macrofauna en visbestand.

De legger, het register waarin heel het watersysteem is vastgelegd

In het Rijnlandse beheergebied ligt een uitgebreid stelsel van meren, plassen, watergangen en sloten: in deze nota aangeduid met de term oppervlaktewateren. In de legger-oppervlaktewateren is vastgelegd wat de vereiste minimale afmetingen zijn, wie verantwoordelijk is voor het onderhoud en wat het onderhoud inhoudt. Het opstellen van de legger is ook een wettelijke verplichting die volgt uit de Waterwet, de Waterschapswet, het Reglement en de Waterverordening Rijnland (zie bijlage 2).

De beleidskaders op basis waarvan de vereiste afmetingen en de onderhoudsplichtigen van de oppervlaktewateren zijn bepaald, zijn inmiddels tien jaar oud. De laatste grote leggerherziening dateert uit 2009. Vanwege diverse ontwikkelingen, waaronder de nieuwe Omgevingswet, was het noodzakelijk deze beleidskaders te actualiseren.

Legger, beheerregister. Wat is het verschil?

De legger wordt periodiek geactualiseerd (ongeveer één keer per twee jaar). Dagelijks vinden er in het watersysteem diverse wijzigingen plaats. Er worden nieuwe oppervlaktewateren gegraven, gedempt of uitgebreid. Deze dagelijkse wijzigingen worden bijgehouden in het zogenoemde beheerregister. Als het weer tijd is voor een leggeractualisatie, worden alle wijzigingen die in het beheerregister zijn bijgehouden, overgeheveld naar de legger waarna de formele leggerprocedure start.

Minder regels en meer eigen verantwoordelijkheid

Vanuit de samenleving bestaat de wens om meer over te laten aan de verantwoordelijkheid van inwoners en bedrijven en, waar dat mogelijk is, regels te schrappen. Inzet bij de actualisatie van de legger-oppervlaktewateren is dan ook om het dereguleringsprincipe verder door te voeren waarbij we uitgaan van vertrouwen in en verantwoordelijkheid en flexibiliteit van onze omgeving. Alleen die regels worden toegepast die noodzakelijk zijn om bovenstaande doelstellingen te garanderen.

1.2 Leeswijzer

In hoofdstuk 1 zijn de achtergronden beschreven die Rijnland hanteert bij het opstellen van de legger-oppervlaktewateren. De voorwaarden die Rijnland stelt aan het vastleggen van de oppervlaktewateren zijn beschreven in hoofdstuk 2, die zijn de zogenoemde leggerbepalingen. In de daaropvolgende hoofdstukken is uitgewerkt hoe Rijnland samen met de omgeving er voor zorgt dat alle oppervlaktewateren aan de vereiste afmetingen voldoen. Daarbij wordt onderscheid gemaakt naar:

- Hoe Rijnland het eigen onderhoud uitvoert.
- Hoe Rijnland stimuleert dat het onderhoud ook door derden goed wordt uitgevoerd.
- En de wijze waarop Rijnland hier toezicht houdt.

In de bijlage 3 is uitgewerkt op welke wijze de aanbevelingen van de Rijnlandse Rekenkamercommissie over het baggerprogramma, en daarmee ook de legger, zijn verwerkt.

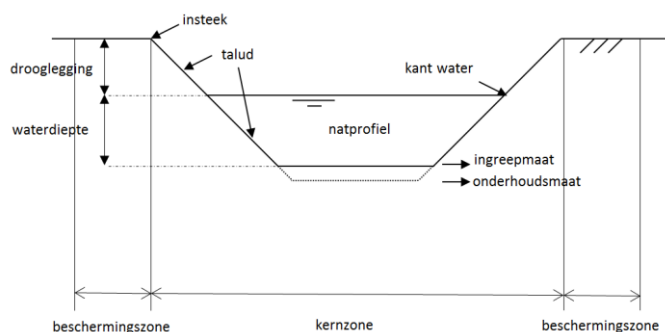
2. Legger bepalingen oppervlaktewateren

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk zijn artikelsgewijs de voorwaarden opgenomen waar de oppervlaktewateren aan moeten voldoen. Het gaat daarbij om:

- De ligging van de oppervlaktewateren en de vereiste afmetingen.
- Wie verantwoordelijk is voor het onderhoud.
- Wat deze onderhoudsplicht inhoudt.

In onderstaande figuur is schematisch de dwarsdoorsnede van een oppervlaktewater weergegeven. De diverse termen zijn in bijlage 1 nader toegelicht.

2.2 Leggerbepalingen

Artikel 1: Categorieën oppervlaktewateren

De in de legger vastgelegde wateren zijn alle oppervlaktewateren die dienen voor de afvoer en/of aanvoer en/of berging van water; deze worden in het Reglement in artikel 2 naar functie onderscheiden in:

Categorie	Lengte	Toelichting
Primair	Circa 2.300 kilometer	Oppervlaktewateren met een belangrijke functie (een regionaal belang) in de wateraan- en afvoer en/of waterberging en/of voor de instandhouding van de waterkering
Overig	Circa 10.800 kilometer	Oppervlaktewateren met een voornamelijk lokale transportfunctie en/of welke een zekere drooglegging (ontwatering) dienen te geven

Toelichting, artikel 1

Welke oppervlaktewateren worden in de legger opgenomen?

Zoals in hoofdstuk 1 is aangegeven is Rijnland verantwoordelijk voor het waterbeheer in een gebied dat globaal ligt in de vierhoek: Amsterdam - IJmuiden - Wassenaar - Gouda. Één van de taken is het zorgen voor het afvoeren van het wateroverschot in natte perioden en het aanvoeren van water in droge perioden. Om deze taak goed uit te kunnen voeren heeft Rijnland 375 gemalen en circa 13.000 kilometer aan oppervlaktewateren in beheer. Gezien de belangen die met goed peilbeheer samenhangen, is het essentieel dat er voldoende oppervlaktewater aanwezig is. Elke vierkante meter oppervlaktewater is daarbij nodig. We investeren daarbij fors om de capaciteit waar mogelijk uit te breiden en voeren een streng beleid ten aanzien van dempingen. Hiervoor is het noodzakelijk dat we een goed overzicht hebben waar alle oppervlaktewateren liggen. Dit overzicht wordt vastgelegd in de legger. In de periode 2007 - 2009 hebben we

gewerkt aan een nieuwe legger voor de oppervlaktewateren. Dit was een grootschalige operatie waarbij in principe alle - met elkaar in verbinding staande - oppervlaktewateren op basis van nauwkeurige luchtfoto's zijn vastgelegd in de legger-oppervlaktewateren. Van het kleinste slootje tot en met het grootste meer, inclusief een aantal in de zomer droog vallende sloten.

Waterpartijen die niet in directe verbinding staan met de rest van het watersysteem zijn niet van belang voor het watersysteem. Ze zijn dan ook niet in de legger opgenomen. Waar dit toch het geval is, worden deze na melding aan Rijnland uit de legger gehaald. In die gevallen waar er discussie is of een waterpartij nu wel of niet tot de legger behoort, bepaalt Rijnland in overleg met de belanghebbenden wat in voorkomende gevallen de beste oplossing is. (*privevijvers, regenwaterbassins en dergelijke).*

Artikel 2: Werkingsgebied legger-oppervlaktewateren

In de legger-oppervlaktewateren zijn de volgende zoneringen vastgelegd:

Zone	Breedte	Toelichting
Kernzone	breedte is locatie afhankelijk.	Centrale gedeelte van een oppervlaktewater, van insteek tot insteek
Beschermingszone	• Primaire-oppervlaktewateren 5 m breed • overige-oppervlaktewateren 2 m breed,	De afmetingen van de beschermingszone zijn gebaseerd op de ruimte die noodzakelijk is voor het uitvoeren van onderhoud en/of inspectie.

Toelichting, artikel 2

Gemiddelde breedte

De in de legger weergegeven breedte is geen 'vereiste breedtemaat of een ontwerp parameter, maar 'slechts' een weergave van de gemiddelde breedte voor dat traject. In de praktijk varieert de breedte van een oppervlaktewater altijd. Bij een groot aantal oppervlaktewateren is deze variatie beperkt, slechts enkele decimeters, maar er zijn oppervlaktewateren waar de variatie groot kan zijn. Voor de werkelijke breedte van een oppervlaktewater op een bepaalde locatie wordt verwezen naar de leggerkaart.

Artikel 3: Onderhoudsplichtigen

Welke persoon of instantie (gedeeltelijk) onderhoudsplichtig is van de kernzone van een oppervlaktewater is vastgelegd in de legger. Bij de toedeling van de onderhoudsplichtigen zijn onderstaande regels toegepast.

Categorie	Onderhoudsverdeling kernzone	
	Natprofiel	Taluds
Primair	Rijnland	Aangeland*
Overig - stedelijk gebied	Kadastrale eigenaren	Aangeland*
Overig - meren	Kadastrale eigenaren	Aangeland*
Overig - boezem	Kadastrale eigenaren	Aangeland*
Overig - polder	Aangeland*	Aangeland*

**Ieder voor de halve breedte en naar de lengte van zijn recht*

Toelichting, artikel 3

Natprofiel, primaire oppervlaktewateren

Uitgangspunt voor de toewijzing van de onderhoudsplicht is dat diegene die het meeste belang heeft bij het onderhoud, verantwoordelijk is voor het onderhoud. Op basis van het Reglement is Rijnland verantwoordelijk voor het onderhoud van het natprofiel van primaire oppervlaktewateren. Achterliggende reden is het algemene zwaarwegende maatschappelijke belang van deze categorie oppervlaktewateren.

Er zijn situaties, zoals op het terrein van de luchthaven Schiphol of langs (spoor)wegen, waar Rijnland het

onderhoud aan primaire oppervlaktewateren zelf niet goed kan uitvoeren. In die gevallen worden met betreffende beheerders maatwerkafspraken gemaakt welke in het beheerregister worden vastgelegd. Uitgangspunts hierbij is dat Rijnland verantwoordelijk blijft voor het onderhoud, maar het onderhoud via een overeenkomst door een derde partij laat uitvoeren.

Overige oppervlaktewateren

De aangelanden/kadastrale eigenaren van overige oppervlaktewateren zijn verantwoordelijk voor het onderhoud van het natprofiel. Zij hebben in principe het meeste baat bij het goed functioneren van het oppervlaktewater en dus met goed onderhoud. Tevens geldt dat elk jaar een efficiënte onderhoudsslag plaatsvindt door enerzijds de eigen inzet van middelen, arbeid en afzet op de kant en anderzijds de druk van een effectieve schouw.

Dat er een verschil in onderhoudsplicht is tussen de boezem (de kadastrale eigenaren) en de polders (aangelanden) is historisch zo gegroeid. Dit wijzigen heeft verschillende consequenties: belangrijkste is dat er met duizenden onderhoudsplichtigen afspraken moeten worden gemaakt over wisseling/overdracht van taken. Aangezien de noodzaak van wijzigen niet groot is, is bij de leggerwijziging in 2009 uit praktische overwegingen besloten dit verschil te handhaven.

Wel is bij de leggerwijziging in 2009 besloten dat alle overige oppervlaktewateren in stedelijk gebied (dus ook in polders) in onderhoud komen bij de kadastrale eigenaren. Het principe dat aangelanden in stedelijk gebied direct baat hebben bij goed onderhoud gaat hier immers minder op, zeker voor huiseigenaren langs grote waterpartijen zoals singels etc. In feite hebben in stedelijk gebied alle bewoners belang bij goed onderhoud van de stedelijke oppervlaktewateren. Daar komt nog bij dat in stedelijk gebied particulieren vaak niet (goed) in staat zijn onderhoud aan oppervlaktewateren uit te voeren.

Taluds

De aangelanden zijn aangewezen als onderhoudsplichtige van de taluds. Reden hiervoor is dat de aangeland het meeste baat heeft bij een goed onderhouden talud.

Veel taluds hebben een oeververdediging: houtenbeschoeiing, stalen damwand, gemetselde kademuur en dergelijke. De redenen dat deze oeververdedigingen zijn geplaatst zijn divers: waterstaatkundig, vaarwegbeheer, wegbeheer en dergelijke. In de legger kunstwerken wordt vastgelegd wie onderhoudsplichtige is van de oeververdedigingen.

Overige oppervlaktewateren die door Rijnland worden onderhouden

In een aantal gevallen is Rijnland verantwoordelijk voor het onderhoud van overige-oppervlaktewateren:

- **Overname stedelijke wateren:** Rijnland heeft sinds 2002 de intentie om het onderhoud van de stedelijke wateren over te nemen van betreffende gemeenten en particulieren. Hiertoe is een overname traject opgestart. Inmiddels heeft Rijnland met diverse gemeenten afspraken gemaakt, te weten: Alpen aan den Rijn, Zoetermeer, Haarlemmermeer en Haarlem. Deze afspraken zijn verwerkt in de legger.
- **Op basis van oude leggers:** In de oude leggers van de voormalige waterschappen was Rijnland (en haar voorgangers) in een aantal gevallen aangewezen als onderhoudsplichtige van overige-oppervlaktewateren. Deze onderhoudsverplichtingen zijn één op één overgenomen in de nieuwe legger. In principe heeft Rijnland in betreffende wateren geen belang en zal de onderhoudsplicht worden overgedragen aan de betreffende kadastrale eigenaren/aangelanden. Dit geldt ook voor de kadastrale percelen die niet meer functioneel in gebruik zijn (zie het onderstaande punt).
- **Rijnland is kadastrale eigenaar of aangeland:** Indien Rijnland zelf aangeland of kadastrale eigenaar is van een overige-oppervlaktewater, is Rijnland dus ook verantwoordelijk voor (een deel) van het onderhoud.
- **Molens in beheer van Rijnlandse molenstichting:** Met de Rijnlandse Molenstichting zijn afspraken gemaakt over het onderhoud van polderwateren die in verbinding staan met de molens die de stichting beheert.

Artikel 4: Onderhoudsverplichtingen

De onderhoudsplicht met betrekking tot de kernzones van de oppervlaktewateren omvat:

1. Gewoon onderhoud natprofiel

De onderhoudsplichtigen dragen zorg voor een goede staat van het natprofiel van de oppervlaktewateren door:

- het verwijderen van overmatige plantengroei, voorwerpen, materialen en stoffen die de af- en/of aanvoer en/of berging van water hinderen.
- het vóór door het bestuur aangekondigde schouwdata, schonen van oppervlaktewateren door het maaien en verwijderen van begroeiingen anders dan die dienen tot verdediging van de taluds.
- In aanvulling op het gestelde in lid a en b. geldt dat in oppervlaktewateren langs de oeverlijn vegetatie mag blijven staan conform het bepaalde in onderstaande tabel.

Categorie	Breedte oppervlaktewater op de waterlijn	Toelaatbare begroeiing
Overig	< 2 meter	Begroeiing in het natprofiel niet toegestaan
Overig	≥ 2 meter en <6 meter	Begroeiing aan elke oever over 1/10 van de breedte van het oppervlaktewater toegestaan;
Overig	≥ 6 meter	Begroeiing aan elke oever over 1/5 van de breedte van het oppervlaktewater toegestaan, met een maximum van 6 meter;

2. Buitengewoon onderhoud natprofiel

- De onderhoudsplichtigen van oppervlaktewateren zijn verplicht deze in stand te houden naar vorm, richting en constructie. Hierbij gelden de volgende randvoorwaarden:

Categorie	Vereist profiel tov. schouwpeil	Maximale toegestane dikte van de baggerlaag
primair	Het vereiste minimale profiel is per oppervlaktewater in de legger weergegeven.	De in de legger weergegeven diepte is de ingreepmaat. De onderhoudsmaat ligt daar maximaal 0,20 m onder.
Overig – stedelijk	Onderhoudsdiepte: 1 meter. Taluds 1:3*. Indien de vaste bodem hoger ligt, dan nooit dieper dan de vaste bodem.	Maximaal 1/3 van de onderhoudsdiepte
Overig - landelijk	Onderhoudsdiepte: 0,5 meter. Taluds 1:3*. Indien de vaste bodem hoger ligt, dan nooit dieper dan de vaste bodem.	Maximaal 1/3 van de onderhoudsdiepte

**De vaste bodem mag niet worden verwijderd. Betreffende dieptematen gelden alleen indien de grondslag en de breedte dit toelaten, anders is een afwijkend profiel toegestaan, zie toelichting.*

- Na beoordeling door Rijnland kan als gevolg van lokale omstandigheden (bijvoorbeeld loopzand, onstabiele waterbodems en dergelijke) afgeweken worden van de hierboven weergegeven afmetingen. Als dit het geval is, wordt dat in de legger vastgelegd.

3. Onderhoud taluds

De onderhoudsplichtigen dragen zorg voor een goede staat van de taluds door het behoorlijk in stand houden van de taluds, alsmede de daartoe behorende verdedigingswerken, voor zover dat nodig is om te voorkomen dat door inzakking de af- en/of aanvoer van water wordt gehinderd, dan wel dat aangelegde onderhoudsstroken en/of afrasteringen door inzakking worden bedreigd. Deze zorg omvat ook het maaien van het bovenwater gelegen talud.

Toelichting, artikel 4

Ruimte voor begroeide oevers

Voor een goed waterbeheer is het van belang dat oppervlaktewateren goed worden onderhouden. In natte perioden moet het overtollige water naar de gemalen kunnen stromen om het water weg te pompen en in droge tijden moet water juist worden aangevoerd. Dit betekent niet dat alle vegetatie in de oppervlaktewateren moeten worden verwijderd. In tegendeel zelfs. Groene, begroeide oevers bieden ruimte aan veel soorten planten, insecten en vissen. Daarnaast levert een begroeide oever een natuurlijke bescherming tegen afkalving en uitspoeling van voedingsstoffen van het land naar het water.

Veel oppervlaktewateren zijn breder dan voor de aan- en afvoer strikt noodzakelijk. Dit betekent dat er ruimte aanwezig is om begroeiing te laten staan. Daarbij geldt wel dat er geen sprake mag zijn van verlanding. In de legger wordt hier als volgt mee om gegaan:

- In primaire oppervlaktewateren wordt de vegetatie gemaaid conform de onderhoudsprofielen zoals ze worden vastgelegd per oppervlaktewater.
- Voor overige wateren is de toelaatbare begroeiing in artikel 4c bepaald per breedteklasse van het oppervlaktewater.

- **Maatwerk:** Als onderhoudsplichtigen dat wensen, kan er onder voorwaarden een afwijkend onderhoudsregime worden gevoerd. Samen met de aanvrager beoordeelt Rijnland welk soort onderhoud en/of profiel gewenst is en of dit qua andere functies, zoals de aan- en afvoer, ook mogelijk is. De afspraken hierover worden vastgelegd in een onderhoudsplan en middels een aparte zonering vastgelegd op de leggerkaart.

Leggerafmetingen

In artikel 4.2 zijn de vereiste afmetingen opgenomen. Deze zijn gebaseerd op:

- De waterkwantiteit: de voor de wateraan- en afvoer en het bergend vermogen vereiste afmetingen.
- De waterkwaliteit: de vanuit de waterkwaliteit en de ecologie vereiste afmetingen.
- De praktijk: het vanuit de praktijk haalbare profiel.

Voor de primaire oppervlaktewateren is per oppervlaktewater rekenkundig bepaald wat de vereiste afmetingen zijn. Daarbij is – ten behoeve van de (ecologische)waterkwaliteit – een minimale waterdiepte van 1,0 meter gehanteerd. Een diepte van tenminste 1,0 meter biedt de randvoorwaarden voor een gezonde zuurstofhuishouding, dieper water warmt minder snel op dan ondiep water. Het voorkomt zuurstofloosheid, overmatige kroosbedekking en vissterfte, zowel in de zomer als de winter. In brede, diepe wateren met een flauw talud is ruimte voor alle groepen water- en oeverplanten. Dit vormt de basis voor een gezond ecosysteem.

In de overige-oppervlaktewateren zijn de eisen die de (ecologische) waterkwaliteit stelt aan het natteprofiel 'zwaarder' dan de waterkwantiteitseisen. Dit betekent dat er geen aan- en afvoerberekeningen nodig zijn om de profielen van de overige-oppervlaktewateren te bepalen. Ten behoeve van de algemene waterkwaliteit en

ecologie wordt gestreefd naar een waterdiepte van minimaal 0,5 in landelijk en 1,0 m in stedelijk gebied. Dit zorgt voor een goede zuurstofhuishouding en randvoorwaarden voor een gezond ecosysteem. Ondiepere wateren warmen snel op waardoor kroos en alg overmatig kan groeien en vissterfte kan optreden. In ondiepe wateren groeien oeverplanten over de gehele slootbreedte en is er minder diversiteit dan in diepere sloten. Voor de algemene waterkwaliteit is het daarnaast van belang dat de dikte van de baggerlaag niet te groot wordt, vandaar de 1/3 eis.

Zowel voor de primaire als de overige oppervlaktewateren geldt dat er in principe nooit dieper gebaggerd dan de vaste bodem! Dit in verband met mogelijk instabiliteit van de ondergrond en de oevers.

Overige eisen die aan de waterdiepte worden gesteld, bijvoorbeeld voor het vaarwegbeheer, zijn niet in de legger maar in het beheerregister weergegeven.

Bij smalle oppervlaktewateren dienen de volgende afwijkende maten te worden toegepast.

Categorie		Breedte op de waterlijn in meters	Waterdiepte in meters	Minimaal talud	Bodembreedte in meters
Primair en overig - stedelijk	Overig landelijk	< 1,0	0,15	1:1	Variabel
		1,0 – 1,5	0,25	1:1	> 0,5
		1,5 – 2,0	0,25	1:2	> 0,5
		2,0 – 2,5	0,35	1:2	> 0,5
		2,5 – 3,5	0,5	1:2	> 0,5
		3,5 – 5,0	0,5	1:3	> 0,5
	X	5,0 – 6,5	0,75	1:3	> 0,5
	X	> 6,5	1,0	1:3	> 0,5

Bij waterbodemonverontreinigingen geldt dat alles onder de onderhoudsmaat aangemerkt wordt als waterbodemsanering.

Bepaling vaste bodem

In het STOWA rapport 'inventarisatie meetmethoden voor het bepalen van baggervolumes' is beschreven op welke wijze de (hoogte)ligging van de sliblaag en de vaste bodem moeten worden bepaald.

(Buiten)gewoon onderhoud versus onderhoud taluds

Doel van artikelen 4.1 en 4.2 is om de aan- en afvoerfunctie van oppervlaktewateren te kunnen blijven garanderen door bagger en begroeiing in het natprofiel te verwijderen. Indien een oever steiler is dan volgens de legger noodzakelijk, is de onderhoudsplichtige van het natprofiel op basis van artikel 4.2 niet verplicht het te steile/onstabiele talud weer minder steil cq. stabiel te maken. Die verplichting ligt op grond van artikel 4.3 bij de aangeland.

Wat valt niet onder de onderhoudsplicht?

De volgende zaken vallen niet onder de onderhoudsplicht:

- **Verwijderen van welvaartsvuil uit het water:** dit is een verantwoordelijkheid van de gemeente of, indien de veroorzaker duidelijk aanwijsbaar is, de veroorzaker.
- **Verwijderen kadavers en dode vis uit het water:** dit is in belang van de volksgezondheid. Voor het verwijderen van kadavers en dode vis uit het water is vanuit de regelgeving geen duidelijke verantwoordelijke organisatie aan te wijzen. Met de gemeenten worden hierover nadere afspraken gemaakt. Het vervolgens afvoeren is op basis van de Wet Dieren een verantwoordelijkheid van de gemeente. Het voorstel is dat Rijnland de vissen uit het water haalt en zorgt dat ze worden afgevoerd. De kosten achteraf verrekenen met de gemeente. Doel is dat dode dieren zo snel mogelijk uit het water zijn om problemen met waterkwaliteit, botulisme en volksgezondheid te voorkomen. Het streven is om het integraal te doen. Rekening houdend met de maatschappelijke kosten.
- **Verwijderen van wrakken uit het water:** Op basis van de Wrakkenwet kan de beheerder van een oppervlaktewater wrakken uit het water verwijderen indien de taken van de beheerder worden gehinderd.

Artikel 5: Overgangsbepalingen, inwerkingtreding en citeertitel

1. Alle hiervoor genoemde artikelen zijn ook van toepassing op oppervlaktewateren die nog niet in de legger zijn vastgelegd. Daarbij geldt dat betreffende oppervlaktewateren door de onderhoudsplichtigen in stand moeten worden gehouden: overeenkomstig de voorwaarden zoals vermeld in de verleende ontheffing of, indien geen ontheffing voorhanden is, de oorspronkelijke richting, vorm, afmeting en constructie.
2. De overige-boezem-oppervlaktewateren in onderhoud van particulieren die als zodanig in de legger zijn opgenomen, worden en zijn vanaf 2004 eenmalig door en op kosten van Rijnland op de voorgeschreven afmetingen gebracht en dienen vervolgens door de onderhoudsplichtigen op die afmetingen te worden gehouden.
3. Deze legger treedt in werking met ingang van de eerste dag na de datum van bekendmaking. Op die datum wordt de tot dan toe geldende legger-oppervlaktewateren ingetrokken.
4. Deze legger wordt aangehaald als: Legger-oppervlaktewateren.

3. Hoe voert Rijnland het eigen onderhoud aan de primaire oppervlaktewateren uit

3.1 Inleiding

Rijnland is verantwoordelijk voor het onderhoud van de primaire oppervlaktewateren en een deel van de overige oppervlaktewateren. In dit hoofdstuk is beschreven op welke wijze Rijnland dit onderhoud uitvoert en welke uitgangspunten daarbij worden gebruikt.

Goed onderhoud is noodzakelijk om enerzijds de aan- en afvoerfunctie van de oppervlaktewateren te kunnen blijven garanderen en anderzijds de ecologische waterkwaliteit te kunnen ontwikkelen. Deze soms tegenstrijdige belangen vergen een adequaat onderhoudsprogramma.

3.2 Uitvoering dagelijks onderhoud

Het dagelijks onderhoud is gericht op het verwijderen van teveel aan (water)planten, zonder dat daarbij de ecologie te veel wordt verstoord en bij voorkeur verder kan worden ontwikkeld.

We voeren het onderhoud aan de oppervlaktewateren ecologisch uit. De doelstelling en de uitgangspunten voor het onderhoud aan de oppervlaktewateren zijn vastgelegd in een maaiplan en komen op het volgende neer: We beperken de verstoring van flora en fauna zoveel mogelijk en we zorgen dat de sloten na het onderhoud de randvoorwaarden voor de ecologische ontwikkeling bieden. Dit doen we door:

- Zo laat mogelijk in het jaar te starten met uitvoering van onderhoud.
- Het onderhoud met een zo laag mogelijke frequentie per jaar uit te voeren en
- Per maaibeurt zoveel mogelijk vegetatie aan de randen van de oppervlaktewateren te laten staan.

Op deze manier wordt tevens invulling gegeven aan de zorgplicht die voortvloeit uit de Flora- en faunawet (per 1 januari 2017 opgenomen in de nieuwe natuurbeschermingswet).

De onderhoudsconcepten in het maaiplan worden in 2017 geactualiseerd waarbij rekening wordt gehouden met het benodigde berekende hydraulisch profiel van de watergang op basis van waterkwantiteits- en waterkwaliteitseisen.

3.3 Uitvoering baggeren

Aan deze paragraaf wordt nog gewerkt. Kort wordt inzichtelijk gemaakt wat Rijnland allemaal doet op baggergebied en welke opgaven er voor de komende jaren zijn (per categorie primair/overig/landelijk/stedelijk etc). Waar staan we nu (inhaalslag) en waar moeten we heen (naar een regulier baggerprogramma). Inclusief het op (kosten)effectieve wijze uitvoeren van het baggerprogramma. Daarbij aandacht voor innovaties en de adviezen voor de Rekenkamercommissie over doelmatigheid.

4. Hoe zorgen we er samen met de omgeving voor dat de overige oppervlaktewateren goed worden onderhouden

4.1 Inleiding

In het beheergebied van Rijnland ligt een uitgebreid netwerk van overige-oppervlaktewateren. Deze wateren hebben voornamelijk een lokaal (één of meerdere perceeleigenaren) belang: ze zorgen voor de ont- en afwatering van de percelen. Het onderhoud van deze wateren ligt bij de aangelanden (in de polders) en de kadastrale eigenaren (in boezemland en stedelijk gebied in de polders).

Ook voor deze wateren geldt dat het uitvoeren van goed onderhoud essentieel is om het functioneren van deze wateren te borgen. Rijnland ziet er op toe dat dit onderhoud goed wordt uitgevoerd. Daarbij zet Rijnland de volgende instrumenten in:

- Omgevingsgericht werken.
- Schouw (toezicht en handhaving).

4.2 Omgevings- en doelgericht

Rijnland zet in op het maken van maatwerkafspraken over het beheer en onderhoud van de overige-oppervlaktewateren met natuurbeheerders, agrariërs en gemeenten. Dit geeft belanghebbenden meer speelruimte die past bij de eigen bedrijfsvoering en/of natuurdoelstellingen. Daarbij wordt onderscheid gemaakt naar:

- Stedelijk gebied: afspraken met gemeenten over overname onderhoud stedelijk water.
- Landelijke gebied: inzet blauwe - en/of vergelijkbare diensten.
- Natuur- en recreatiegebieden: afspraken met terreinbeheerders.
- Natuurvriendelijke oevers: afspraken met gemeenten over het beheer.

Samen met gemeenten voeren we het onderhoud in gemeentelijke wateren uit

Sinds 2006 heeft Rijnland de ambitie om het onderhoud van het 'overige' stedelijke water over te nemen. Achtergrond van deze ambitie is dat inwoners in stedelijk gebied zelf niet goed het noodzakelijk onderhoud aan de oppervlaktewateren kunnen uitvoeren. Door het overnemen van dit onderhoud beoogt Rijnland optimalisatie van het onderhoud tegen de laagst mogelijke kosten. Inmiddels is van een aantal gemeente het onderhoud overgenomen: Aalsmeer, Alphen aan den Rijn, Haarlem, Haarlemmermeer, Lisse, Ter Aar en Zoetermeer.. De kosten hiervan worden voor de helft gedragen door de betreffende gemeenten. In WBP5 is aangegeven dat we deze afspraken gaan evaluaeren voordat we verder gaan met dit overname traject. Deze evaluatie wordt in 2017 uitgevoerd.

Daarnaast wordt verkend of het mogelijk is om met gemeenten integrale onderhoudsplannen te maken. Het idee is dat door het samen uitvoeren, de gezamenlijke doelen tegen de laagste maatschappelijke kosten kunnen worden gerealiseerd. Met de gemeente Haarlemmermeer loopt daarvoor een proefproject. Na evaluatie van dit proefproject zal worden beoordeeld of verdere uitrol doelmatig is.

Inzet blauwe diensten

Agrariërs en andere grondgebruikers zijn verantwoordelijk voor het reguliere onderhoud van sloten. Door dit onderhoud op een andere manier uit te voeren, kunnen zij een effectieve bijdrage leveren aan de verbetering van de waterkwaliteit en ecologie in polderwateren. Voorbeelden zijn het natuurvriendelijk beheren van oevers, het ecologisch verantwoord baggeren en schonen van sloten en het niet bemesten en bespuiten van akkerranden. Dit worden 'blauwe diensten' genoemd. Europese fondsen betalen de agrariërs een vergoeding voor extra kosten die zij maken bij het uitvoeren van een blauwe dienst, met een cofinanciering van Rijnland.

Na een voortraject met meerder pilots zijn vanaf 2016 drie gebiedscollectieven actief met het laten uitvoeren van blauwe diensten door agrariërs. Met deze drie collectieven bereiken we vrijwel het hele werkgebied van Rijnland. De collectieven zijn verantwoordelijk voor de coördinatie en het toezicht van de uitvoering van de blauwe diensten. De contracten met de agrariërs lopen tot 2021. Rijnland en de collectieven evalueren jaarlijks om de ontwikkelingen en mogelijke aanpassingen en aanvullingen te bespreken. De evaluatie van de totale

aanpak is gepland in 2020. Op basis van deze evaluatie zal worden beslist of het doelmatig is om de aanpak in de vorm van blauwe diensten voort te zetten.

In 2016 is omvang voor de Rijnlandse bijdrage voor blauwe diensten € 50.000,- per jaar terwijl we met een omvang van € 180.000,- rekening gehouden hadden. In totaal doen in 2016 60 agrariërs aan mee. Voor 2017 zijn we op weg naar een verdubbeling van het budget richting de € 100.000,-. Van groot belang voor een inzet op het vervolg is de evaluatie ronde met de individuele collectieven en Rijnland in december 2016. Hierbij gaan we per collectief evalueren wat goed en wat fout ging en wat binnen (en als het nodig is buiten) de kaders van de afspraken te verbeteren is. Ook kijken we daarbij hoe Rijnland en de collectieven voor de gebiedsoffertes van 2018 de opschaling van blauwe diensten verder kunnen organiseren.

Aandachtspunten:

- De beperkte kennis bij waterschappen van het Agrarisch Natuur- en Landschaps (ANL) stelsel voor aanpassingen en vernieuwing van blauwe diensten.
- De grote administratieve druk bij de collectieven met de daaraan gekoppelde controle van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) / de Nederlandse Voedsel en Warenautoriteit kan als een boemerang op de huidige motivatie van de deelnemers en de collectieven gaan werken. Hier heeft Rijnland weinig invloed op.
- Hoe krijgen wij snel vanuit Rijnland een effectief antwoord op de vraag van de collectieven in welke polders Rijnland prioriteiten stelt met betrekking tot welke blauwe diensten? Er is afstemming met onder andere het project vaststellen doelen overig water.
- Hoe monitoren we het geheel. Een inhoudelijk monitoring is ingewikkeld en in verhouding met de uitgaven al snel te kostbaar. Mogelijk moet er gekozen worden voor een goede omgeving- en procesmonitoring. Hier is afstemming over zowel intern als met de collega waterschappen Waternet en Stichtse Rijnlanden.
- Hoe communiceren zowel Rijnland als de collectieven op een effectieve manier over blauwe diensten zowel naar nieuwe deelnemers als naar de omgeving? Vanaf begin november 2016 beschikken we over een communicatieadviseur die hieraan een bijdrage gaat leveren.

4.3 Integrale schouw & diepte schouw

In de legger zijn de gegevens vastgelegd waaraan de oppervlaktewateren moeten voldoen. Via een schouw controleert Rijnland periodiek in overige oppervlaktewateren of de onderhoudsplichtigen aan de vastgelegde onderhoudsverplichtingen voldoen. De huidige jaarlijkse schouw is alleen gericht op het visueel controleren of in overige oppervlaktewateren overmatige plantengroei is verwijderd. Er wordt dus nog geen diepteschouw uitgevoerd.

Aandachtspunt bij een diepteschouw is het opbouwen van een goede samenwerking met de omgeving en het voorkomen van onnodige administratieve lasten. Een tweetal pilots die we voor de diepteschouw hebben uitgevoerd en ervaringen van omliggende waterschappen, leerden ons dat de administratieve en organisatorische last (metingen, controles, aanschrijvingen) zeer hoog is en niet persé leidt tot de gewenste doelstellingen en resultaten. Een pragmatische aanpak is dan ook een vereiste. Daarnaast zijn innovatieve technieken in ontwikkeling die binnen een aantal jaren mogelijk leiden tot veel sneller inzicht of oppervlaktewateren al dan niet aan de vereiste afmetingen voldoen.

Het onderwerp diepteschouw wordt verder uitgewerkt in het Rijnland breed Naleving UitvoeringsProgramma (NUP) 2018. Hieronder de eerste denklijnen:

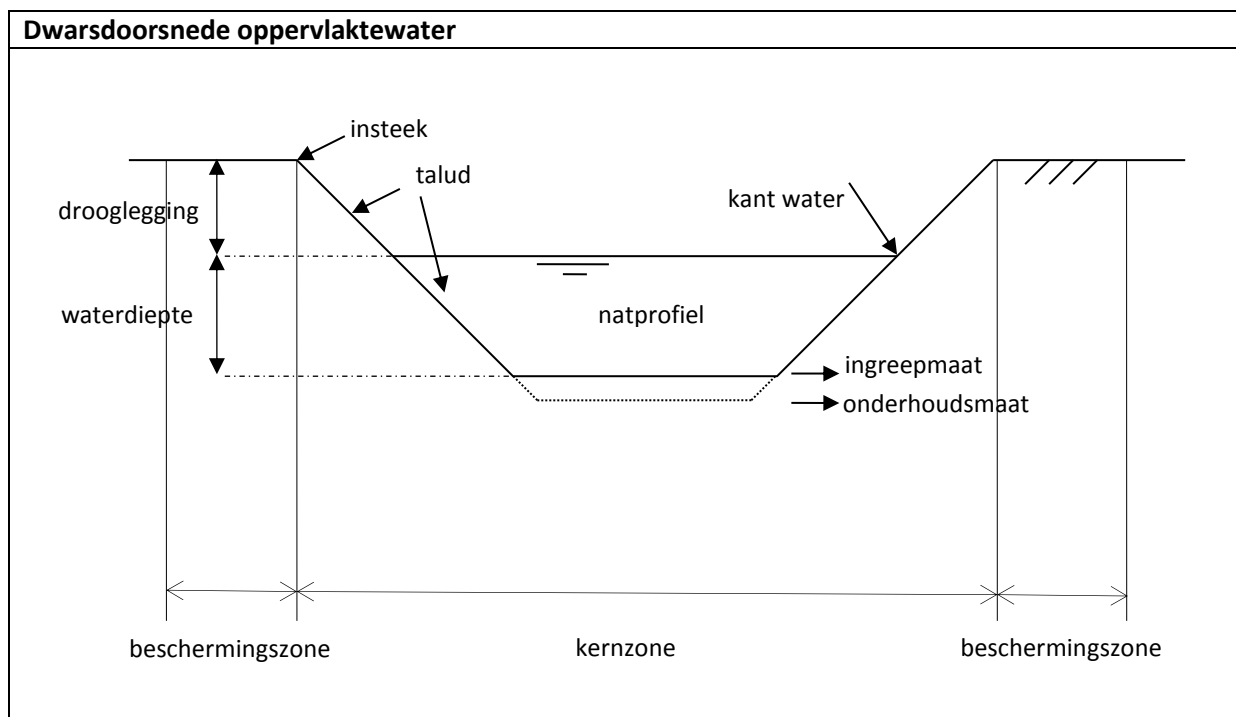
- Vanaf 2018 willen we gaan toewerken naar een integrale schouw. Gezien bovenstaande aandachtspunten en de impact voor de organisatie, willen we dat gefaseerd gaan doen. Dat wil zeggen dat vanaf 2018 tijdens de schouw visueel, bij stagnatie van de aan- en/of afvoerfunctie, op waterdiepte wordt gecontroleerd. Indien van toepassing wordt vervolgens de onderhoudsplichtige gewezen op het weer op diepte brengen van betreffend oppervlaktewater. 2018 is daarbij een leerjaar, waarbij ervaring wordt opgedaan met de nieuwe manier van schouwen. De daarop volgende jaren zal dit verder worden uitgerold.

Bijlage 1: Definities

In deze legger wordt verstaan onder:

- a. **Aangeland (aanliggend perceeleigenaar):** degene die krachtens eigendom, bezit of beperkt recht het genot hebben van aan de kernzone van oppervlaktewateren grenzende percelen. Conform de jurisprudentie is dat degene die binnen een halve meter van de insteek de perceeleigenaar is;
- b. **Beschermingszone:** aan een kernzone grenzende zone, waarin ter bescherming van de kernzone voorschriften en beperkingen kunnen gelden;
- c. **Drooglegging:** het hoogteverschil tussen de waterspiegel in een oppervlaktewater en het maaiveld.
- d. **Insteek:** de snijlijn van het schuine talud (oeverhelling) met het horizontaal gelegen maaiveld;
- e. **Ingreeppmaat:** de minimaal vereiste waterdiepte ten opzichte van schouwpeil. In de praktijk zal gebaggerd worden tot onder de ingreeppmaat om te voorkomen dat de minimale diepte (spoedig weer) wordt overschreden;
- f. **Kant water:** de grenslijn tussen water en oever bij het schouwpeil;
- g. **Legger:** staat van waterschapswerken, als bedoeld in artikel 5.1 van de Waterwet of in artikel 78 tweede lid van de Waterschapswet, waarin de ligging, vorm, afmetingen, constructie en onderhoudsplichtigen van de betrokken waterstaatswerken zijn aangegeven;
- h. **Kernzone:** de centrale gedeelten van oppervlaktewateren die als zodanig in de legger zijn aangegeven.
- i. **Maaiveld:** novenkant (hoogte) of oppervlak van het natuurlijk of aangelegd terrein;
- j. **Natuurvriendelijke oever:** door Rijnland als zodanig aangewezen oevers die ten behoeve van de ecologisch toestand en (natte) natuurwaarden zijn ingericht met een ondiepe 'natte' zone die oever- en watervegetatie de kans bieden zich te ontwikkelen;
- k. **Natprofiel:** het, ten opzichte van schouwpeil, onder de waterspiegel gelegen oppervlakte van de dwarsdoorsnede van een oppervlaktewater;
- l. **Oppervlaktewater(lichaam):** samenhangend geheel van vrij aan het aardoppervlak voorkomend water, met de daarin aanwezige stoffen, alsmede de bijbehorende bodem, oevers en, voor zover uitdrukkelijk aangewezen krachtens deze wet, drogere oevergebieden, alsmede flora en fauna. De term 'oppervlaktewaterlichaam' is de formele term uit de Waterwet. In deze legger wordt de verkorte term 'oppervlaktewater' gebruikt;
- m. **Overige-oppervlaktewateren:** oppervlaktewateren met een voornamelijk lokale transportfunctie en/of welke een zekere drooglegging (ontwatering) dienen te geven;
- n. **Primaire-oppervlaktewateren:** oppervlaktewateren met een belangrijke functie (een regionaal belang) in de wateraan- en afvoer en/of waterberging en/of voor de instandhouding van de waterkering;
- o. **Onderhoudsdiepte:** de maximale waterdiepte tot waar gebaggerd mag worden;
- p. **Onderhoudsplicht:** de aansprakelijkheid voor onderhoud van bij het waterschap in beheer zijnde objecten, zoals in de legger of in voorschriften bij ontheffingen is aangegeven;
- q. **Onderhoudsplichtigen:** natuurlijke personen of rechtspersonen die verantwoordelijk zijn voor het onderhoud van waterkeringen, wateren, oevers, werken of bergingsvoorzieningen voor water of regenwater;
- r. **Peilbesluit:** een door de waterbeheerder, op basis van integrale belangenafweging opgesteld besluit, waarin de streefpeilen voor het oppervlaktewatersysteem zijn vastgelegd. Het opstellen van peilbesluiten is een verplichting uit de Waterwet;
- s. **Schouwpeil:**
 - I. Het schouwpeil komt, in die gebieden waarvoor in het peilbesluit van dat gebied een winterpeil is vastgesteld, overeen met het winterpeil;
 - II. In gebieden waarvoor in het peilbesluit een flexibelpeil is opgenomen komt het schouwpeil overeen met het daarin genoemde peil. Als alleen de boven en onder grens zijn aangegeven komt het schouwpeil overeen met het gemiddelde van de boven en ondergrens. In die gebieden waar het schouwpeil mag uitzakken is het schouwpeil gelijk aan de ondergrens;
 - III. Voor die gebieden waarvoor geen peilbesluit is vastgesteld komt het schouwpeil overeen met het gewoonlijk door of vanwege het college, in dat gebied gehandhaafd peil in de winterperiode;
- t. **Stedelijk gebied:** dit vlak is opgebouwd op basis van de Basisregistratie topografie (TOP 10NL) en dan de soorten plaats, bewoond gebied en buurtschap. In bijlage XX is de kaart met daarop het stedelijk gebied weergegeven;

- u. **Talud:** glooiing, schuine, verhoogde kant van een berm, waterland, enz. Bij water de zijdelingse begrenzing tussen waterbodembodem en maaiveld, bij waterkeringen gelegen tussen de (min of meer) horizontale bovenzijde en de teen van het dijklichaam (helling tussen 1:1 en 1:10);
- v. **Waterdiepte:** verticale afstand tussen waterspiegel en bodem van een oppervlaktewater;
- w. **Waterstaatswerk:** oppervlaktewaterlichaam, bergingsgebied, waterkering of ondersteunend kunstwerk;
- x. **Waterspiegel / Waterlijn:** het grensvlak tussen water en lucht;
- y. **Watersysteem:** samenhangend geheel van een of meer oppervlaktewaterlichamen en grondwaterlichamen, met bijbehorende bergingsgebieden, waterkeringen en ondersteunende kunstwerken;
- z. **Welvaartsvuil:** vuil dat door toedoen van mensen in het water is geraakt, zoals, fietsen, piepschuim, winkelwagentjes etc. Plantenresten die vrij zijn gekomen door onderhoudswerkzaamheden (baggeren en maaien van het oppervlaktewater) vallen daar niet onder;
- aa. **Winterpeil:** het peil dat in het betreffende peilbesluit voor de winterperiode (globaal 1 september – 1 april) geldt of, bij het ontbreken ervan, in de praktijk wordt nagestreefd;
- bb. **Zomerpeil:** het peil dat in het betreffende peilbesluit voor de zomerperiode (globaal 1 april – 1 september) geldt of, bij het ontbreken ervan, in de praktijk wordt nagestreefd;

Bijlage 2: De wettelijke kaders van de legger

Rijnland is op grond van de volgende regelgeving verplicht tot het opstellen van een legger:

- Waterwet.
- Waterschapswet.
- Waterverordening Rijnland.

Waterwet, artikel 5.1

De beheerder draagt zorg voor de vaststelling van een legger, waarin is omschreven waaraan waterstaatswerken naar ligging, vorm, afmeting en constructie moeten voldoen. Van de legger maakt deel uit een overzichtskaart, waarop de ligging van waterstaatswerken en daaraan grenzende beschermingszones staat aangegeven.

Waterschapswet, artikel 78 lid 2

Tevens stelt het algemeen bestuur vast de legger waarin onderhoudsplichtigen of onderhoudsverplichtingen worden aangewezen.

Waterverordening Rijnland, artikel 4.1

De legger bedoeld in artikel 5.1 van de wet bevat, in aansluiting op het bepaalde in het eerste en tweede lid van dat artikel, in ieder geval:

- a. het lengteprofiel en de dwarsprofielen van de primaire en regionale waterkeringen, alsmede het profiel van vrije ruimte.
- b. de gemiddelde dwarsprofielen van de oppervlaktewaterlichamen en bergingsgebieden onder beheer van het waterschap.
- c. een omschrijving van de ondersteunende kunstwerken en de bijzondere constructies die deel uitmaken van de primaire en regionale waterkering onder beheer van het waterschap.
- d. een omschrijving van de ondersteunende kunstwerken en de bijzondere constructies die deel uitmaken van de oppervlaktewaterlichamen en bergingsgebieden onder beheer van het waterschap.

Bijlage 3: Aanbevelingen Rekenkamercommissie Rijnland

De Rekenkamercommissie heeft in 2013 - 2014 onderzoek verricht naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het baggerbeleid van Rijnland. De Rekenkamercommissie heeft vier aanbevelingen gedaan:

1. Maak per gebied met kosten-baten analyses voor de VV zichtbaar wat de toegevoegde waarde is van het instrument baggeren, gemeten in respectievelijk vermindering van het risico op wateroverlast, bijdrage aan het reguliere peilbeheer en verbetering van de waterkwaliteit.
2. Reken de wateren, die vallen onder de formele onderhoudsplicht van Rijnland, tot het assetmanagement.
3. Maak de diepteschouw tot een regulier handavingsinstrument bij het toezicht door Rijnland op de onderhoudsplicht van derden voor de overige wateren.
4. Voorzie de VV van controleerbare informatie over de realisatie van de doelen van het baggerprogramma en de uitkomsten van de handhaving bij de overige wateren, zowel jaarlijks als meerjarig.

Onderstaand is weergegeven hoe deze aanbevelingen zijn verwerkt in de geactualiseerde beleidskaders.

Aanbeveling 1: Effectiviteit baggeren volgens risicobenadering

Op basis van de aanbevelingen van de Rekenkamercommissie is berekend waar verdere optimalisering van de leggerprofielen mogelijk is. Hieruit blijkt dat in circa 65 kilometer (3% van het totaal) van de primaire oppervlaktewateren volstaan kan worden met een lagere waterdiepte dan nu in de legger staat vermeld. Dit scheelt circa 250.000 m³ bagger.

Uit het oogpunt van de waterkwaliteit daarentegen is het wenselijk dat circa 200 kilometer (9% van het totaal) een diepere waterdiepte krijgt dan nu in de legger is opgenomen. Het gaat daarbij om circa 200.000 m³ bagger.

Door beide correcties blijft de totale baggeropgave bijna gelijk, waardoor de aanpassingen kostenneutraal kunnen worden doorgevoerd.

Aanbeveling 2: Assetmanagement

Alle oppervlaktewateren waarvan de onderhoudsplicht bij Rijnland berust maken onderdeel uit van het Rijnlandse assetmanagement. Concreet betekent dit dat er een aparte assetwerkgroep is die alle baggerwerkzaamheden beoordeelt en prioriteert op doelmatigheid en kosteneffectiviteit. Dit wordt gedaan op basis van diverse criteria zoals: aanwezige baggerdikte, risico's voor de wateraan- en afvoer, waterkwaliteit, klachten uit de omgeving en dergelijke.

Aanbeveling 3: Handhaving op onderhoudsverplichtingen derden

Conform de aanbevelingen van de Rekenkamercommissie gaat de diepteschouw onderdeel uitmaken van het Rijnlandse handavingsbeleid. Voor wat betreft de opzet van de diepteschouw is gebruik gemaakt van de ervaringen van de twee Pilots die zijn uitgevoerd en de ervaringen van onze buurwaterschappen.

Zie paragraaf 4.3 waarin dit verder is uitgewerkt.

Aanbeveling 4: Informatievoorziening aan VV

Conform de aanbevelingen van de Rekenkamercommissie wordt over de voortgang en de effectiviteit van het baggerprogramma op eenduidige wijze gerapporteerd in de Burap, het jaarverslag en de effectmonitor. Daarbij wordt speciaal aandacht besteed aan het rapporteren over de verschillende doelen/onderdelen van het baggerprogramma. Het gaat daarbij onder andere om:

- Welke deel van het baggerprogramma heeft betrekking op het leggerdiepte brengen van het watersysteem.
- Welk deel van het baggerprogramma heeft betrekking op het eenmalig op diepte brengen van de overige boezemwateren.
- Welk deel heeft betrekking op het op diepte brengen van de overige oppervlaktewateren (als uitvloeisel van de overname van het onderhoud in stedelijke wateren).

Bijlage 4: Aanbevelingen Pilots diepteschouw

Rijnland heeft in de periode 2012 – 2014 een tweetal diepteschouw pilots uitgevoerd. Doel hiervan was om te komen tot een efficiënte en effectieve werkwijze om overig polderwater op diepte te (laten) brengen.

De belangrijkste aanbeveling uit de Pilots zijn:

1. Hou het simpel: Voer alleen een diepteschouw uit wanneer er in een gebied sprake is van hydraulische knelpunten of een hoge ecologische waarde. Verlanding of knelpunten worden met de reguliere schouw meegenomen. Hiervoor hoeft geen aparte diepteschouw georganiseerd te worden. Voorkom uitgebreide meetcampagnes.
2. Wees flexibel / geef ruimte voor maatwerk: De legger voor overig water is vooral theoretisch. Het niet voldoen aan de legger, levert niet per definitie onwenselijke situaties in het veld op.
3. Betrek het college niet alleen bij het 'wat' maar ook bij 'het hoe': Ambtelijk en bestuurlijk bestonden verschillende beelden over het wel of niet handhaven binnen de pilot diepteschouw.
4. Zorg dat de Rijnlandse (hoofd)watergangen op orde zijn binnen de polder om zo het goede voorbeeld te geven.
5. Zowel het instrument diepteschouw als het faciliteren van baggeren in het stedelijk gebied is complex. Een andersoortige aanpak is wenselijk in het stedelijk gebied.

Aanbeveling 1: hou het simpel

Conform de aanbeveling wordt de uitvoering van de diepteschouw ingeïntegreerd in de reguliere schouw en wel op zodanige wijze dat dit op eenvoudige wijze kan worden meegenomen: gericht op verlanding en hydraulische knelpunten. Zie ook paragraaf 4.3.

Aanbeveling 2: Maatwerk

Op basis van deze aanbeveling is de theoretische leggermaat van de overige oppervlaktewateren aangepast. Leidend is nu dat nooit verder wordt gebaggerd dan de vaste bodem en als er andere redenen zijn om de gewenste leggerdiepte niet te kunnen halen, zoals loopzand of bijvoorbeeld natuurontwikkeling, dit eenvoudig kan worden doorgevoerd. Ook wordt er een uitgebreide consultatieronde gehouden in het gebied, om juist de gebiedspecifieke omstandigheden boven water te krijgen. Daarnaast wordt er volop ruimte gegeven om met Rijnland maatwerkafspraken te maken, met daarbij expliciet aandacht om deze maatwerkafspraken in de legger duidelijk te registreren.

Aanbeveling 3: (bestuurlijke)borging handhavingsproces

Zie ook aanbeveling nummer 1, over het implementeren van de diepteschouw.

Aanbeveling 4: Koppeling baggeren primaire oppervlaktewateren met overige oppervlaktewateren

Waar mogelijk worden de baggerplannen van Rijnland en die van gemeenten op elkaar afgestemd.

Aanbeveling 5: Andersoortige aanpak stedelijk gebied

Grote vraag hierbij is hoe we verder gaan met de overname van het onderhoud van de overige oppervlaktewateren in stedelijk gebied. Hiervoor wordt in 2017 een evaluatie uitgevoerd.